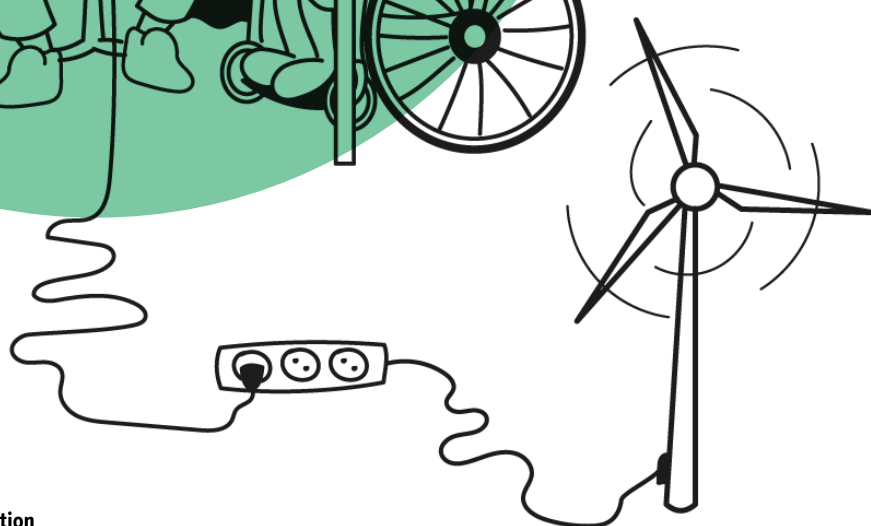


KOHTI VIHREÄMPIÄ NUORTEN TIETO- JA NEUVONTAPALVELUJA

ERYICAN JA EURODESKIN OPAS



eurodesk

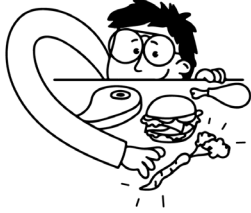


eryica
european youth information
and counselling agency



KOHTI VIHREÄMPIÄ NUORTEN TIETO- JA NEUVONTAPALVELUJA

ERYICAN JA EURODESKIN OPAS



JULKAISUTIEDOT

Kirjoittajat: Eva Reina, Audrey Frith, Safi Sabuni, Imre Simon

Avustajat:

Ingrida Jotkaite, Jaana Fedotoff, Anuna de Wever, Ágnes Berecz, Victoria Toledo, Beatriz Terreros, Themis Christophidou, Antje Rothmund, Alton Grizzle, Laurence Farrang, Alena Brunner, ESN Aveiro, Eurodesk UK, Agenzija Zghazagh, Eurodesk Provincia Verbano Cusio Ossola Vedogiovane, Youth Work Irlanti, Institut Valencià de la Joventut, Red Municipal de Información Juvenil Madrid, Jekabpils NVO resursu centrs, Logo Jugendmanagement, Österreichische Jugendinfos, One World Association - Service Civil International, National Union of Students UK, BDK Bodrum Youth Culture & Art Centre, and Pleyben Châteaulin Porzay (PIJ)

Oikoluku: Jessica Walker

Suomenkielinen käännös: Monetra Oulu Oy

Suomenkielisen käännöksen toimittaminen: Jaana Fedotoff, Riina Papinaho, Koordinaatti, Oulun kaupunki

Suunnittelu ja taitto: Zsolt Marton

Kuvitus: Javier Larios (javierlarios@me.com), ERYICAn ja Eurodeskin nuorille kuvittajille järjestämän kilpailun voittaja

Valokuvat: Markus Spiske (s. 6, s. 37, s.53, ja s. 87), Mika Baumeister (s. 11), Annie Sprat (s. 16), Callum Shaw (s. 26), Andrew Coelho (s. 38), Kenrick Mills (s. 42), Ines Alvarez (s. 48), Li-An Lim (s. 59), Kobu Agency (s. 60), Ronan Furuta (s. 83), ja Kyle Glenn (s. 93), unsplash.com

Olemme pyrkineet jäljittämään teksteihin ja toimintoihin liittyvät viittaukset niiden tekijöihin ja antamaan heille tarvittavan tunnustuksen. Pahoittelemme mahdollisia puutteita ja pyrimme korjaamaan ne seuraavassa painoksessa.

Julkaisu: ERYICA ja Eurodesk, kesäkuu 2020

Ympäristön säästämisen vuoksi julkaisu on saatavilla pääosin sähköisesti. Olemme pyrkineet painamaan julkaisua hyvin maltillisesti, käyttämään vastuullisesti hankittua paperia/kierrätyspaperia, alkoholitonta mustetta ja ympäristöystävällistä painotaloa.

Tämä julkaisu on lisensoitu kansainvälisellä lisenssillä
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDeratives 4.0

Creative Commons Licence kuva



SISÄLLYSLUETTELO

Viesti lukijalle	7
Alkusanat	8
Kirjoittajista	10
JOHDANTO	12
LUKU 1: NUORILLE SUUNNATTU TIETO JA YMPÄRISTÖN KESTÄVYYS	14
1.1 Vahvistetaan media- ja informaatiolukutaitoa ilmastonmuutosta koskevassa kerronnassa – Vihreä MIL	17
1.2 Aktiivisen kansalaisuuden ja ympäristön kestävyden edistäminen	21
1.3 Ympäristön kestävyden ja viherryttämiskäytäntöjen edistäminen	27
LUKU 2: VIHREÄN STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN: KESKEISET VAIHEET OSALLISTAVAN PROSESSIN TOTEUTTAMISEKSI	32
2.1 Osallista kaikki mukaan!	33
2.2 Sukelletaan syvemmälle – ympäristöystävälliset toimitustarvikkeet ja -laitteet	39
2.3 Sukelletaan syvemmälle – pienennä digitaalista jalanjälkeäsi	43
2.4 Sukelletaan syvemmälle – kokoukset ja tapahtumat	45
2.5 Sukelletaan syvemmälle – julkaisut ja markkinointituotteet	49
LUKU 3: TOIMINTASUOSITUKSET	54
3.1 Laadukasta nuorten tieto- ja neuvontatyötä kaikille	55
3.2 Osallistavat lähestymistavat: Nuorten ääni kuuluviin	56
3.3 Vihreämpiä nuoriso-ohjelmia	56
LUKU 4: TYÖKALUPAKKI EPÄVIRALLISTEN KOULUTUSTEN VIHREISIIN TOIMENPITEISIIN	58
4.1 Vinkkejä ympäristöystävällisempien koulutusten toteuttamiseen	59
4.2 Esimerkkejä harjoituksista epäviralliseen koulutukseen	61
1. Otsikointi	62
2. Median analysointi kuudesta näkökulmasta	65
3. Totta vai tarua?	67
4. Feikkaa!	69
5. Viherpesu	72
6. Sosiaalinen media - uusi tapa lobata	76
7. Ympäristötietoisuutta lisäävä kampanjointi	78
8. Vihreä ympäristöni	79
9. Mikä on minun hiilijalanjälkeni?	80
10. Vaatteet on mun aatteet	84
VIHREÄ SANASTO	88
LIITE: JULISTEET	94

SAVE
OUR
FUTURE

THERE
PLAN
FUTURE



VIESTI LUKIJALLE



Valeuutisten, kabinettipolitiikan ja välinpitämättömän valtavirran värittämässä maailmassa tieto on valtaa. Samanaikaisesti kun maailma kohtaa valtavia haasteita, useat ihmiset ovat tietoisia vain pienestä osasta siitä, mitä tapahtuu. Sama pätee ilmastonmuutokseen, joka on pääosin itse aiheuttamaamme. Silti vain harvat tietävät, mitä se tarkoittaa tai mitä seurauksia sillä on. Vielä harvempi tietää tarkalleen, mitä meidän on tehtävä asialle. Viestimme on: Kuunnelkaa tiedettä. Tieteen kautta on mahdollista ymmärtää tilannetta.

Mutta sen sijaan että keskustelua käytäisiin eri tutkijoiden kesken, sitä käydäänkin eri poliitikkojen välillä. Ilmastonmuutos on niin monimutkainen kokonaisuus, että jopa valtionjohtajilla on vaikeuksia ymmärtää sitä. Kyky erottaa valeuutiset tosiasioista ja valheet totuudesta on erittäin tärkeää, jotta pystymme säilyttämään selkeän näkemyksen ja olemaan mukana, kun ihmiskunnan tulevaisuudesta päätetään.

Samalla kun nuoret ympäri maailman taistelevat ilmasto-oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, demokratian ja tulevaisuuden puolesta, on tärkeää, että nuorten saatavilla on tietoa, jotta he voivat vaikuttaa ja sitoutua näihin isoihin asioihin.

Ilmastoaktivismissa on kyse vastuusta. Kyse on taistelusta valtamerien suojelemiseksi, sillä meret varmistavat sen, että voimme hengittää. Taistelusta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi, sillä luonto tarjoaa meille ruokaa ja suojelee meitä. Taistelusta luonnonresurssien suojelemiseksi, sillä ne pitävät meidät hengissä.

Hyvien lähteiden ja tosiasioiden tutkiminen ja etsiminen on etuoikeus, johon kaikilla ei ole varaa.

Siksi tämän julkaisun kaltaiset aloitteet ovat tärkeitä, koska ne voivat antaa nuorille mahdollisuuden ottaa tulevaisuuden omiin käsiinsä ja puolustaa oikeuksiaan.

Aivan ensimmäiseksi, ennen kuin kukaan tekee mitään, tulee varmistaa, että ihmisillä on tietoa. Sillä kun ihmiset tietävät missä mennään ja mitä tapahtuu, he myös välittävät. Ja kun he välittävät, he myös toimivat. Se johtaa muutokseen. Riippumatta siitä, miten pieni tai iso oma panos on, se vaikuttaa osaltaan muutokseen.

Ja sitä me nimenomaan tarvitsemme. Muutosta.

ANUNA DE WEVER

Ilmastoaktivisti



ALKUSANAT



Arvoisat kollegat,

Me ihmiset olemme vastuussa monista toimista, jotka ovat aiheuttaneet vahinkoa planeetallemme ja siten vaarantaneet tulevaisuutemme. Tämän julkaisun valmistelun aikana on syntynyt ennennäkemätön terveyskriisi, joka ei vaikuta vain terveydenhuoltojärjestelmiin, politiikkaan ja talouteen, vaan myös siihen, miten elämme yhteiskunnassa, suhtaudumme toisiimme, työskentelemme ja saamme tietoa. Koronapandemia on yksi viimeisin esimerkki ihmisen vaikutuksesta biologisesti monimuotoisiin alueisiin ja elinympäristöihin.

Maapallon tilalla on samanlainen vaikutus niin minun, kuin sinunkin tulevaisuuteesi sekä tulevien sukupolvien tulevaisuuteen. Eläinten, ihmisten ja koko ekosysteemin terveys ovat kaikki yhteydessä toisiinsa, ja kun yksi niistä ei ole tasapainossa, se vaikuttaa myös muihin. Jos haluamme varmistaa oikeutemme kasvaa ja elää turvallisesti sellaisessa ympäristössä, joka tukee hyvinvointiamme, velvollisuutemme on kunnioittaa ja suojella eläimiä ja luonnollisia ekosysteemejä.

Nuorisotyön ja nuorille suunnattujen tietopalvelujen kannalta on ratkaisevan tärkeää sisällyttää kestävä kehitys kaikkiin toimintoihin, toimintasuunnitelmiin ja strategiseen suunnitteluun. Pitkän aikavälin yhdessä sovitut käytännöt varmistavat, että toimet eivät jää lyhytaikaisiksi. Meidän tehtävämme nuorisotyön ammattilaisina on tukea nuoria, etenkin heitä, jotka eivät vielä ole huolissaan ilmastotilanteesta, jotta he ymmärtävät kestävä kehityksen tarkoituksen ja merkityksen. Voimme näyttää heille esimerkillämme, miten toimia ja vaikuttaa omissa yhteisöissä.

Nuoret ovat monin tavoin tietoisempia ja avarakatseisempia kuin aiemmat sukupolvet, ja valmiita ryhtymään toimiin ympäristön kestävyuden ja globaalin hyvinvoinnin suojelemiseksi. Mutta vaikka he ovat tietoisempia, he eivät silti välttämättä pääse käsiksi oikeaan tietoon tai luotettaviin tietolähteisiin. Tehtävämme tiedon tarjoajina on mahdollistaa nuorille täsmällistä, saavutettavaa ja luotettavaa tietoa heille tärkeistä aiheista sekä tukea heidän itsenäistä tiedonhakuaan. Kuten vuonna 2020 järjestetyn Euroopan nuorisotiedotuskampanjan tunnuslauseessa todetaan: "Ilmasto muuttuu, totuus ei. Pysy ajan tasalla ja tarkista faktat itse."

Jotta kestävä kehityksen merkitys kasvaa ja muuttuu osaksi jokapäiväistä elämäämme ja nuorten tieto- ja neuvontapalveluita, meidän on saatava nuoret mukaan aktiiviseen vuoropuheluun kestävä kehityksen politiikasta. Meidän on tarjottava heille laadukasta tietoa ja paikkoja, missä he voivat ilmaista mielipiteitään ja nostaa esiin huolenaiheitaan. Verkostojemme jäsenet voivat näyttää esimerkkiä viestimällä nuorille, että myös aivan pienillä askelilla on merkitystä. Aloita paikallisella tasolla. Kun työskentelet aktiivisesti nuorten kanssa, viesti heille, että olemme heidän tukena. Me välitämme heidän tulevaisuudestaan! Näin toimien tuomme näkyväksi myös työmme arvoja.

Ympäristön kestävyys on myös yksilöiden valinta. Yhdessä voimme varmistaa vihreämmät nuorten tieto- ja neuvontapalvelut. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitsemme kuitenkin kriittistä lähestymistapaa. Hyvät käytännöt, jaettu tieto ja tiedottaminen ovat vihreämmän toiminnan kehittämisen lähtökohta. Tämä julkaisu antaa meille tukea juuri siihen!

Meidän tulee sitoutua toimiin, jotka varmistavat polkua kohti ympäristöystävällisempiä nuorten tieto- ja neuvontapalveluita ja vahvistavat rooliämme hiilineutraaleina palveluntarjoajina ja organisaatioina. Tämän julkaisun avulla alan kattojärjestö ERYICA ja Eurodesk tuovat esiin tahtotilansa ja yhteiset arvonsa ja kannustavat teitä, jäseniämme ja sidosryhmiämme, sisällyttämään ympäristön huomioimisen osaksi organisaation identiteettiä, strategiaa ja toimintaa.

Tukekaa nuoria, jotta he saavat tietoa ja osallistuvat tähän työhön. Olkaamme esimerkkejä hyvistä käytännöistä!

JAANA FEDOTOFF

ERYICAn hallituksen puheenjohtaja 2016–2022



Samalla kun tiimimme työskentelivät tämän julkaisun parissa, Eurooppaa ja muuta maailmaa kohtasi ennennäkemätön kriisi, joka synnytti uuden terveyskriisin, iski maailmantalouteen ja pahensi ilmasto- ja ympäristökriisejä. Kokonaisvaltainen lähestymistapa on nyt ajankohtaisempi kuin koskaan aiemmin.

Covid-19 merkitsi Euroopalle tiettyä risteyskohtaa: joko jatkamme ympäristötuhon linjalla ja lähetämme lentokoneet takaisin ilmaan ja yritysten pyörät taas vinhaan vauhtiin tai tartumme Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja alamme ratkoa hyvin vaikeita ja mutkikkaita haasteita. Haasteita, joista emme edes tienneet joulukuussa 2019, ja lähdemme muuttamaan niitä ratkaisuiksi ja mahdollisuuksiksi.

Voiko kriisejä priorisoida? Jos voi, mikä on siinä tapauksessa meidän prioriteettimme? Yksi asia on varma: kun kaikkea priorisoidaan – silloin ei priorisoida mitään. Ei synnytetä moraalikriisiä – tekemällä vääriä asioita, vaikkakin oikeista syistä. Kansainvälisen Earth Dayn eli Maan päivän 50-vuotispäivänä Yhdistyneet kansakunnat totesi, että aikaisempia talouskriisejä on usein seurannut "elpyminen", johon liittyy päästöjen huomattavasti nopeampi kasvu verrattuna aikaan ennen kriisiä. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma esiteltiin uutena kasvustrategiana. Tilanne on kuitenkin muuttunut paljon nopeammin kuin olisimme osanneet kuvitellakaan, ja nyt ohjelma on sisällytettävä osaksi "elpymistä".

Eurodeskissä uskomme vakaasti, että liikkuvuus on tapa kasvaa ihmisenä, mikä vahvistaa oppimismahdollisuuksia, itsenäisyyttä ja aktiivista kansalaisuutta. Niitä tarvitaan niin vuorovaikutuksessa muiden kanssa kuin kotona ollessa, monikulttuurisen yhteiskunnan tähden. Liikkuvuus on myös talouden kasvua. Siksi on tärkeää miettiä edistämiämme asioita uudella tavoin – onko vastuullista, että nuoria kannustetaan liikkuvuuteen tavalla, joka on mahdollisesti yksi ympäristökriisiin vaikuttavista tekijöistä?

Sanotaan että ne, jotka huutavat äänekkäimmin, ovat yleensä väärässä, mutta Eurooppa on jo myöntänyt, että "äänekkäiden" ja suosittujen ilmastolakkojen (Fridays For Future) vaikuttimena on nimenomaan totuus. "Vältä, muuta ja paranna" on yleinen lähestymistapa, jolla liikkuvuudesta tehdään kestävä. Tämä opas auttaa sinua löytämään esimerkkejä siitä, miten sitä voi toteuttaa. Sen lisäksi kutsumme sinut mukaan "innovoimaan". Uskomme, että palveluiden vihreyttäminen ei ole mahdollisia ilman digitaalista siirtymää. Eurooppa haluaa olla digitaalinen johtaja, ja meidän on osallistuttava tähän ajatukseen: vahvistamalla media- ja informaatiolukutaitoa ja rohkaisemalla nuoria toteuttamaan omia start-up-yrityksiä tai uusia palveluja yhteisöillemme.

Olemme iloisia siitä, että olemme saaneet työskennellä ERYICA-verkoston kanssa tämän julkaisun tekemisessä. Oppaan tarkoituksena on toimia käytännön oppaana ensimmäisiin konkreettisiin askeliin kohti vihreämpiä tieto- ja neuvontapalveluita ja kestäviä päätöksiä niin nuorisopalvelujen tarjoajille kuin käyttäjille.

INGRIDA JOTKAITĖ

Eurodeskin puheenjohtaja vuosina 2018–2022



KIRJOITTAJISTA

EURODESK

Erasmus+:n tukiohjelmana Eurodesk tekee oppimiseen ja liikkuvuuteen liittyvää tietoa kattavaa ja saavutettavaa nuorille ja heidän kanssaan työskenteleville. Yhteensä 36 eri Euroopan maasta koostuvan kansallisten koordinaattoreiden verkoston avulla Eurodesk kasvattaa tietoisuutta oppimisen ja liikkuvuuden mahdollisuuksista sekä kannustaa nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen. Eurodesk on nuorisotiedon keskeinen toimija mitä tulee eurooppalaiseen politiikkaan, liikkuvuustietoon ja -mahdollisuuksiin.

Eurodesk-verkosto vastaa kysymyksiin ja tarjoaa nuorille kaikkialla Euroopassa tietoa liikkuvuudesta heidän omalla kielellään, nuorten tarpeet ja sosiaalinen tausta huomioon ottaen. Eurodesk päivittää ja hallinnoi sisältöä Euroopan nuorisoportaalissa, eurodesk.eu-sivustolla, kansallisilla verkkosivustoilla ja nuorisoportaleissa sekä sosiaalisen median kanavissa.

Eurodesk yhdistää yli 1 600 paikallista nuorisotiedon tarjoajaa. Nämä ovat alueellisia tai paikallisia järjestöjä/toimijoita, jotka työskentelevät nuorten parissa ja tarjoavat heille tietoa (esimerkiksi nuorisokeskukset, nuorten tieto- ja neuvontakeskukset, yhdistykset, kunnat). Moninaisuudestaan huolimatta toimijoiden ydintehtävänä on tarjota nuorille tietoa eri liikkuvuusvaihtoehdoista. Verkostoyhteistyön ja tiedotustyökalujen avulla Eurodesk tarjoaa mukana oleville toimijoille laadukasta koulutusta ja tukea, sekä pääsyn nuorten tieto- ja neuvontapalveluihin ja hyödyntämään eri työkaluja.

ERYICA

Eurooppalainen nuorten tieto- ja neuvontatyön kattojärjestö (ERYICA) on itsenäinen eurooppalainen voittoa tavoittelematon kansalaisjärjestö, joka on perustettu vuonna 1986, kotipaikka Luxemburgissa. Järjestö koostuu 42 kansallisesta ja alueellisesta nuorisotiedotusta koordinoivasta tahosta ja verkostosta (kolmannen sektorin toimijoita ja julkisia toimijoita) yhteensä 26 eri maasta.

ERYICA tekee toiminnallaan näkyväksi nuorten oikeutta kattavaan ja luotettavaan tietoon. Tietoon, joka auttaa nuoria tekemään elämässä valintoja edistäen samalla heidän itsenäisyyttään, kykyään ajatella kriittisesti ja toimia aktiivisesti yhteiskunnassa. ERYICAn tehtävänä on edistää eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä yleisen nuorten tieto- ja neuvontatyön ja -palvelujen alalla, kehittää, tukea ja edistää laadukasta nuorten tieto- ja neuvontatyötä kaikilla tasoilla sekä varmistaa, että nuorten tiedontarpeita ja nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaisia periaatteita kunnioitetaan. ERYICA toimii myös työmuodon puolestapuhujana kansallisella ja Euroopan tasolla, jotta nuorten tieto- ja neuvontatyö sisällytettäisiin nuorisopolitiikkaan ja muihin yleisiin politiikka-aloihin, jotka vaikuttavat nuoriin. Perustamisestaan lähtien järjestö on tehnyt tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston, Euroopan komission ja viime vuosina myös Unescon kanssa.

Lisätietoja ERYICAn toiminnasta ja hankkeista löytyy osoitteesta eryica.org.



JOHDANTO

Oikeus tietoon mahdollistaa **nuorten kykyä tehdä tietoon perustuvia valintoja**, kehittää itsenäisyyttä, tukee ajattelemaan kriittisesti sekä edistää aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Nuorisotyössä nuorten tieto- ja neuvontatyö tukee merkittävällä tavalla nuorten siirtymistä aikuisuuteen. Usein erilaisten haasteiden edessä nuoret kääntyvät erilaisten tietolähteiden puoleen, joista yksi on erikoistuneet tai yleiset nuorten tieto- ja neuvontapalvelut.¹

Huolimatta erilaisista nuorisotiedotukseen liittyvistä politiikoista Euroopassa, yhteinen käsitys on, että tieto on **osallistumisen ja osallisuuden mahdollistamisen edellytys**.² Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut takaavat tiedon laadukkuuden, mikä on erityisen tärkeää tänä aikakautena. Ne tarjoavat kohdennettua ohjausta ja tukea nuorille, mikä auttaa nuoria tekemään kestäviä valintoja sekä kehittämään kriittistä ajattelua ja itsenäistä päätöksentekoa.³

Tämä poliittinen painopiste heijastuu myös **EU:n nuorisostrategiassa** (2019–2027), jonka Euroopan unionin neuvosto hyväksyi⁴ vuonna 2018. Siinä korostetaan, miten tärkeää on tuottaa ja jatkokehittää helposti saavutettavia nuorten kohtaamispaikkoja, jotka voivat tarjota monenlaisia palveluja ja/tai tarjota tietoa, ohjausta, tukea ja mahdollisuuksia nuorille. Nuorten hyväksymät ja strategiaan liitetyt **EU:n nuorisotavoitteet** korostavat tietoa tavoitteen 4. eli ”Tiedonsaanti ja rakentava vuoropuhelu” kautta.

Nuorten tieto- ja neuvontatyön tarkoituksena ei ole vain vastata nuorten tiedontarpeisiin, kiinnostuksen kohteisiin ja kysymyksiin⁵ – vaikka ne ovat keskeinen tavoite – vaan myös ennakoida nuorten tiedontarpeita ja kehittää sen myötä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Jotkut näistä tiedontarpeista liittyvät nuorten mahdollisuuksiin käyttää oikeuksiaan sekä keskeisiin globaaleihin tavoitteisiin ja haasteisiin, kuten niihin, jotka on kirjattu **YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin** (SDG).

Kestävyyden käsite ei viittaa vain ympäristöasioihin. Kestävän kehityksen tavoitteissa ei käsitellä pelkästään ilmastotoimia tai kestävää ja vastuullista kuluttamista, vaan myös monia muita näkökohtia, jotka ovat myös **nuorten tieto- ja neuvontatyön ydintä**, kuten eriarvoisuuden poistaminen, koulutusmahdollisuuksien takaaminen tai terveydenhuollon ja hyvinvoinnin saatavuuden turvaaminen.

Tässä julkaisussa keskitytään **kestävän kehityksen ympäristöulottuvuuteen** ja siihen, miten nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden tulisi tarttua ympäristön kestävyteen liittyviin kysymyksiin ja ympäristöystävällisempiin käytäntöihin. Yksi yhteiskuntiemme polttavimmista haasteista on ilmastonmuutos, mikä on tunnustettu korkealla poliittisella tasolla. Hyvä esimerkki tästä on Euroopan parlamentin hyväksymä päätöslauselma ilmasto- ja ympäristöhätätilan julistamisesta Euroopassa ja maailmanlaajuisesti vuonna 2019.⁶

Tietoa ympäristöasioista levitetään usein epätasa-arvoisesti eri puolilla Eurooppaa. Aihe on kuitenkin tärkeä kaikille eurooppalaisille nuorille. Eurobarometri-tutkimuksessa nuoret mainitsivat, että ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen torjunnan tulisi olla yksi Euroopan unionin tärkeimmistä tavoitteista ([Eurobarometri 478](#)). Tuhannet **nuoret aktivistit protestoivat ja vaativat toimintaa** erilaisten liikkeiden ja maailmanlaajuisesti järjestettyjen mielenosoitusten kautta.

Ajan myötä nuorten tieto- ja neuvontatyön toimijat ovat huomioineet **nuorten vaatimuksia ja tiedontarpeita**.⁷

Nuorten tieto- ja neuvontatyö on aina pyrkinyt vastaamaan paikallisiin ja globaaleihin haasteisiin sekä yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja teknologisiin muutoksiin ja uusiin tiedon välittämisen tapoihin. Nämä kaikki liittyvät kasvatuksellisen ohjauksen ja nuorten tuen tarpeisiin sekä haasteisiin, joita nuoret kohtaavat pyrkiessään hahmottamaan paikkaansa yhteiskunnassa.

Työmuoto kehittyi ja muokkautuu jatkuvasti kuunnellen uusien sukupolvien ääntä ja pitäen mielessä paitsi yhteiskuntamme olemassa olevat haasteet myös tulevaisuudessa hämmäyttävät haasteet.⁸



TILASTOTIETOA

67 % nuorista ilmoitti ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen torjunnan Euroopan unionin ensisijaiseksi ykkösasiaksi tulevana vuosina ([Eurobarometer 478](#))

58 % 18–24-vuotiaista aikuisista suhtautuu todennäköisemmin myönteisesti yritykseen, jolla on ympäristöystävällisiä tuotteita ([Ad Impression Study by ASI](#))

1 ERYICA & Euroopan neuvosto (2015) [Compendium on National Youth Information and Counselling Structures](#).

2 Yhdistyneet kansakunnat yhdessä Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin kanssa ovat kaikki korostaneet ja tunnustaneet, että laadukkaan tiedon saatavuus on ihmisoikeus.

3 Nuorten tieto- ja neuvontatyö sai alkunsa vuonna 1960 palveluna, joka tukee ja ohjaa nuoria tekemään tärkeitä päätöksiä. Se oli ainutlaatuinen tavassaan viestiä nuorille heidän omalla kielellään sellaisten kanavien ja keinojen kautta, jotka kiinnostivat nuoria ja ottivat huomioon eri siirtymät heidän elämässään; ERYICAn, EYCAN ja Eurodeskin yhteinen kannanotto [”Engage, Inform, Empower”](#), 2016.

4 Euroopan unionin neuvoston ja neuvoston jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma eurooppalaisen nuorisovaltuuden yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027.

5 4.2 Tarjolla oleva tieto kattaa kaikki nuorille merkittävät aiheet. ([Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet, 2018](#))

6 Euroopan parlamentti julistaa ilmastohätätilan, lehdistötiedote, 29. marraskuuta 2019.

7 4.1 Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut perustuvat nuorten tarpeisiin. ([Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet, 2018](#))

8 ERYICA (2018) [Liaisons - A toolkit for preventing violent extremism through youth information](#).

JULKAISUN TAVOITTEET JA RAKENNE

Tämän ympäristöystävällisiä nuorten tieto- ja neuvontapalveluja käsittelevän oppaan tavoitteena on pohtia nuorten tieto- ja neuvontatyön roolia tilanteissa, joissa on julistettu ilmaston hätätila sekä antaa konkreettisia vinkkejä ja esimerkkejä hyvistä käytännöistä **ympäristöystävällisempien nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden** suunnitteluun ja toteutukseen. Opas sisältää esimerkkejä nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijöille siitä, kuinka viestiä ja sitouttaa nuoria ympäristökestävyyteen sekä vahvistaa heidän osallistumistaan sen edistämiseen. Tavoitteena on myös lisätä palveluntarjoajien ja päättäjien tietoisuutta vihreämpien nuorten tieto- ja neuvontatyön strategioiden ja nuoriso-ohjelmien merkityksestä.



Nuoret eurooppalaiset tekivät monissa yhteyksissä selväksi, että ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen torjunnan pitäisi olla EU:n tärkein tavoite. Euroopalla on tarvittavat taidot, osaaminen ja tekniikka Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. On yhteinen vastuamme myös tehdä se. Viheryttämällä seuraavan sukupolven Erasmus+-ohjelma ja Euroopan solidaarisuusjoukot voimme auttaa kanavoimaan varoja oikeaan osoitteeseen ja tarjoamaan enemmän mahdollisuuksia, jotka on suunnattu ympäristökoulutukseen ja innovaatioihin.

Nuorten tieto- ja neuvontapalveluilla on keskeinen rooli hiilijalanjäljen pienentämisessä sekä mukauttamalla toimintatapojaan että levittämällä tätä sanomaa nuorten keskuudessa.

Themis Christophidou, Euroopan komission koulutuksen ja kulttuurin pääosaston pääjohtaja



Luvussa 1 tarkastellaan **nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden ja ympäristökestävyyden tehtävää, laajuutta ja suhdetta**. Luvussa analysoidaan kolmea erilaista näkökulmaa, joiden kautta määritellään tieto- ja neuvontatyön painopisteitä: Vahvistetaan media- ja informaatiolukutaitoa ilmastonmuutosta koskevassa kerronnassa - Vihreä MIL (1.1), Aktiivisen kansalaisuuden ja ympäristön kestävyuden edistäminen (1.2) ja Ympäristön kestävyuden ja viheryttämiskäytäntöjen edistäminen (1.3). Näkökulmien jälkeen esitellään innostavia esimerkkejä nuorten tieto- ja neuvontapalveluilta, nuorisojärjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä sekä esitellään, miten nuorten tieto- ja neuvontapalvelut voivat toimia eri yhteyksissä.

Luvussa 2 on vinkkejä ja oivalluksia **vihreän strategian toteuttamiseksi nuorten tieto- ja neuvontapalveluissa**.

Se sisältää keskeisiä toimia kattavan vihreän strategian suunnittelulle ja korostaa osallistuvien prosessien toteuttamisen merkitystä eri toimijoiden kesken. Luvussa käsitellään myös syvällisemmin toimistovälineisiin, energiankulutukseen, tapahtumiin ja kokouksiin, julkaisuihin tai esitteisiin liittyviä kysymyksiä.

Luvussa 3 keskitytään poliittisiin suosituksiin ja korostetaan laadukkaan nuorisotiedon merkitystä kaikille sekä nuorten tieto- ja neuvontatyön ja vihreiden nuoriso-ohjelmien osallistuvaa lähestymistapaa.

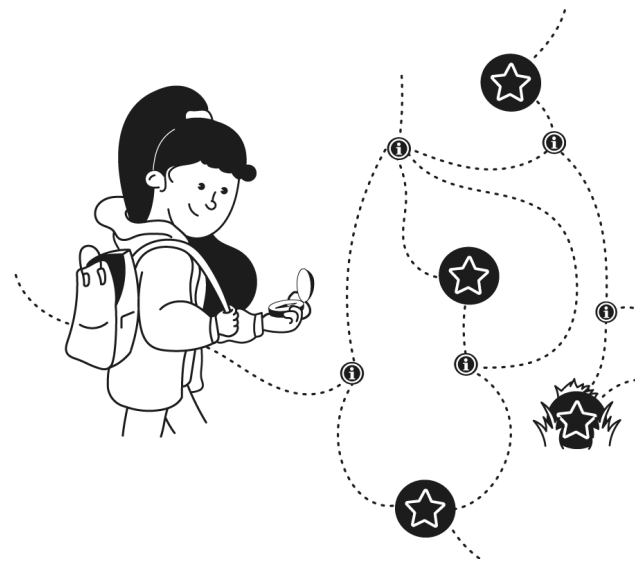
Luku 4 sisältää työkalupakin, jossa on **esimerkkejä epävirallisten koulutusten vihreisiin toimenpiteisiin**, joita voidaan käyttää kestävään ympäristöön liittyvien kysymysten käsittelemisessä nuorten kanssa. Luku tarjoaa myös vinkkejä ja suosituksia ympäristöystävällisempien koulutusten toteuttamiseen.

Julkaisun lopussa on **vihreä sanasto**, jossa määritellään ja havainnollistetaan tarkemmin tiettyjä julkaisussa käytettyjä käsitteitä, jotka ehkä vaativat tarkempaa avaamista.

Tilastotietoa:

67 % nuorista ilmoitti ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen torjunnan Euroopan unionin ensisijaiseksi ykkösasiaksi tulevina vuosina.

58 % 18–24-vuotiaista aikuisista suhtautuu todennäköisemmin myönteisesti yritykseen, jolla on ympäristöystävällisiä tuotteita.



LUKU 1

NUORILLE SUUNNATTU TIETO JA YMPÄRISTÖN KESTÄVYYS



NUORILLE SUUNNATUN TIEDON TEHTÄVÄ JA ULOTTUVUUS

Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden keskeinen tavoite on ohjata nuoria kaikilla elämäntilanteilla **tekemään itsenäisiä ja tietoon perustuvia päätöksiä**. Tämä perustuu lähtökohdalle, että päätöksenteon pohjaksi tarvitaan tietoa myös eri vaihtoehdoista. Tiedon saanti on kuitenkin vasta ensimmäinen askel, jota seuraa kyky punnita eri vaihtoehtoja, sijoittaa ne laajempaan asiayhteyteen sekä suhteuttaa ne omiin kykyihin, taitoihin, toiveisiin ja jopa uskomuksiin.⁹

Nuorilla on tänä päivänä käytössään yhä enemmän tietoa. Sitä on niin paljon, että tiedonmäärä voi johtaa harhaan ja olla vahingollista niille, joilla ei ole riittäviä taitoja kulkeakseen kaiken tiedon keskellä tai niille, joilla ei ole pääsyä luotettavan tiedon lähteille. Media- ja informaatiolukutaidon merkitys nouseekin esiin yhä useammin. Nuorilla on oltava avaintaidot ja -osaaminen, jotta he kykenevät **erottamaan faktat, tarkoituksellisesti harhaanjohtavan tai väärän tiedon** toisistaan asioissa, jotka koskettavat suoraan heitä itseään tai vaikuttavat heihin. Tämä koskee myös ilmastotilannetta.

NUORILLE SUUNNATTU TIETO VIHERTYY

Vaikka tutkijat ovat varoittaneet ilmastonmuutoksen vaikutuksista vuosikymmenien ajan ja vaikka vaikutukset ovat yhä näkyvämpiä, on yhä epäileviä ja kriittisiä ääniä, jotka kyseenalaistavat tai kieltävät ilmastonmuutoksen perusteellisiin argumentteihin ja disinformaation vedoten. Samaan aikaan myös sosiaalinen media ja internet ovat täynnä harhaanjohtavaa ja suorastaan väärää tietoa ihmisen vaikutuksesta ilmastoon ja luontoon. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluilla on keskeinen rooli tukea **nuorten kykyä tulkita tietoa, tarkistaa faktoja ja haastaa perustelematon tieto**.

Nuorten tieto- ja neuvontatyöllä on myös erittäin tärkeä rooli siinä, että se auttaa nuoria ymmärtämään ympäröivää maailmaa sekä edistää arvoja ja aktiivista kansalaisuutta. Ilmastohätätilanteessa nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen olisi sen vuoksi pyrittävä sisällyttämään **kestävää kehitystä edistävät asenteet, tietämys ja käytännöt**; ei pelkästään omaan työhönsä, vaan myös erilaisten menetelmien kehittämiseen sekä oleellista tietoa ja taitoja nuorille välittävien toimintojen kehittämiseen. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluilla on merkittävä mahdollisuus lisätä tietoisuutta ja valistaa ympäristökestävyydestä, edistää ympäristöstävällisiä toimintatapoja sekä kannustaa merkitykselliseen lobbaustyöhön ja aktivismiin.

Tämän luvun tarkoituksena on tarkastella **nuorille suunnatun tiedon ja ympäristökestävyyden suhdetta**, määritellä nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden toiminnan painopisteitä ja tutkia tiedon tarjoajien, nuorisoalan ja muiden sidosryhmien innostavia esimerkkejä ympäristöstävällisistä käytännöistä.



Maailmassa on **1,2 miljardia 15–24-vuotiasta nuorta**, mikä on **16 % maailman koko väestöstä**. Nuorten aktiivinen osallistuminen kestävän kehityksen toimiin on keskeistä kestävän, osallistavan ja vakaan yhteiskunnan luomisessa vuoteen 2030 mennessä ja kestävän kehityksen pahimpien uhkien ja haasteiden välttämiseksi, mukaan lukien ilmastonmuutoksen vaikutukset, työttömyys, köyhyys, sukupuolten epätasa-arvo, konfliktit ja muuttoliike. Tässä raportissa todetaan, että kaikki kestävän kehityksen tavoitteet ovat kriittisiä nuorten kehitykselle.¹⁰



Ilmastohätätila on todellisuutta. Kaikkien sosioekonomisten alojen on pohdittava, miten ne voivat siirtyä ympäristöstävällisempään yhteiskuntaan. Koulutus on tietysti kiistan perusta tälle muutokselle. Ilman, että lisäämme nuorten tietoisuutta ja mukautamme opetussuunnitelmia, meillä ei ole planeettamme tarvitsemia tutkijoita, insinöörejä, ajattelijoita, rakentajia ja vastuullisia kansalaisia. Raportissani Euroopan koulutus- ja kulttuuriohjelmien integroimisesta vihreään sopimukseen korostin eurooppalaisen liikkuvuuden roolia Erasmus+:n ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen puitteissa, jotka auttavat lisäämään tietoisuutta, tarjoamaan koulutusta kestävästä kehityksestä, jakamaan ja levittämään hyviä käytäntöjä ja kehittämään uusia taitoja.

Laurence Farreng
Euroopan parlamentin jäsen ja
Erasmus +-ohjelman, Luovan Euroopan
ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen
viherryttämiseen tähtäävien tehokkaiden
toimien raporttija



⁹ ERYICA & Euroopan neuvosto (2015) *Compendium on National Youth Information and Counselling Structures*.

¹⁰ YK (2018) *Nuoret ja kestävän kehityksen agenda 2030*



1.1

VAHVISTETAAN MEDIA- JA INFORMAATIOLUKUTAIDON ILMASTONMUUTOSTA KOSKEVASSA KERRONNASSA – VIHREÄ MIL



Toinen disinformaation aalto valtasi maailman COVID-19-pandemian jälkeen. Mutta jo kauan ennen sitä maailmaa on koetellut ilmastonmuutosta koskeva disinformaatio. Ihmiset reagoivat useisiin pandemiioihin samanaikaisesti, mukaan lukien siihen, mitä UNESCO kutsuu 'disinfodemiaksi'. Maailman tietökosysteemiin saastuminen on totta. Kun ekosysteemi on saastunut, yritämme puhdistaa sitä ihmishenkien pelastamiseksi. Yhtä tärkeää on se, kuinka voimme estää saastumisen niin, ettei siitä tule kestäväntöntä kierrettä. Yksi keino torjua disinfodemiaa on varmistaa, että kaikki ihmiset ovat media- ja informaatiolukutaitoisia. Media- ja informaatiolukutaitoiset ihmiset arvioivat kriittisesti tietoja, joihin he sitoutuvat; he ajattelevat ja varmistavat ennen kuin käyttävät tai jakavat tietoja. Nuorten vaikutusmahdollisuuksien parantaminen media- ja informaatiolukutaidon avulla on tehokas tapa torjua ilmastoon liittyvää disinformaatiota tuleville sukupolville*.

Alton Grizzle
Ohjelma-asiantuntija, UNESCO



* Lainaus on kirjoitettu ohjelma-asiantuntijana Unescon media- ja informaatiolukutaitoa ja mediäkehitystä käsittelevässä jaostossa. Esitetyt ajatukset ja mielipiteet eivät ole kuitenkaan välttämättä Unescon ajatuksia ja mielipiteitä.

Teknologia on antanut meille aivan uudella tavalla pääsyn tietoon, ja se tuo mukanaan ennen näkemättömän kiinnostuksen tuottaa myös mediasisältöä, usein subjektiivisella ja hallitsemattomalla tavalla.¹¹ Tiedostavan kansalaisuuden kannalta on tärkeää, että mediasisältöä tarkastellaan kriittisesti **arvioimalla tiedontuottajien laatua, luotettavuutta, strategisia tavoitteita ja kiinnostusta**.¹² Median ja tiedon tarjoajat ovat keskeisessä roolissa kansalaisten käsitysten, uskomusten ja asenteiden muokkaajina. perceptions, beliefs and attitudes of citizens.¹³

11 ERYICA (2018) [Liaisons - A toolkit for preventing violent extremism through youth information](#).

12 Landy N. & Letellier A. S. (2016) [L'éducation aux médias à l'ère numérique : entre fondations et renouvellement](#). Les Presses de l'Université de Montréal.

13 UNESCO (2011) [Media and Information Literacy Curriculum for Teachers](#)

Tiedon ammattilaisina nuorisotiedottajat ovat valmiina opastamaan nuoria tiedon ja mediasisällön luotettavuuden selvittämisessä, arvioinnissa ja arvostamisessa.¹⁴ Tämä nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen keskeinen tehtävä on myös ratkaisevan tärkeässä roolissa ympäristön kestävyteen ja ilmastotoimiin liittyvässä tiedossa. Vaikka on tosiasia, että ihmisen toimintaan liittyvä ilmastonmuutos on vaikuttanut ekosysteemeihimme ja tapaamme elää jo vuosikymmenten ajan, tämän kyseenalaistava tai kieltävä disinformaatio, valeuutiset ja salaliittoteoriat ovat silti levinneet laajalti. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluilla on hyvät mahdollisuudet rohkaista nuoria **pohtimaan kriittisesti kaikkea sitä tietoa ilmastohätätilasta**, johon he törmäävät eri medioiden kautta.

Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaisten periaatteiden (periaate 5.2) mukaan nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijöillä on tiedon tarjoajina vastuu **opastaa nuoria media- ja informaatiolukutaidossa**.¹⁵ Mutta mitä media- ja informaatiolukutaito on ja miten se liittyy ympäristön kestävyteen?

Media- ja informaatiolukutaito on perinteisesti nähty erillisinä ja omina aloinaan. UNESCO päätti yhdistää nämä kaksi yhdeksi kokonaisuudeksi (tieto, taidot ja asenne), jotka ovat välttämättömiä niin työelämässä kuin elämässä muutoinkin.¹⁶ **Media- ja informaatiolukutaidon käsite** yhdenmukaistaa ja ryhmittelee digitaaliseen aikaamme liittyvien moninaisten lukutaitojen joukon, kuten uutis-, televisio-, elokuva-, kuva-, tietokone-, internet- ja digilukutaidon sekä muut esiin nousevat käsitteet, kuten sosiaalisen median lukutaidon.¹⁷

Media- ja informaatiolukutaito tehdä tietoon perustuvia päätöksiä tiedon ja mediasisällön käyttäjinä ja tuottajina.¹⁸

14 8.2 Nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijät ovat media- ja informaatiolukutaitoisia. (Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet, 2018)

15 5.2 Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut tukevat nuorten media- ja informaatiolukutaitoa, jotta he osaavat toimia turvallisesti ja vastuullisesti. (Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet, 2018)

16 UNESCO (2017) [Media and Information Literacy as a Composite Concept](#)

17 UNESCO (2013) [Media and information literacy: policy and strategy guidelines](#)

18 UNESCO (2017) [Media and Information Literacy as a Composite Concept](#)

INFORMAATIOLUKUTAITO

Määritä ja ilmaise tiedon tarpeet

Tiedon paikantaminen ja saavuttaminen

Tiedon arviointi

Tiedon järjestäminen

Tiedon eettinen käyttäminen

Tiedon välittäminen

Hyödynnä ICT-taitoja tiedon käsittelyyn

MEDIALUKUTAITO

Ymmärrä median tehtävä ja toiminta demokraattisissa yhteiskunnissa

Ymmärrä olosuhteet, joissa media voi toteuttaa tehtävänsä

Arvioi mediasisältöä kriittisesti median toimintojen näkökulmasta

Seuraa ja ole osa mediaa itseilmaisun ja demokraattisen osallistumisen nimissä

Päivitä tarvittavat taidot (ml. ICT) tuottaaksesi käyttäjälähtöistä sisältöä

 Lähde: UNESCO (2011) [Media and Information Literacy Curriculum for Teachers](#)

Media- ja informaatiolukutaidolla on merkittävä rooli ympäristön kestävyden ja vihreiden toimintatapojen tukemisessa. **Vihreä media- ja informaatiolukutaito (vihreä MIL)** viittaa keskeisiin taitoihin, jotka sisältyvät jo itse MIL:n määritelmään, mutta joiden tarkoituksena on erityisesti tukea kansalaisten kykyä selviytyä nykyisestä ympäristöasioista koskevasta tietotulvasta.

Vihreä media- ja informaatiolukutaito vahvistaa taitoja ajatella kriittisesti. Sitä tarvitaan luotettavien, ajantasaisten ja olennaisimpien ympäristöä koskevien tietojen tunnistamiseksi, valitsemiseksi, käyttämiseksi ja jakamiseksi. Se taas **auttaa nuoria tekemään tietoon perustuvia päätöksiä ja ilmaisemaan mielipiteensä ilmastotoimista**. Esimerkiksi pohjaamalla mielipiteet uusimpaan tieteelliseen tutkimukseen henkilökohtaisia näkemyksiä välittävien blogien sijaan tai tutkimalla ilmastomuutosta joko tukevia tai kyseenalaistavia tietolähteitä ennen niiden julkaisemista sosiaalisessa mediassa itse.

Lisäksi vihreä MIL auttaa kehittämään **tehokkaampia tiedonhaku- ja viestintätapoja**, joilla voi vähentää hiilijalanjälkeä (esimerkiksi saamalla parempia hakutuloksia lyhyemmässä ajassa tai vähentämällä aikaa, jota käytetään tietokoneiden avulla tiedon hankkimiseen tai välittämiseen).¹⁹

Ilman asianmukaista media- ja informaatiolukutaitoa ja mediaosaamista nuoria voidaan **helposti johtaa harhaan ja vaikuttaa negatiivisesti** heidän valintoihinsa, mielipiteisiinsä ja kykyyn toimia aktiivisina kansalaisina ja käyttää oikeuksiaan.

MIHIN MEIDÄN TULISI KESKITTYÄ?

- Tarjotaan nuorille laadukasta, luotettavaa ja nuorisoystävällistä tietoa ympäristöasioista;
- Lisätään nuorten tietoisuutta faktojen tarkistamisen ja ympäristöasioihin liittyvien tietolähteiden tärkeydestä;
- Kannustetaan nuoria hankkimaan tietoa tuoreimmista uutisista, faktoista ja ilmastotilanteeseen liittyvistä tutkimuksista;
- Hyödynnetään menetelmiä ja toimintoja, jotka edistävät nuorten kriittistä ajattelua sekä vihreää media- ja informaatiolukutaitoa (katso luvun 4) esimerkkejä;
- Tarjotaan nuorille mahdollisuus vahvistaa kykyjään, työkaluja ja resursseja oppia tarkistamaan tietolähteitä, havaitsemaan disinformaatio ja haastamaan huhuja, valeutisia ja viherpesua;
- Lisätään nuorten tietoisuutta täsmällisen ja vastuullisen tiedon ja median tuottamisen ja levittämisen tärkeydestä;
- Tarjotaan nuorille mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ilmastokriisiä koskevan disinformaation torjunnassa ja valeutisten haastamisessa tosiasioihin ja luotettaviin lähteisiin pohjautuvien perustelujen avulla;
- Sisällytetään jatkossakin kriittisen ajattelun ja vihreän media- ja informaatiolukutaidon vahvistamista omiin kykyihin sekä
- Tunnistetaan luotettavat ilmasto- ja ympäristöä koskevat tietolähteet ja varmistetaan, että nuoret ovat tietoisia niistä.

¹⁹ Kurbanoglu, S. & Boustany, J. (2014) [From Green Libraries to Green Information Literacy](#). Springer International Publishing

MILLAISTA TOIMINTAA?

- Järjestetään yhteistyössä tai osallistutaan muiden järjestämiin ilmastomuutosta käsitteleviin tilaisuuksiin ja kampanjoihin oikean tiedon lisäämiseksi sekä salaliittoteorioiden ja huijausten torjumiseksi.
- Järjestetään työpajoja, infotilaisuuksia ja muita tapahtumia, joiden avulla nuoret voivat kehittää media- ja informaatiolukutaitojaan (ks. esimerkit luvussa 4).
- Suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa tiedotusmateriaalia ja kootaan lähteitä vihreän median ja media- ja informaatiolukutaidon merkityksen lisäämiseksi (esim. videot, podcastit, artikkelit);
- Tuodaan yhteen aktiivisia ja keskeisiä sidosryhmiä (esim. tutkijoita, toimittajia ja muita kansalaisyhteiskunnan toimijoita) ilmastomuutoksen, ympäristön kestävyys ja median alalta toimimaan yhdessä.
- Tehdään yhteistyötä oppilaitosten ja aiheeseen erikoistuneiden järjestöjen kanssa viestiäksemme nuorille maapallon ympäristötilanteesta sekä tarjotaan nuorille tiloja mielipiteiden ja ideoiden jakamiseen (esim. koulun tai nuorisotoimen työpajat, avoimet päivät).

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA ALOITTEITA

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET JA DISINFORMAATIO

Red Municipal de Información Juvenil, Madridin alue - Espanja



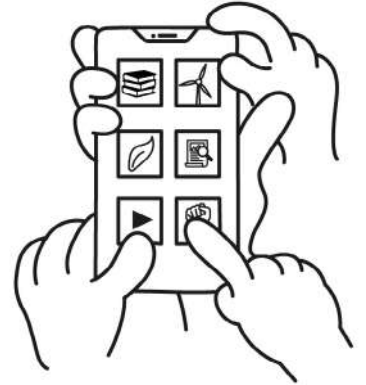
Kyseinen virasto on esimerkki innovatiivisista tavoista jakaa luotettavaa tietoa ja lisätä siten tietoisuutta meneillään olevasta ympäristökriisistä.

"Nuorisotyön yksikkö toteutti yhdessä yhteistyöverkostojensa kanssa YK:n **kestävän kehityksen tavoiteohjelmaa koskevan tiedotuskampanjan**. Jokaisena päivänä julkaistiin kuva, jossa oli kestävän kehityksen tavoite ja siihen liittyvä kiinnostava tieto. Kuvia julkaistiin yhteensä 17. Kampanja toteutettiin Twitterissä ja Instagramissa. Lisäksi julkaistiin **uutisia ja valeuutisia** ilmastohätätilasta sekä aihetta käsittelevistä muista tiedotuskampanjoista."

FAKTOILLA VALEUUTISIA VASTAAN: ILMASTONMUUTOS

Bundesnetzwerk Österreichische Jugendinfos - Itävalta

Itävallan nuorisotiedotuskeskuksissa käynnistyi syksyllä 2020 kampanja ilmastomuutosta käsitteleviä valeuutisia vastaan. Osana kampanjaa julkaistiin nuorille sopiva "argumentointiopas", jossa kumotaan ilmastomuutoksen vastaiset yleiset väitteet ja tarjotaan yleisiä argumentoinnin tapoja, joiden avulla nuoret voivat käsitellä aihetta ja keskustella siitä. Toisena painopisteenä Itävallan nuorisotiedotuskeskukset julkaisivat aiheeseen liittyen opettajille ja kouluttajille suunnattua oppimateriaalia. Niissä informaatiolukutaito yhdistyy ilmastomuutokseen; mukana olevat harjoitukset soveltuvat käytettäväksi luokkahuoneissa ja työpajoissa. Kampanjan visuaalinen identiteetti tehtiin yhdessä nuorten kanssa. Avoin materiaalin kuvitusilmoitus julkaistiin Instagramissa. Sen voittajat esittelään kyseisessä oppaassa.



ILMASTO MUUTTUU, TOTUUS EI

Eurooppalainen nuorisotiedotuspäivä 2020, ERYICA

Eurooppalainen nuorten tieto- ja neuvontatyön kattojärjestö (ERYICA) juhlii joka vuosi 17. huhtikuuta yhdessä jäsentensä ja sidosryhmiensä kanssa eurooppalaista nuorisotiedotuspäivää (EYID) kaikkialla Euroopassa. Päivän slogan oli vuonna 2020 seuraava:

"Ilmasto muuttuu, totuus ei. Pysy ajan tasalla ja tarkista faktat."

Kampanja kutsui nuoria mukaan rohkaistakseen heitä **vaikuttamistyöhön ja kriittiseen ajatteluun** liittyen yhteen kuluvaan vuosikymmenen polttavimmista aiheista: ilmastohätätilaan.

EYID 2020 -kampanjan tavoitteet olivat:

- Lisätä tietoisuutta media- ja informaatiolukutaidosta sekä faktojen tarkistuksen ja tietolähteiden merkityksestä.
- Mahdollistaa nuorille tarkistaa itse tietoja ilmastomuutoksesta ja että he voivat seurata tilannetta missä ovatkaan: omassa maassaan, kaupungissaan tai kylässään.

- Kannustaa nuoria hankkimaan itsenäisesti tietoa aiheeseen liittyvistä uutisista, tietolähteistä ja tutkimuksista sekä siitä, mitä on mahdollista tehdä.
- Tukea nuoria löytämään keinoja vähentää omaa ekologista jalanjälkeään sekä kannustaa heitä toimintaan ja viestin levittämiseen.

ERYICA toteutti kampanjan yhdessä Euroopan eri maiden nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen sekä nuorten kanssa.



Kampanjan aikana toteutettiin useita osallistavia **sosiaalisen median tapahtumia ja epävirallista koulutustoimintaa** yhdessä nuorten kanssa.



FAKTANTARKISTUS ILMASTONMUUTOKSEEN LIITTYVIEN VALEUUTISTEN VARALTA

Institut Valencià de la Joventut, Valencia - Espanja

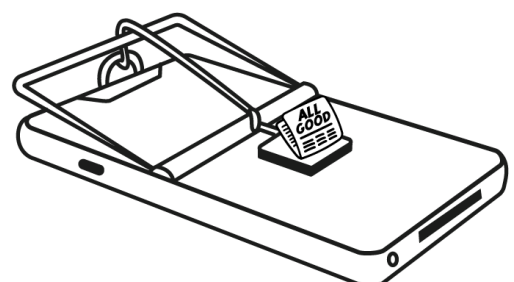
Valencià de la Joventut -instituutti (IVAJ) on tehnyt yhteistyötä faktantarkistaja maldita.es toimijoiden kanssa järjestäen toimintaa yhdessä nuorten kanssa ja fasilitoiden sessioita nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijöille faktojen tarkistamisesta.

Maldita.es on voittoa tavoittelematon, riippumaton journalistinen verkkosivusto, jonka tarkoituksena on tarjota kansalaisille **työkaluja, joiden avulla he oppivat havaitsemaan disinformaation ja valeuutiset**. Yksi maldita.es-sivuston tavoitteista on seurata sosiaalisessa mediassa esiintyvää poliittista puhetta ja disinformaatiota sekä analysoida viestejä datajournalismin tekniikoita hyödyntäen.

[Maldita Ciencialla](#) on tärkeä rooli **tieteellisiin faktoihin, ilmastohätätilaan ja ympäristökysymyksiin** liittyvän disinformaation ja valeuutisten tunnistamisessa. Tutkimusta ja tieteellistä näyttöä hyödyntäen verkkosivusto pyrkii todistettavissa olevien faktojen avulla selittämään sosiaalisen median kaikkein suosituimmiksi nousseet valeuutiset ja väärät faktat.



Yhteistyön ansiosta Valencià de la Joventut valmisteli **nuorisolähettiläille suunnattua kampanjaa**, jossa käsiteltiin valeuutisia ja disinformaatiota terveys-, tiede- ja sosiaaliskysymyksiin liittyen ja hyödynnettiin maldita.es-sivuston artikkeleita ja faktantarkistusmenetelmiä. Lisäksi maldita.es-verkoston asiantuntijat tarjosivat **perehdytystä media- ja informaatiolukutaitoon** alueen nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijöille.



1.2

AKTIIVISEN KANSALAISUUDEN JA YMPÄRISTÖN KESTÄVYYDEN EDISTÄMINEN



Ilmastokriisi huolestuttaa nuoria erittäin paljon, sillä terveellinen ympäristö on ehdoton edellytys sille, että planeetallamme on elämää ja täten myös sille, että pääsemme nauttimaan ihmisoikeuksista Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti. Nuorisotiedotus on avainasemassa, kun tuetaan nuoria ja annetaan heille tietoja, taitoja, asenteita ja arvoja, joiden avulla he pääsevät toteuttamaan ihmisoikeuksiaan ja sosiaalisia oikeuksiaan sekä aktiivisen kansalaisen velvollisuuksiinsa näiden oikeuksien ja demokratian edistämiseksi. Demokraattiset instituutiot luottavat nuorten sitoutumiseen ja osallistumiseen tehdessään kestäväää politiikkaa nyt ja tulevaisuudessa.

Antje Rothemund
Nuoriso-osaston johtaja
Euroopan neuvosto



Ilmastohätätilan ollessa todellisuutta nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijöillä on velvollisuus kuunnella nuoria, ymmärtää uusia sitoutumisen muotoja ja **kannustaa nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen ja osallistumiseen**. Tämä näkökohta heijastuu hyvin [Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaisissa periaatteissa](#), joissa todetaan kohdassa 5.3, että nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen tulee edistää aktiivista kansalaisuutta ja osallisuutta.²⁰

Ilmastokriisistä on tullut keskeinen **toiminnan, tyytymättömyyden ja protestien kohde nuorten keskuudessa maailmanlaajuisesti**. [Fridays for Future](#) ja [Youth For Climate](#), -aloitteiden kautta nuoret ovat ottaneet asian omakseen ja johtaneet mielenilmauksia, joissa on kritisoitu ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja ympäristönsuojeluun liittyvien toimien puutetta. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden tulee käsitellä nuoria kiinnostavia aiheita ja huolia sekä tukea aktiivisen kansalaisuuden erilaisia ilmaisumuotoja. Palveluiden tulee kannustaa nuoria löytämään oma tapansa ilmaista itseään ja saada äänensä kuuluviin.

²⁰ 5.3 Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut edistävät nuorten aktiivista kansalaisuutta ja osallisuutta. (Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet, 2018)

Nuorten osallistumisprosesseissa voidaan tunnistaa kaksi erilaista tapaa, joita tulee myös yhteensovittaa. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluilla on selkeä rooli näissä molemmissa toimintatavoissa. Yhtäältä **nuorten motivaatio liittyy osallistaviin prosesseihin** ja heidän aktiivisuutensa heräävät vasta, kun nuoret tuntevat itse huolta jostakin asiasta ja kun he kokevat tulevansa vakavasti otetuiksi ja heidän viestintänsä käyttötavat ja -kanavat otetaan huomioon²¹. Toisaalta taas, kuten kohdassa 1.1 mainitaan, ilman oikeaa tietoa ja taitoja nuoret voivat olla alttiita erilaisille median käyttöön liittyville riskeille, kuten henkilökohtaisten tietojen jakamiselle, disinformaatiolle tai manipuloinnille.²²

Jotta voidaan varmistaa nuorille merkityksellinen aktiivinen kansalaisuus ja osallisuus, nuorten tulee saada saavutettavaa **tietoa siitä, miten ja missä he voivat osallistua**, mistä asiassa on kysymys ja mitä mahdollisuuksia heillä on. Tieto siitä, mitä on käynnissä ja tapahtumassa, on ensimmäinen askel kiinnostuksen heräämiseen ja tietoihin valintoihin osallistua.²³ Aina nuoret eivät sitoudu osallistumaan, mutta syynä ei ole se, ettei heillä ole kiinnostusta, vaan yksinkertaisesti se, että heillä ei ole tietoa olemassa olevista osallistumisen mahdollisuuksista.²⁴ Ennen liittymistä esimerkiksi nuorisotoimintaan on tärkeää, että nuoret ymmärtävät toiminnan edustamat arvot ja kokevat ne omakseen.

Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden keskeinen rooli on **tarjota nuorille tukea ja tietoa sekä tiloja**, joissa keskustella ja suunnitella, miten osallistua ja mitä toimia he voivat milläkin tasolla toteuttaa. On olemassa erilaisia innostavia toimintoja ja aloitteita, joiden tarkoituksena on edistää vihreää aktiivista kansalaisuutta ja tukea ympäristönsuojeluun sitoutumista. Erilaisia toimia voidaan kehittää eri tasoilla, ja niihin voi sisältyä eri ulottuvuuksia, kuten poliittiset aloitteet, lainsäädäntöuudistukset tai monialainen yhteistyö.

²¹ Schols, M. (2015). *Young, online and connected. The impact of everyday Internet use of Dutch adolescents on social cohesion*. Rotterdam: Median, viestinnän ja kulttuurin Erasmus-tutkimuskeskus.

²² Livingstone, S., Mascheroni, G., Ólafsson, K. & Haddon, L. yhdessä EU Kids Online and Net Children Go Mobile -verkoston kanssa (2014) *Children's online risks and opportunities: Comparative findings from EU Kids Online and Net Children Go Mobile*.

²³ ERYICA, SEGA, and UMKI (2017) *Youth Information Workers fit for Youth*.

²⁴ Euroopan neuvosto (2015) *Have your say! Manual on the revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life*.

TOISIAAN TÄYDENTÄVIÄ OSALLISUUDEN TASOJA

Tasot	Vaikutukset	Esimerkit
Mikrotaso	Henkilökohtaisten tapojen muuttaminen ja ekologisempien jokapäiväisten käytäntöjen ja ajattelutapojen sisällyttäminen; sekä tietoisuuden lisääminen ikätovereiden ja sukulaisten keskuudessa. Tätä tasoa käsitellään myös kohdassa 1.3.	Kannustetaan jätteettömään zero waste -toimintatapaan kotona, lihansyönnin vähentämiseen, paikallisten luomutuotteiden ostamiseen, julkisilla liikennevälineillä kulkemiseen tai lyhyempiin suihkuihin ja siten veden säästämiseen.
Mesotaso	Paikallisiin ympäristöryhmiin liittyminen, vihreämpien (ekologisempien) käytäntöjen edistäminen suhteessa paikallisiin päättäjiin, tiedotusvälineiden huomion kiinnittäminen paikalliseen asioihin tai lähiympäristöön vaikuttavissa asioissa toimiminen.	Ilmansaasteiden vähentäminen kaupungissa käyttämällä julkista liikennettä tai pyöräilemällä, vapaaehtoistyö paikallisen kansalaisjärjestön kanssa muovin keräämiseksi vesistöistä, puiden istuttaminen tai rannan siivoaminen.
Makrotaso	Toiminta maailmanlaajuisella, eurooppalaisella tai kansallisella tasolla liittyy globaaleihin kysymyksiin eri tasoilla	Eturyhmiin liittyminen, toiminta laajemmalla tasolla, liikkeet verkossa tai liittyminen maailmanlaajuisen mielenilmaukseen.

MIHIN MEIDÄN TULISI KESKITTYÄ?

- Tiedon hankkiminen nuorten osallisuuden uusista muodoista, nuorten johtamista liikkeistä ja ilmastotoimia koskevista kampanjoista paikallisella ja maailmanlaajuisella tasolla;
- Nuorille tiedottaminen eri tavoista osallistua nuorisoliikkeisiin tai organisaatioihin, jotka toimivat aktiivisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi sekä ympäristön kestävyden ja vihreän toiminnan edistämiseksi;
- Nuorten johtamien kampanjoiden tukeminen sekä kestävyden ja ilmastotoimien edistäminen;
- Nuorten osallisuuden ja vapaaehtoistyön mahdollisuuksien edistäminen ympäristönsuojelutoimissa eri tasoilla;
- Nuorten tukeminen ja osallistaminen mukaan ilmastotoimia ja ympäristön kestävyttä koskevien hankkeiden ja toimintojen suunnitteluun ja johtamiseen;
- Nuorille tiedottaminen ja heidän tukemisensa siten, että nuorten ääni tavoittaa myös päättäjät (esim. nuorten ilmastoneuvostot) ja nuorten tieto- ja neuvontatyön toimijat;
- Yhteistyö asianomaisten viranomaisten, koulujen ja keskeisten sidosryhmien kanssa ympäristönsuojelun alalla²⁵;
- Ympäristönsuojeluun liittyvien politiikkojen ja viimeisimpien kehityskulkujen seuraaminen asiasisältöjen ymmärtämiseksi²⁶; ja
- Nuorten tulevaisuuden tiedon tarpeiden ja trendien ennakoiminen ilmastohätätilaan linkittyvistä yhteiskunnallisista ja taloudellisista muutoksista oikea-aikaisten vastausten ennakoimiseksi.

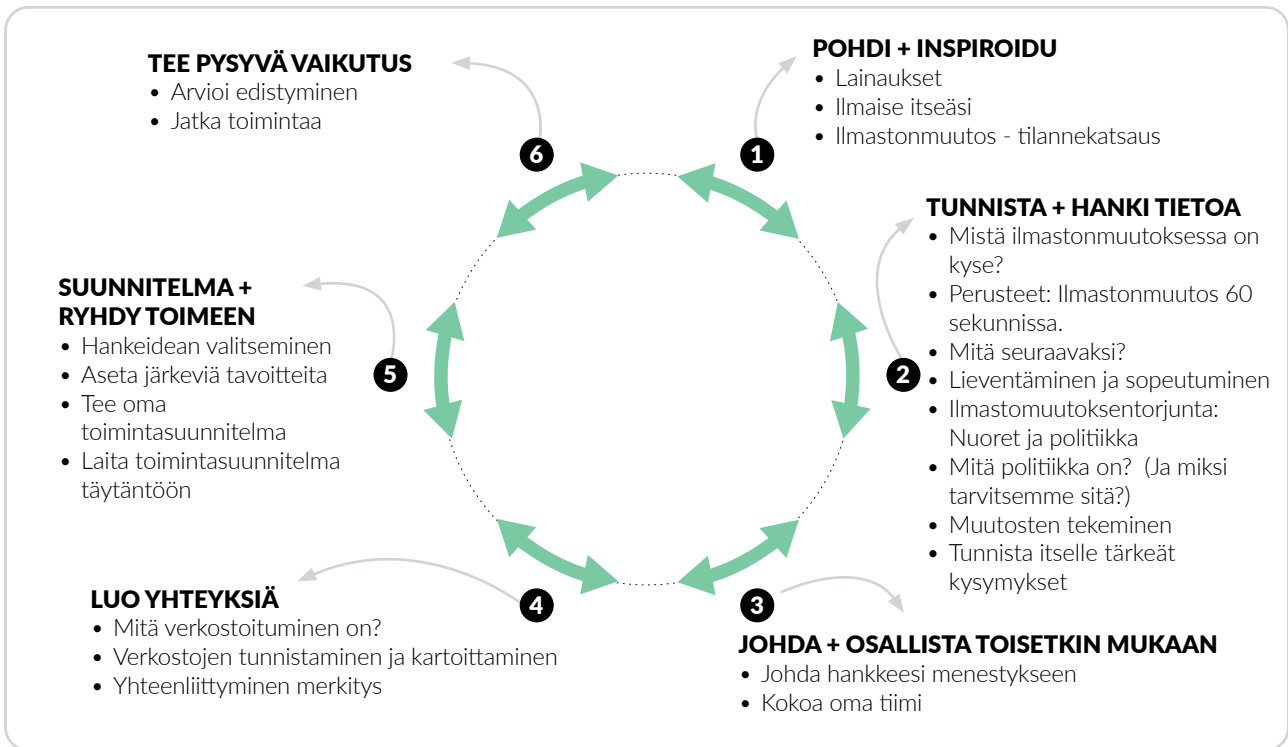
MILLAISTA TOIMINTAA?

- Tarjotaan nuorille laadukasta tietoa, konkreettisia mahdollisuuksia toimia sekä osallistua hankkeisiin ja toteuttaa niitä;
- Suunnitellaan ja järjestetään yhdessä nuorten kanssa työpajoja, keskusteluja, tiedotuspäiviä, vierailuja, pop-up-kampanjoita ja muuta toimintaa, joissa keskitytään ympäristön kestävyteen (katso esimerkkejä erilaisista toimista, joita ehdotetaan luvussa 4);
- Tarjotaan tiloja ja mahdollisuuksia nuorille pohtia ja keskustella ympäristökysymyksistä, myös yhdessä asiantuntijoiden, kansalaisjärjestöjen, aktivistien ja päättäjien kanssa; ja
- Sisällytetään luontoaktiiviteettejä päivittäiseen nuorisotyön toimintaan ja tarjotaan mahdollisuus nuorille omakohtaisia kokemuksia luonnosta. Edistetään näin luonnossa vietettävää aikaa, mikä voi herättää myös nuoren kiinnostuksen ympäristökysymyksiin.


**ILMASTONMUUTOS:
NUORTEN
TOIMINTAOPAS**

[TakingITGlobal](#) on kehittänyt oppaan [Climate Change Youth Guide to Action](#), jonka tarkoituksena on innostaa, tiedottaa ja saada nuoret mukaan ilmastomuutoksen torjuntaan. Vaikka oppaan jokaisessa eri osassa korostetaan tiettyjä vaiheita toiminnan toteuttamisessa, myös muut osat saattavat osoittautua erityisen hyödyllisiksi (omista tiedoista ja tarpeista riippuen). Oppaassa käsitellään kuutta eri ulottuvuutta ja tarjotaan myös tietolähteitä kunkin osan tukemiseksi.

²⁵ 8.3 Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut toimivat yhteistyössä tärkeimpien sidosryhmien kanssa nuorten tiedontarpeiden ja yhteistyömahdollisuuksien tunnistamiseksi, asiantuntijuuden jakamiseksi sekä nuorille suunnatun tiedon näkyvyyden lisäämiseksi. 8.4 Nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijät tekevät yhteistyötä paikallisella, alueellisella, kansallisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla sekä jakavat hyviä käytäntöjä ja osaamista. (Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet, 2018)
²⁶ 9.2 Nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijät ovat tietoisia uudenlaisesta työmuotoon liittyvästä kehityksestä ja olennaisista laeista, ja he pitävät itsensä ajan tasalla nuorten trendeistä. (Nuorten tieto- ja neuvontatyön eurooppalaiset periaatteet, 2018)



Lähde: TakingITGlobal (2011) [Climate change Youth Guide to Action](#)

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA ALOITTEITA

NUORET KESKUSTELEVAT ILMASTONMUUTOKSESTA, TERVEYDESTÄ JA RUOASTA ALIMENTERRE-FESTIVAALEILLA

PIJ Pleyben Châteaulin Porzay, Ranska

Châteaulinin nuorisotiedotuskeskus (PIJ) järjestää toimintaa nuorten kanssa Alimenterre-festivaalin yhteydessä yhteistyössä RITIMO verkoston kanssa. Ranskalaisen festivaalin tarkoituksena on lisätä yleistä tietoisuutta terveelliseen, kestäväan ja kaikkien saatavilla olevaan ruokaan liittyvistä haasteista.



18–25-vuotiaat nuoret valitsevat festivaalin vuosittaisesta tarjonnasta dokumenttielokuvan, jonka he haluavat esitellä ja käydä yhteistä keskustelua. Nuoret saavat tukea keskustelujen valmistelemissa ja sellaisten puhujien etsimisessä, jotka keskustelevat yleisön kanssa ja opettavat animaatiotekniikoita.

Vuonna 2019 neljä nuorta osallistui festivaaliin, ja heitä avusti nuorisotiedotustyöntekijä läpi koko tapahtuman. Audrey, 21, käy töissä ja hänen vanhempansa ovat maanviljelijöitä. Bastien, 27, työskentelee perheyrittäjänä. Gwendoline, 18, opiskelee lukiossa. Mélina toimii vapaaehtoisena konserttitalissa. Nuorisotiedon ammattilaisen tavoitteena on tarjota nuorille mahdollisuus puhua heitä kiinnostavasta asiasta (ilmastomuutos, terveys, ruoka) ja auttaa heitä itse johtamaan projektia sen alusta loppuun saakka antamalla heille työkaluja johtaa itsenäisesti tapahtumaa. Nuoret valmistelivat yhdessä keskustelun ja löysivät luomuviljelijän, joka tuli kertomaan omista kokemuksistaan. Valtaosa osallistujista tuli lähialueelta: noin 35 ihmistä, joista 12 oli nuoria yhdessä vanhempiensa kanssa. Keskustelun lopussa varsinaisen tapahtuman henkilökunta kutsui nuoret illalliselle, jossa tunnelma oli erittäin hyvä.



GREEN AGENT: NUORTEN JOHTAMIA KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMIA

Eurodesk Provincia Verbano Cusio Ossola Vedogiovane, Italia



Green Agent -hankkeen tarkoituksena on tarjota Piemonten vuoristoalueen nuorille avaintaitoja ympäristönsuojeluun ja kestävään kehitykseen liittyvään aktiiviseen osallistumiseen ja yrittäjyyteen. Osallistujat käsitelivät eri aiheita kuten ympäristökasvatusta ja viestintää, tietoista kulutusta, kierrätystä, taidetta luonnossa, sosiaalista innovaatiota sekä vihreää taloutta.

Hanke on toteutettu useiden nuorisovaihtojen ja kansainvälisten ympäristökoulutusten/-seminaarien avulla, ja se on luonut vapaaehtoistyön mahdollisuuksia. Vaihtoon osallistuneet nuoret ovat suunnitelleet ja johtaneet 18 erilaista tapahtumaa, ja kilpailuihin lähetettiin yli 100 videota ja artikkelia. Green Agent -hanke voitti Eurodesk-palkinnon vuonna 2017 innovaatiostaan, jossa ympäristökasvatus otetaan mukaan nuorisotiedotukseen ja aktiiviseen kansalaisuustoimintaan.

YMPÄRISTÖKESTÄVYYTTÄ EDISTÄVÄN VAPAAEHTOISTYÖN JA NUORTEN JOHTAMIEN HANKKEIDEN EDISTÄMINEN

Eurodesk UK



Eurodesk UK on mahdollistanut ympäristönsuojelusta kiinnostuneille nuorille vapaaehtoisille mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan Youth Storiesin kautta. Se oli verkkosivusto, jossa nostettiin nuorten näkemyksiä ja ajatuksia aiheesta. Tarinoita kerättiin Eurodesk UK:n edustajien ja kumppaneiden sekä niiden nuorten kautta, jotka ottavat yhteyttä Eurodesk UK:hon. Nuoria tuettiin koko kirjoitusprosessin ajan, ja kun tarina julkaistiin verkossa, se jaettiin laajasti sosiaalisessa mediassa. Samalla nuorille tarjottiin mahdollisuus osallistua ympäristöaiheiseen vapaaehtoistyöhön kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Nuorten merkitykselliset kokemukset innoittivat myös muita nuoria hankkimaan uusia taitoja ja kannusti seuraamaan samaa polkua.



ERASMUS-METSÄ

ESN Aveiro, Portugali

Vouzela on Viseun alueella sijaitseva pieni portugalilainen kaupunki. Vuonna 2017 tulipalot tuhosivat valtaosan sen luonnosta. Siitä lähtien Vouzelan kaupunki, ESN Aveiro ja Aveiron yliopiston kansainväliset opiskelijat ovat joka lukukausi ponnistelleet yhdessä korjataksean vahingot ja palauttaakseen Vouzelan luonnon kauneuden.

Se on ollut rikastuttava oppimiskokemus kansainvälisille opiskelijoille, vapaaehtoisille ja paikallisyhteisölle. Osallistujat ovat keskustelleet palontorjunnasta ja eri puulajien roolista siinä; heillä on ollut myös mahdollisuus vieraillla Portugalin maaseudulla. Kansainvälisille opiskelijoille on jäänyt tästä kaikesta tunne osallisuudesta. ESN Aveiro uskoo, että nuorten kokemuksen kannalta on ratkaisevan tärkeää osallistua vapaaehtoistyöhön paikallisyhteisön rinnalla ja auttaa eritoten ympäristönsuojelussa, koska elämme monin tavoin haastavaa aikaa. Tämä on yksi keino osallistua ja oppia eri tilanteissa.



EUROOPPALAISIA/KANSAINVÄLISIÄ MAHDOLLISUUKSIA TOTEUTTAA NUORTEN YMPÄRISTÖHANKKEITA

Euroopan unioni ja muut kansainväliset elimet, kuten Euroopan neuvosto tai YK, tarjoavat avustuksia ja/tai mahdollisuuksia nuorille ja nuorisjärjestöille toteuttaa hankkeita ja aloitteita sekä osallistua kestävästä oppimisesta liikkuvuushankkeisiin ulkomailla. Lue lisää: luku 3, Vihreämpiä nuorisohjelmia - Taloudelliset kriteerit (s. 55).

EUROOPAN UNIONI

EU tarjoaa erilaisia rahoitusmahdollisuuksia nuorille ja nuorisjärjestöille. Vaikka suurin osa ohjelmista koskettaa laajempia kokonaisuuksia kuin vain ilmastonmuutos, myös sen teeman alla on mahdollista toteuttaa hankkeita²⁷:

- [Euroopan solidaarisuusjoukot](#): 18–30-vuotiailla nuorilla on mahdollisuus osallistua eurooppalaista solidaarisuutta ja yhteenkuuluvuutta vahvistaviin projekteihin. Nuoret voivat antaa käytännön panoksensa useilla aloilla, mukaan lukien ympäristönsuojelu.
- [Erasmus+-vaihto-ohjelmat](#): tarjoaa 13–30-vuotiaille eri maiden nuorille mahdollisuuden tavata, asua yhdessä ja työskennellä yhteisissä projekteissa lyhyitä jaksoja (5–21 päivää).
- [Erasmus nuorille yrittäjille](#): vaihto-ohjelma, joka antaa uusille tai tuleville yrittäjille mahdollisuuden oppia kokeneemmilta yrittäjiltä, joilla on oma pienyritys toisessa osallistujamaassa.
- [LIFE-ohjelma](#): LIFE-ohjelma on EU:n ainoa yksinomaan ympäristölle, luonnonsuojeluun ja ilmastotoimiin kohdistuva EU-rahoitus. LIFE-ohjelman tavoitteet, talousarvio, EU-rahoituksen muodot ja rahoitusta koskevat säännöt määritellään LIFE-asetuksessa sekä monivuotisessa työohjelmassa.

EU:n toimielimillä on vuoropuhelumekanismia nuorten kanssa, kuten [kansalaisvuoropuhelut](#), neuvoa-antavat ryhmät ja tapaamiset erilaisten nuorisoryhmien kanssa. Tässä muutamia esimerkkejä:

- [EU:n nuorisodialogi](#): nuorten ja päätöksentekijöiden välinen vuoropuhelu, jota toteutetaan EU:n nuorisostrategian puitteissa. Jos haluat liittyä mukaan prosessiin, kannattaa olla yhteydessä oman maan [kansalliseen työryhmään](#) tai [Euroopan nuorisofoorumiin](#), jos oma maa ei ole mukana prosessissa.

- [Debating Europe](#): Internet-foorumi, jolla EU-kansalaiset voivat keskustella heille tärkeistä kysymyksistä eurooppalaisten poliitikkojen ja asiantuntijoiden kanssa.

EUROOPAN NEUVOSTO

[Euroopan nuorisosäätiö](#) (European Youth Foundation, EYF) on Euroopan neuvoston vuonna 1972 perustama säätiö, joka tarjoaa eurooppalaiselle nuorisotoiminnalle taloudellista ja koulutuksellista tukea. Nuorten kansalaisjärjestöt Euroopan neuvoston jäsenvaltioista ja Euroopan kulttuuriyleissopimuksen allekirjoittaneet valtiot voivat hakea säätiöltä tukea.

Säätiön tavoitteena on saada nuorten ääni kuulluksi ylimmällä päätöksentekotasolla, tukea eurooppalaisia kolmannen sektorin nuorisjärjestöjä ja -verkostoja sekä edistää rauhaa, ymmärrystä ja kunnioitusta.

Säätiön budjetti on noin 3,7 miljoonaa euroa vuodessa. Vuodesta 1972 lähtien yli 300 000 15–30-vuotiasta nuorta on hyötynyt suoraan säätiön tukemasta toiminnasta.

YK

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) [Nuorisotoimintaohjelma \(WPA\)](#) ohjaa YK:n nuorisohjelmaa. Se tarjoaa poliittisen kehityksen ja käytännön suuntaviivoja kansalliselle toiminnalle ja kansainväliselle tuelle nuorten tilanteen parantamiseksi ympäri maailman.

Vuodesta 1999 lähtien tätä ohjelmaa on edistetty [Kansainvälisen nuorisopäivän](#) yhteydessä, jota vietetään vuosittain aina 12. elokuuta.

YK johtaa myös [YK-nuorisodelegaatti](#) -ohjelmaa, joka edistää nuorten osallistumista päätöksentekoon. Nuorisodelegaatit voivat osallistua useisiin hallitustenvälisiin kokouksiin YK:ssa.

²⁷ Lähde: [Euroopan nuorisoportaali](#).

UNESCO

YK:n koulutus-, tiede- ja kulttuurijärjestö Unesco työskentelee nuorten kanssa ja on sitoutunut tukemaan heitä ja työskentelemään yhdessä sosiaalisen innovaation ja muutoksen edistämiseksi, osallistumaan täysimääräisesti yhteiskunnalliseen kehitykseen, köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamiseen ja rauhan edistämiseen.

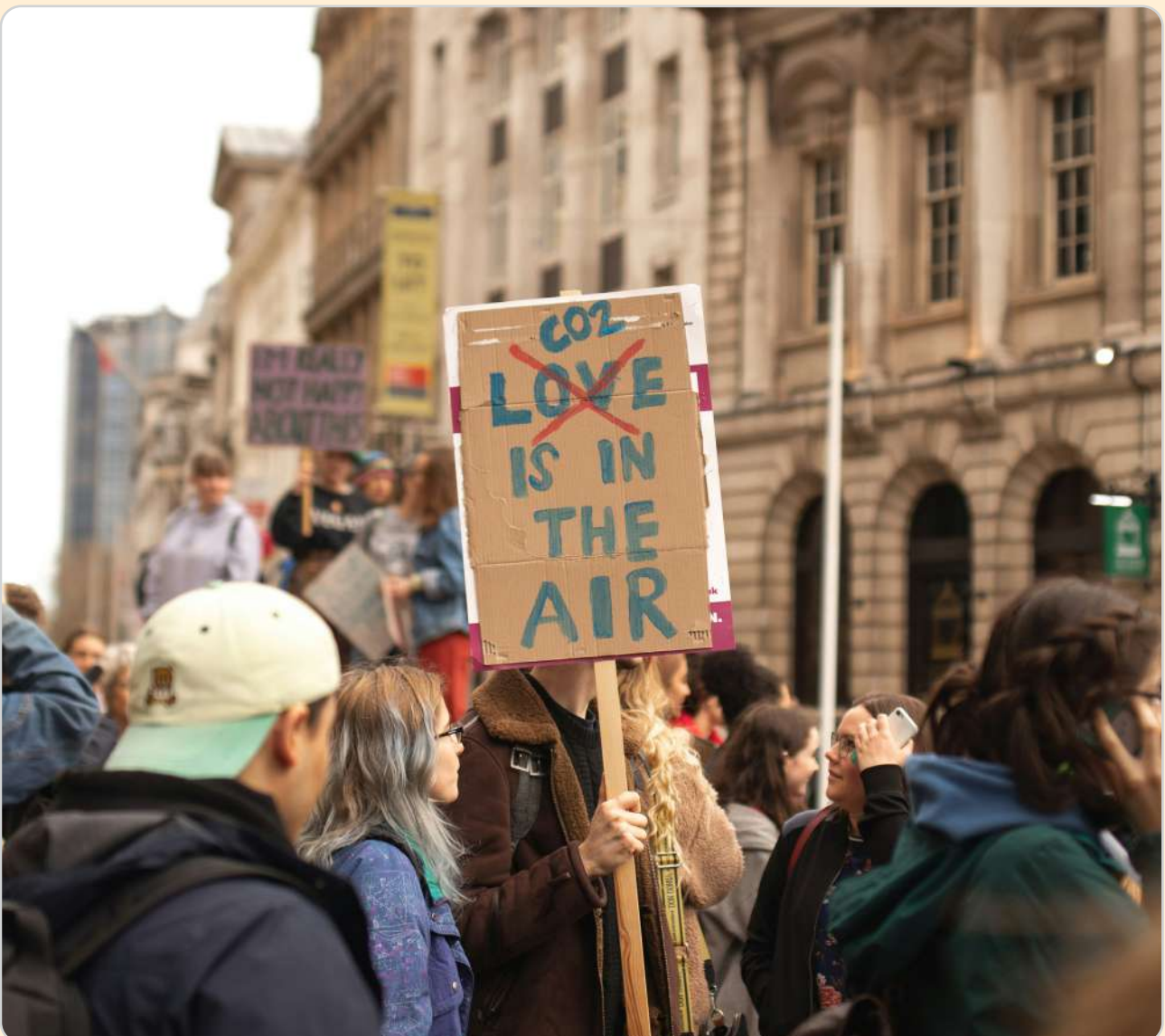
Se muun muassa johtaa Youth Spaces -aloitetta, jossa edistetään nuorten osallistumista yhteisöihinsä, koordinoi Unescon Nuorisofoorumia ja tarjoaa nuorille innovatiivisen mahdollisuuden vuoropuheluun sekä keskenään että Unescon kanssa. Se on myös taho, joka toteuttaa kansainvälistä nuorison päivää. Nuoret voivat liittyä mukaan verkko yhteisöön ja pysyä siten ajan tasalla tulevasta toiminnasta.

Toinen YK:n aloite eli Unescon ilmastoverkosto (YoU-CAN) käynnistyi vuonna 2019 Madridin COP25-konferenssissa. Sen motto oli "Changing Minds, Not the Climate".

Sen tavoitteena on nuorten johtamien ilmastotoimien vahvistaminen tukemalla nuorisoa ja olemassa olevia nuorisoverkostoja rakentamalla siltoja niiden välille. Ilmastoverkosto YoU-CANin visio on maailma, jossa nuoret ovat tietoisia yhteisestä tulevaisuudestaan ja vuorovaikutuksesta planeettamme kanssa ja osallistuvat aktiivisesti menestyvien, oikeudenmukaisten ja kestävien yhteiskuntien rakentamiseen osallistumalla UNFCCC:n Pariisin sopimuksen tavoitteeseen vähentää merkittävästi ilmastomuutoksen riskejä ja vaikutuksia. Verkosto osallistuu Unescon ohjelmiin ja hyödyntää sen koulutus-, tiede-, kulttuuri- sekä viestintä- ja tiedostusosaamista mahdollisuuksien mukaan.

UNICEF

UNICEF Voices of Youth on nuorten verkkofoorumi, missä he voivat oppia lisää heidän elämäänsä vaikuttavista aiheista. Foorumilla nuoret ympäri maailman voivat ilmaista näkemyksiään, tutkia, keskustella ja toimia globaalien ongelmien ratkaisemiseksi.



1.3

YMPÄRISTÖN KESTÄVYYDEN JA VIHERRYTTÄMISKÄYTÄNTÖJEN EDISTÄMINEN



Meidän on oikeasti kuunneltava nuoria ja suhtauduttava kriittisesti omaan rooliimme nuorille suunnatun tiedon tarjoajina, esimerkiksi siihen, miten toteutamme tapahtumia, työskentelemme työpaikoilla ja miten kuljemme töihin. Mielestäni kyse ei todellakaan ole minkään uusien tapahtumien suunnittelusta, vaan siitä, että lähestytään nuoria tasa-arvoisina ja kunnioitetaan heidän huolenaiheitaan, unelmiaan ja toiveitaan. Voimme oppia heiltä paljon ja he voivat oppia meiltä. Pidän paljon tulevaisuuden laboratoriot-käsitteestä, jossa nuoret voivat ajatella ja 'suunnitella' sellaisen tulevaisuuden kuin haluavat, vaikka utopistisenkin.

Alena Brunner
Nuorisotiedotustyöntekijä ja Eurodesk Kansallinen koordinaattori, Nuorten tieto- ja neuvontakeskusten kansallinen verkosto, BÖJI, Itävalta



Nuorten tieto- ja neuvontatyön keskiössä tulee olla **vihreämpien käytäntöjen, tilojen, työkalujen, toimintojen ja palvelujen** edistäminen ja samalla nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja kriittisen ajattelun kannustaminen mitä tulee ympäristön kestävyteen ja ilmastotoimiin.

Tehdessään valintoja koulutuksestaan tai urapolustaan nuoret **valitsevat samalla myös elämäntapaa, joka määrittelee heidän elämänsä.** Itse asiassa yksilölliset valintamme ja elämäntapamme viitoittavat myös tapaa, jolla suhtaudumme ympäröivään maailmaan, ja joilla on merkittävä vaikutus paitsi omaan yhteisöömme, myös ympäristöön ja koko yhteiskuntaan. Siksi näiden ensimmäisten itsenäisten päätösten tulee perustua kattavaan, puolueettomaan, kokonaisvaltaiseen ja todennettuun tietoon.²⁸

Helpottamalla nuorten mahdollisuutta saada **tietoa kestävään kehitykseen sitoutumisesta ja vihreistä käytännöistä** heille annetaan samalla työkaluja toimia itsenäisesti ja paremmat valmiudet tehdä tietoisia päätöksiä

siitä, miten he haluavat elää ja millaisen ekologisen jalanjäljen he haluavat jättää. Nuorisotiedotuksen peruseriaate on, että oikea päätös on mahdollista tehdä vasta silloin kun on tietoa eri vaihtoehdoista. Tämä koskee myös vihreämpiä elämäntapoja ja kulutusvalintoja.

Lisäksi nuorten tieto- ja neuvontapalveluilla voi olla tärkeä rooli siinä, että ne tukevat nuorten ymmärrystä **ilmastohätätilaan ja ympäristön kestävyteen liittyvistä keskeisistä periaatteista**, asioista ja käsitteistä. Kun puhutaan ekologisuudesta nuorten ja erityisesti nuorempien nuorisoryhmien kanssa, on tärkeää pitää mielessä, että nuorilla voi olla voimakastakin tunneherkkyyttä ympäristöasioihin Siksi on hyvä keskustella heidän kanssaan näistä aiheista maalaamatta kuitenkaan liian synkkiä tulevaisuudenkuvia.

Ympäristö- ja ilmastoahdistus ovat nyky-yhteiskunnassamme yleisiä ilmiöitä, joten on tärkeää viestiä huolenaiheista rakentavasti ja herkällä tavalla varmistaen samalla sen, että ympäristöystävälliset käytännöt ja toimet koetaan myönteisinä asioina ja että ne välittävät toivoa ja innostavat muutokseen.

Ympäristö, ympäristön kestävyys, ekologia ja ilmastomuutos ovat käsitteitä, joita joidenkin ikäryhmien voi olla vaikea ymmärtää. Nuorisotiedotustyöntekijän rooli on siis avata niitä mahdollisimman paljon **selittämällä asiat konkreettisesti, jotta käsitteet ymmärretään ja sisäistetään.** Työntekijä voi järjestää luonnossa toimintaa, joka tarjoaa nuorille omaehtoisen kokemuksen luonnosta ja tekee heistä avoimia luonnonsuojelulle.

Epävirallisten koulutusmenetelmien käyttäminen vihreiden käytäntöjen edistämiseen on erittäin konkreettinen ja hyödyllinen tapa lisätä nuorten tietoisuutta ympäristön kestävydestä, varsinkin jos ne eivät ole heille tuttuja (katso esimerkkejä luvusta 4). Ympäröivän maailman hyödyntäminen nuorten ympäristökiinnostuksen herättämiseksi, uusien henkilökohtaisten tapojen omaksumiseksi ja kestävämmien käytäntöjen ehkäisemiseksi on tehokas tapa lähestyä aihetta.



²⁸ 1.1 Tarjottava tieto on kattavaa, antaa yleiskuvan saatavilla olevista vaihtoehdoista ja perustuu moniarvoisiin ja luotettaviin lähteisiin. ([European Youth Information Charter, 2018](#))

Painopisteen tulisi olla myös **luonnon kauneuden kokemisessa omakohtaisesti** ulkoilusta nauttien. Näin nuorissa herää herkkyys luontoa kohtaan ja aito halu suojella sitä. On tärkeää tarjota nuorille mahdollisuuksia viettää aikaa ulkona luonnossa ja auttaa heitä pohtimaan kokemuksiaan sekä yhteyttään luontoon. Heidän kokemuksensa tulisi liittyä välittömään ympäristöön: mitä vähemmän abstrakti tuo kokemus on, sitä läheisemmäksi he sen kokevat. Kun tämä yhteys on luotu, oppiminen voidaan siirtää kognitiiviselle tasolle linkittämällä se laajempaan asiayhteyteen ja selittämällä nuorille se, mihin heidän tulee kiinnittää huomiota, miksi se on tärkeää ja miten tulee toimia.

Ollessaan päivittäin yhteydessä nuoriin **nuorisotiedotustyöntekijöiden tulisi toimia roolimalleina.** Tapa, jolla teemme työtämme, huolehdimme työympäristöstä tai järjestämme tapahtumia, on viesti myös nuorille. Tätä käsitellään luvussa 2.



Oikeudenmukaisemman, rauhallisemman ja kestävämmän maailman luomiseksi kaikilla yksilöillä ja yhteiskunnilla on oltava käytössään tarvittavat tiedot, taidot ja arvot, ja heidän tietoisuuttaan tulee vahvistaa muutoksen mahdollistamiseksi. Koulutuksella on tässä tärkeä tehtävä.

Unescon kestävä kehitystä edistävän koulutuksen maailmanlaajuinen toimintaohjelma (Global Action Programme on Education for Sustainable Development), Unesco, 2014



Muista, että et ole yksin! On lukuisia nuorten tai muiden ryhmien johtamia aloitteita ja järjestöjä, jotka taistelevat planeettamme puolesta. Jos haluat tarttua tiettyyn aihekokonaisuuteen, kannattaa selvittää ketkä toimivat aktiivisesti juuri siinä kysymyksessä, keskustella heidän kanssaan ja suunnitella yhteistyötä.

MIHIN KESKITTÄÄ?

- Ehdota hauskoja ja luovia tapoja vähentää nuorten ekologista jalanjälkeä esimerkiksi käymällä kierrätyskeskuksissa ja korjauspalveluita tarjoavissa yrityksissä tai opettelemalla lajittelemaan jätettä pelien avulla osana epävirallista koulutustoimintaa ja -hankkeita;
- Kannusta nuoria toimimaan ekologisesti ja viestimään aiheesta (esim. vihreät nuorisolähettiläät tai -kampanjoijat);
- Edistä nuorten omakohtaisia kokemuksia luonnosta viettämällä heidän kanssaan aikaa ulkona ja luonnossa, järjestämällä vierailuja tai aktiviteetteja, kannustamalla vapaa-ajan harrastuksiin;
- Anna nuorille mahdollisuus itse tutkia ihmisen vaikutusta luontoon ja ympäristöön, ole läsnä ja tukena,

olematta liian pessimisti tulevaisuuden suhteen varsinkin nuorempien kanssa, miettikään yhdessä ratkaisuja;

- Ota käyttöön ympäristöystävällisiä käytäntöjä ja toimia osana jokapäiväistä toimintaa ja ota nuoret mukaan prosessiin. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen ja -keskusten tulisi toimia inspiroivana esimerkkinä nuorille niin, että he itse pyrkisivät pienentämään ekologista jalanjälkeään (ks. luku 2).
- Kannusta nuoria hankkimaan tietoa siitä, mitä he voivat tehdä ympäristönsuojelun tukemiseksi ja miten he voivat ehkäistä kestäättömiä käytäntöjä.

MILLAISIA TOIMIA TULISI TOTEUTTAA?

- Kannusta terveelliseen ja planeettaystävälliseen ruokavalioon ja selitä, miksi se on suositeltavaa ja tehokasta (suosi esim. ympäristöystävällisiä ateriapalveluita eri tapahtumissa tai järjestä infotilaisuus/piknik, jossa tarjoillaan kasvisruokaa).
- Tue lyhytvideoprojekteja, joissa esitellään hyviä esimerkkejä ympäristöystävällisyydestä, kyseessä voi myös olla kilpailu.
- Järjestä tiimpäiviä ja koulutuksia, jotka perustuvat ulkoiluun, kuten patikointiin tai pyöräilyyn, ja kannusta uusiin kestäviin tapoihin ja tekemällä oppimiseen.
- Pidä innostavia työpajoja ja järjestä toimintaa yhdessä nuorten ja aiheen asiantuntijoiden ja aktivistien kanssa (esim. tavaroidenvaihtopäivät, tavarankorjauskahvilat).
- Järjestä tietystä teemasta työpajoja kuten ekologisista kuluttajatottumuksista, ruoanlaitosta, muodista, viherpesusta jne. Niissä nuoret voivat löytää uusia tapoja toimia ekologisemmin samalla, kun se on myös hauskaa (ks. esimerkkejä luvussa 4).
- Toteuta toimintaa, jossa voi mitata oman hiilijalanjäljen, vaikutuksen ilmastonmuutokseen sekä tarkastella omia kulutustottumuksia ja hyödynnä tässä pelillistämistä. Muutamia valmiita pelejä, verkkosivustoja ja sovelluksia on jo olemassa ja hyödynnettävissä. Joitakin koulutuksellisia resursseja on esitelty jäljempänä ja sivulla 32.



ILMASTONMUUTOKSEEN LIITTYVIÄ KOULUTUSRESURSEJA

Kouluttajien käytettävissä on monia kaikille avoimia koulutusresursseja, joita voi käyttää yhdessä nuorten kanssa. Kansallisen tarjonnan ohella on myös kansainvälisten järjestöjen toteuttamia koulutuskokonaisuuksia:

- [Meidän planeettamme, meidän tulevaisuutemme:](#) Euroopan komission kehittämä opetusväline. Se perustuu julkaisuun "[Meidän planeettamme, meidän tulevaisuutemme: yhdessä ilmastonmuutosta torjumaan](#)".



- [NASA Kids Club](#): foorumi, joka sisältää tietoa, pelejä ja muita ilmastomuutokseen liittyviä koulutuksen apuvälineitä.
- [WMO for Youth](#): Maailman ilmatieteen järjestön kehittämä alusta nuorille, joka sisältää pelejä, apuvälineitä, tarinoita ja paljon muuta.
- [NASA Global Climate Change -sivusto](#): foorumi tarjoaa erilaisia työkaluja ilmastomuutoksen todisteiden havainnoimiseksi, kuten vertailevia kuvia, ilmastoaiakoneen, globaaleja jäänäkyymiä, reaaliaikaista tietojen visualisointia, koulutusvideoita, interaktiivisia tietokilpailuja ja muita työkaluja.

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA ALOITTEITA

SAVES2 & STUDENT SWITCH OFF -KAMPANJA

Kansallinen opiskelijaliitto, Iso-Britannia



SAVES 2 tukee opiskelijoita kaikkialla Euroopassa vähentämään asumisen hiilijalanjälkeä, lisäämään tietoisuutta **energiätehokkuudesta ja älykkästä mittauksesta** sekä noudattamaan hyviä kestävän kehityksen tapoja, jotka kestävät paljon opiskeluaikaakin pidempään. SAVES 2 saa rahoituksensa Horizon 2020 -hankkeesta ja perustuu EU:n Älykäs energiahuolto Euroopan rahoittamalle SAVES-hankkeelle (2014–2017), joka laajensi Student Switch Off (SSO) -kampanjan käsittämään myös Kyproksen, Ruotsin, Liettuan ja Kreikan.

Nykyisen rahoituksen kautta kumppanit laajentavat Ison-Britannian Student Switch Off -kampanjaa edelleen

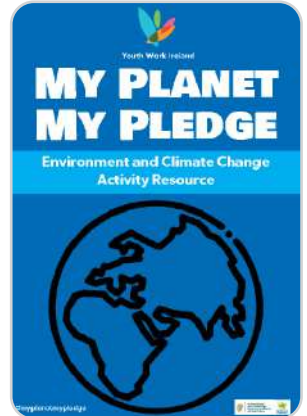
Kyprokselle, Kreikkaan, Liettuaan, Irlantiin, Romaniaan ja Bulgariaan. Pää tavoitteena on **vähentää opiskelijoiden energiankulutusta** ja energiariippuvuutta, mikä hyödyttää sekä maapalloa että opiskelijoiden omaa taloutta.

<https://saves.nus.org.uk/>

MINUN PLANEETTANI, MINUN LUPAUKSENI (MY PLANET MY PLEDGE)

Youth Work Ireland, Irlanti

Youth Work Ireland -järjestön Consensus Process 2019 aikana nuoret kertoivat, että ympäristö ja ilmastomuutos olivat avainkysymyksiä, joista he halusivat saada lisää tietoa ja kampanjoida muutoksen puolesta. Nuoret ovat eturintamassa korostaessaan ilmastomuutoksen torjunnan välttämättömyyttä ja pyrkissään varmistamaan, että ympäristöä suojellaan myös tuleville sukupolville.



My Planet My Pledge -toimintapaketti kehitettiin alun perin toteutettavaksi ryhmätyöskentelyssä, mutta koronapandemian vuoksi nuorisoryhmien tapaamisten siirtyessä nettiin se on mukautettu toimimaan verkkotyökaluna. Paketin tehtäviä voidaan tehdä ilman suuria ennakkovalmisteluja tai materiaaleja, ja niitä voivat tarjota niin nuorisotyöntekijät kuin vapaaehtoisetkin. Kukin tehtävä on saatavilla ladattavassa muodossa. Tehtäviin on liitetty hakemisto termeistä ja taustatiedoista, joihin on hyvä tutustua ennen tehtävän aloittamista.

<https://www.youthworkireland.ie/what-we-do/my-planet-my-pledge>

VAATTEIDENVAIHTOTAPAHTUMAT

LOGO jugendmanagement, Itävalta

Kestävä kehitys – etenkin **kestävät vaatteet** – on ollut Steiermarkin nuorille jo pitkään erittäin tärkeää. Steiermarkin nuorten tieto- ja neuvontapalvelu LOGO halusi yhdistää aihetta käsittelevän tiedon levittämisen ja nuorille



järjestettävät innovatiiviset tapahtumat. Niinpä LOGO alkoi vuonna 2015 järjestämään nuorisotiedotuskeskuksessa vaatteidenvaihtotapahtumia kahdesti vuodessa. Tapahtumiin osallistui noin 100 ihmistä. Ne saivat verrattain paljon kiinnostusta myös paikalliselta ja alueelliselta medialta.

Vaatteidenvaihtotapahtuman idea on melko yksinkertainen: nuoret voivat tuoda tapahtumaan enintään kymmenen hyväkuntoista vaatekappaletta, joita he eivät enää käytä ja vaihtaa ne tapahtumassa toisiin. Nuori vaatesuunnittelija auttaa nuoria muokkaamaan ja "tuunaamaan" vaatteitaan.

Vuoden 2020 alusta lähtien tämä projekti on saanut uuden ulottuvuuden Erasmus+-tuen ja kestävien vaatteiden **Wear(e)able**-hankkeen ansiosta. Hanketta koordinoi bit Schulungscenter.

EUROOPPAA ETSIMÄSSÄ VIIDAKOSTA (SEARCH FOR EUROPE IN THE JUNGLE)

Jēkabpils NVO resursu centrs, Latvia

Yhdessä olemme voima, joka voi tehdä maailmasta paremman paikan! Jēkabpils NVO, Eurodesk Latvian jäsen, haluaa näyttää nuorille, että me pystymme, jos vain haluamme!



"Tässä hankkeessa **kerromme nuorille patikoinnin ja vaelluksen lomassa erilaisista mahdollisuuksia Latviassa ja Euroopassa.** Vaelluksen avulla halusimme saada nuoret tietoisiksi ympärillämme olevasta ympäristöstä ja sen rikkaudesta. Vaelluksen aikana eurooppalaiset vapaaehtoiset ja nuorisovaihdon osallistujat kertoivat kokemuksistaan ja siitä, mitä osallistuminen eurooppalaiseen ohjelmaan heille merkitsee. Jokainen tarina oli suunniteltu esiteltäväksi yhdessä liikkumisen lomassa. Näin nuoret saatiin ymmärtämään, että he voivat tehdä paljon enemmän kuin osaavat ajatellakaan."

VÄHEMMÄN & VAIN KESTÄVIÄ MARKKINOINTITUOTTEITA

Eurodesk UK

Marraskuussa 2018 Eurodesk UK selvitti, millaisia tuotteita verkostossa oli ja millaisia tuotteita haluttaisiin nähdä tulevaisuudessa. Vastanneista valtaosa katsoi, että oli syytä **tuottaa vain kestäviä tuotteita** kahdestakin syystä: jotta

voidaan toimia ympäristöystävällisesti ja jotta voidaan lähettää nuorille viesti siitä, miten tärkeää on käyttää kierrätettyjä ja kierrätettäviä materiaaleja. Eurodesk otti neuvosta vaarin ja he selvittivät kattavasti eri toimittajia ja ideoita ottaen huomioon toimituspalvelun pakkaus- ja hiilijalanjäljen.



Eurodesk UK päätti myös tuottaa vähemmän tuotteita, mutta korkeampaa laatua, jotta se pystyisi vastaamaan kysyntään. Tämä laski tilauskohtaisia kustannuksia, joten loppujen lopuksi vuosina 2019 ja 2020 sijoitettu määrä oli sama ja tilaajilla oli tarpeeksi materiaalia tapahtumiaan varten. Palaute oli ja on edelleen erittäin positiivista, mikä "varmistaa, että investointimme kannattavat", sanoo Eva de Luis, Eurodesk UK -verkoston kansallinen koordinaattori.

UNESCON GREEN CITIZENS -HANKE

Kestävää kehitystä edistävän koulutuksen (ESD) tavoitteena on vahvistaa tietoja, taitoja, asenteita ja arvoja, jotka ovat tarpeen kestäväen tulevaisuuden luomiseksi.

Foorumi tarjoaa **tietoalueen, jossa tuodaan esiin ESD:n tarinoita** ympäri maailman. Tarkoituksena on innostaa muita osallistumaan ilmastonmuutoksen torjuntaan kannustamalla lukijoita jakamaan omia kokemuksiaan. Nämä tarinat sisältävät esimerkkejä **uusista käytännöistä kestäväen tulevaisuuden takaamiseksi.** Foorumi vahvistaa Unescon Green Citizens -hankkeen saavutuksia. Pathfinders for Change oli kiertävä näyttely, jossa kunnioitettiin yhdeksän erimerkkikoulutushankkeen kautta niitä naisia ja miehiä, jotka vievät ESD-aloitteita eteenpäin globaalisti.

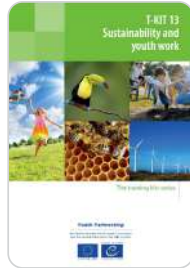
<https://en.unesco.org/greencitizens/green-citizens>





T-KIT KUMPPANUUS - KESTÄVÄ KEHITYS JA NUORISOTYÖ

Euroopan komission ja Euroopan neuvoston välisessä nuorisoalan kumppanuudessa kehitettiin kestävän kehityksen koulutuspaketti [Kestävä kehitys ja nuorisotyö \(2018\)](#). Julkaisu on tarkoitettu ensisijaisesti **nuorisotyöntekijöille ja kouluttajille, jotka haluavat tutkia kestävän kehityksen kokonaisuutta** yhdessä nuorten kanssa epävirallisemmissa toimintaympäristöissä.



Julkaisu sisältää seuraavia aihekokonaisuuksia:

- Erilaiset teoreettiset näkökohdat ja käsitteet;
- Kestävän kehityksen opettaminen ja yleisimmät menetelmät;
- Erilaiset epäviralliset koulutusmenetelmät, jotka toteutetaan yhdessä nuorten kanssa;
- Ideat, joiden avulla nuoria voi rohkaista vaikuttamaan; ja
- Tarkistuslista ja ideat ympäristönsuojelutoimenpiteiden toteuttamiseksi.

3. Kannustetaan nuoria hankkimaan tietoa aiheeseen liittyvistä uusimmista uutisista, faktoista ja tutkimuksista ja siitä, mitä tilanteelle on mahdollista tehdä.

TUETAAN NUORTEN TIETO- JA NEUVONTATYÖNTEKIJÖIDEN ELINIKÄISTÄ OPPIMISTA

1. Hankitaan tietoa nuorten osallisuuden uusista muodoista, nuorisoliikkeistä ja ilmastotoimia koskevista kampanjoista eri tasoilla.
2. Seurataan ympäristön kestävyteen liittyvää politiikkaa ja viimeisimpiä kehityskulkuja kokonaiskuvan ymmärtämiseksi.
3. Nuorten tulevaisuuden tiedon tarpeiden ennakointi ilmastotilanteeseen linkittyvien yhteiskunnallisista ja taloudellisista muutoksista oikea-aikaisten vastausten ennakoimiseksi.

KEHITETÄÄN ORGANISAATIOIHIN VIHREÄÄ STRATEGIAA

1. Mitataan organisaation hiilijalanjälki ja kehitetään konkreettisia toimia sen pienentämiseksi osana vihreää strategiaa.
2. Otetaan käyttöön vihreitä ja ympäristöystävällisiä käytäntöjä jokapäiväisessä toiminnassa ja työympäristöjen hallinnassa. Toimitaan myös roolimallina näyttämällä esimerkkiä nuorille vähentämällä omia ekologisia vaikutuksia.
3. Tehdään yhteistyötä asianomaisten viranomaisten, koulujen, kansalaisyhteiskunnan ja keskeisten sidosryhmien kanssa ympäristönsuojelun alalla.



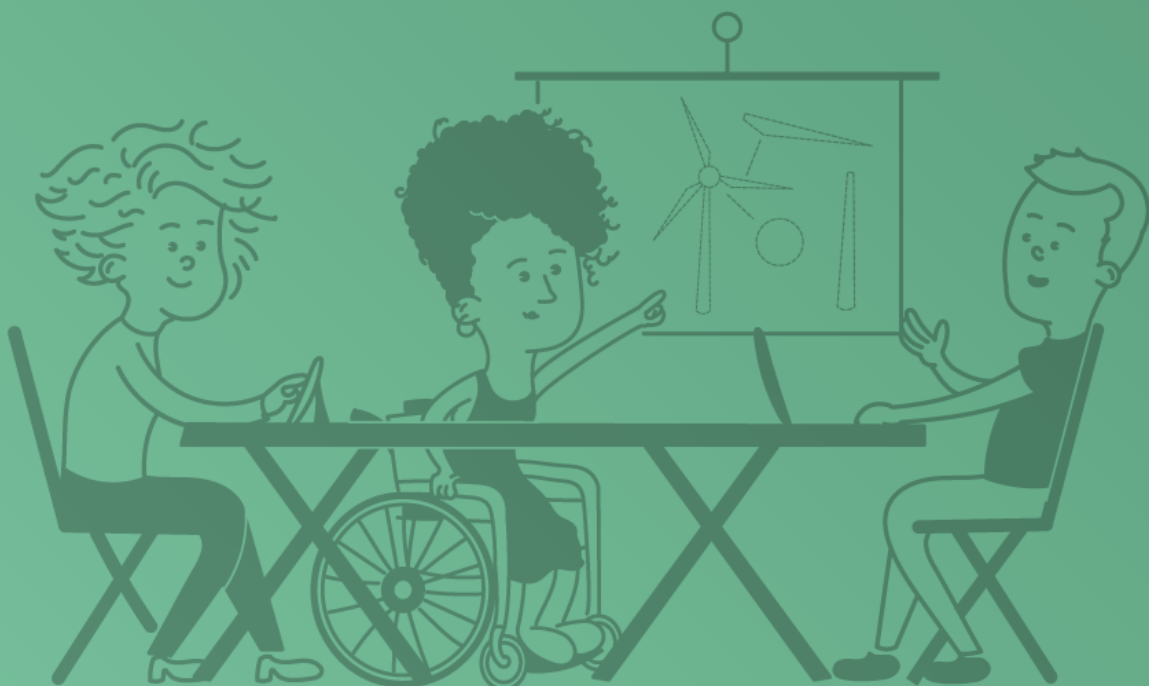
VIHREIDEN NUORTEN TIETO- JA NEUVONTAPALVELUIDEN PERIAATTEET

VAHVISTETAAN VIHREÄÄ MEDIA- JA INFORMAATIOLUKUTAIDON

1. Raise awareness of the importance of checking facts Lisätään tietoisuutta ympäristön kestävyteen liittyvien faktojen tarkistamisen ja tietolähteiden huomioimisen tärkeydestä.
2. Tarjotaan nuorille tarvittavat kyvyt, työkalut ja resurssit oppia tarkistamaan tietolähteet, havaitsemaan disinformaatio ja levittämään tietoa ilmastonmuutoksesta vastuullisesti.

LUKU 2

VIHREÄN STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN: KESKEISET VAIHEET OSALLISTAVAN PROSESSIN TOTEUTTAMISEKSI



2.1

OSALLISTA KAIKKI MUKAAN!

Tässä osiossa annamme vinkkejä organisaation vihreän strategian toteuttamiseksi. Mitä organisaatio, olipa se nuorten tieto- ja neuvontakeskus, kansalaisjärjestö, kunta tai oppilaitos, voi tehdä vihreämpien käytäntöjen toteuttamiseksi?



ASKEL 1: SUUNNITTELE VIHREÄ MUUTOS OSALLISTAVALLA LÄHESTYMISTAVALLA

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että koko henkilökunta ymmärtää, miten organisaatio on sitoutunut muutokseen ja mitkä ovat sen toiminnan ympäristövaikutukset organisaatiossa ja myös sen ulkopuolella jokapäiväisessä elämässä.

Tätä varten on määriteltävä selkeät vaiheet kohti yhteisen strategian luomista. Vihreän strategian onnistuminen edellyttää, **että koko tiimi on mukana alusta alkaen!**

Vaikka nuorten tieto- ja neuvontakeskusten resurssit eivät välttämättä ole yhtä merkittävät kuin suurilla yrityksillä, ne voivat kuitenkin luottaa siihen, että suurin osa nuorisotyöntekijöistä on myös muutoksen tekijöitä. Osa kollegoista on varmasti jo ympäristötietoisia ja voi auttaa sinua löytämään ratkaisuja ja vahvistamaan sitoutumista, jota tarvitaan jokaisen yksilön tottumusten muuttamiseen. Muiden osaamista kannattaa hyödyntää ja näin voimaannuttaa omaa tiimiä!

Tämä osa kattaa pienen osan niin kutsutusta **”vihreästä henkilöstöhallinnosta”**. Se keskittyy pääasiassa vihreisiin toimitiloihin, mutta samoja prosesseja voi hyödyntää myös suunnitelmassa muiden ohjeiden vihreyttämistä kuten vaikkapa tapahtumien järjestämistä ympäristöystävällisemmin tai ympäristöystävällisten esitteiden jakamista.

ASKEL 2: AIVORIIHI

Hyvä ratkaisu on ehdottaa tiimille **aivoriirikokouksia**, joissa voidaan keskustella strategiasta ja toteutettavista toimenpiteistä. Monet yritykset ovat perustaneet verkkoon alustoja kannustaakseen työntekijöitä jakamaan ideoitaan. Tällaisia ovat erilaiset verkkofoorumit tai blogit. Kuten luvussa ”Pienennä digitaalista jalanjälkeäsi” todetaan, suosittelemme kuitenkin henkilökohtaisia kohtaamisia.

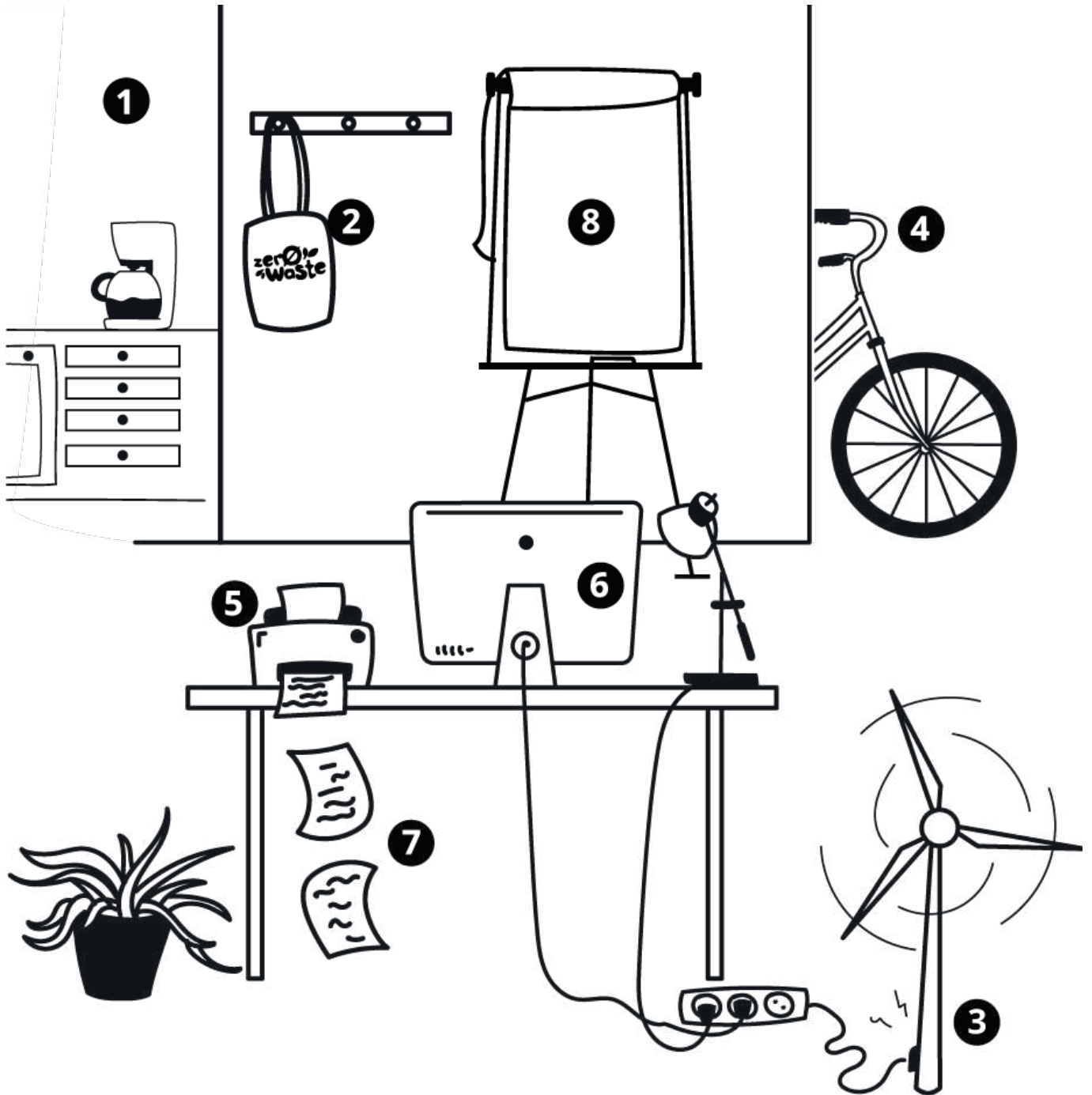
Yhdessä voidaan sopia konkreettisista toimenpiteistä **oman toiminnan ympäristökestävyyden parantamiseksi** käsittelemällä esimerkiksi liikenteeseen, energiaan ja veden käyttöön sekä kierrätykseen ja muovijätettiin liittyviä kysymyksiä. Käytettävissä olevista resursseista riippuen tämä harjoitus voidaan joko tehdä itse tai käyttää ulkopuolista asiantuntijaa, joka suorittaa toiminnan kokonaistarkastuksen ja käy läpi prosessin, mukaan lukien oppimisen ja/tai tiimihengen vahvistamisen ulottuvuudet.



HIILIJALANJÄLJEN MITTAAMINEN

Hiilijalanjälki mittaa organisaation koko toiminnan (organisaation hiilijalanjälki) tai tietyn tuotteen tai palvelun kasvihuonekaasupäästöjä. Sen avulla voidaan tunnistaa ja mitata tärkeimmät päästölähteet. Tämän perusteella voidaan määrittellä ratkaisuja, asettaa tavoitteita hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi ja seurata toimien vaikuttavuutta. Organisaation hiilijalanjälkeä laskettaessa voidaan käyttää useita kansainvälisiä standardeja, kuten ISO 14064-1, GHG Protocol Corporate Standard ja GHG Protocol Value Chain Standard. Sitä varten tarvitaan asiantuntija-apua.

Verkossa on myös ilmaisia työkaluja, joiden avulla voi mitata oman yksilöllisen hiilijalanjäljen. [Eco Footprint](#), [Carbon Footprint](#) ja [Water Footprint](#) -laskinten avulla voi selvittää omien toimiensa vaikutuksen ympäristöön. Huomioi, että nämä työkalut koskevat jokapäiväistä elämäämme eikä vain työympäristöämme. Niiden avulla voidaan lisätä tiimin jäsenten tietoisuutta aiheesta ennen varsinaisen aivoriihen aloittamista. Ks. myös luku 4 ja harjoitus 9.



Keskustelut voidaan käydä myös yksittäin eri osatekijöistä, jotka yleensä kuuluvat tällaisen harjoituksen sisältöön.

- | | |
|--------------------------------|------------------------------------|
| 1. Keittiö/yhteistilat | 5. Paperi/tulostus |
| 2. Jätteen määrän vähentäminen | 6. Digitaalisuus & IT-laitteet |
| 3. Energiatehokkuus | 7. Hankintapolitiikka |
| 4. Liikennevälineet | 8. Henkilöstöresurssit ja koulutus |

OHESSA JOITAIN ESIMERKKEJÄ TOIMENPITEISTÄ, JOISTA VOIDAAN KESKUSTELLA:

- Jokainen sammuttaa tietokoneen ja muut elektroniset laitteet ja irrottaa matkapuhelimen laturit ennen toimistosta poistumista.
- Valitaan yksi päivä viikossa, jolloin kaikki syövät kasvisruokaa - ks. [Vegemaanantai](#). Ruoka pyritään hankkimaan niin, että se on paikallista ja ekologista.
- Selvennetään kierrätysohjeet ja järjestetään kierrätykselle sopiva tila: sen tulee olla toimistossa näkyvällä paikalla, mukaan lukien laatikko käytettyjen paristojen ja pienelektronikan kierrätykseen sekä paperinkierrätyslaatikot tulostimien läheisyyteen ja työhuoneisiin.
- Kannustetaan henkilökuntaa käyttämään kertakäyttöisten sijaan ”oikeita” mukeja, laseja, astioita ja ruokailuvälineitä sekä kangaspyyhkeitä tai kuivaajia paperipyyhkeiden sijaan.
- Sitoudutaan yksilö- ja tiimitasolla pulloitetun veden käytön lopettamiseen; sen sijaan jaetaan työntekijöille 0,5 litran lasit tai uudelleenkäytettävät pullot, jotka täytetään vesijohtovedellä (ks. oheinen video [pulloitetun veden tarinasta](#)).
- Käytetään kierrätetystä paperista valmistettuja kahvisuodattimia tai hankitaan kahvinkeitin, joka ei vaadi kahvisuodattimia tai -kapseleita. Kompostoidaan kahvinporot, jos mahdollista.
- Sammutetaan valot huoneista (mukaan lukien vessat), kun niissä ei olla sekä yön ajaksi; harkitaan energiansäästöantureiden käyttöönottoa.
- Kannustetaan kaikkia käyttämään portaita hissien sijaan aina kun mahdollista ja ollaan tietoisia lämmityksen ja ilmastointilaitteiden käytöstä.
- Vähennetään digitaalista jalanjälkeä lopettamalla uutiskirjeiden ja ei-toivottujen sähköpostien tilaaminen ja välttämällä tarpeettomien sähköpostien lähettämistä (tiesitkö, että 2 % maailman hiilidioksidipäästöistä tulee Internetin kulutuksesta?)
- Sen sijaan, että lähetetään sähköpostia kollegalle, joka istuu samassa toimistossa, käytetään tilaisuutta hyväksi jaloitteluun ja käydään juttelemassa hänen kanssaan.

MUITA VINKKEJÄ, JOITA ESIHENKILÖ VOI HARKITA:

- Plstutetaan pieni kasvi tai yrttipuutarha, jos toimistossa on siihen tilaa; erilaisia vaihtoehtoja on aina yksinkertaisesta ruokapuutarhasta vesiviljelyyn (järjestelmä, jossa perinteinen vesiviljely yhdistyy hydroviljelyyn eli kasvien kasvatukseen vedessä ilman multaa). Se voi olla myös loistava tapa rakentaa tiimihenkeä.
- Varmistetaan, että toimistossa on ainakin yksi oikea kasvi. Kasvit eivät vain lisää toimiston viihtyisyyttä; ne ovat erinomainen tapaa puhdistaa ilmaa.
- Varmistetaan, että ympäristöä vahingoittamattomien ekologisten tuotteiden käyttö on edellytys

siivousyritystä valittaessa ja puhdistusaineiden ostamisessa.

- Vaihdetaan tavalliset hehkulamput pienikokoisiin loistelamppuihin tai LED-lamppuihin aina kun mahdollista (säästetään 75 % energiaa verrattuna saman valotehon perinteisiin lamppuihin).
- Tunnistetaan vaihtoehtoisia kulkuvälinemahdollisuuksia sekä tarjotaan kannustimia henkilöstölle esimerkiksi polkupyörien käyttöön.
- Työmatkojen osalta kannustetaan valitsemaan lentokoneen sijaan juna aina kun se on mahdollista. Jos lentämistä ei voida välttää, organisaation tulee ottaa osaa hiilidioksidipäästöjen kompensointiohjelmaan.
- Jos toimistossa on viheralueita, kuten sisäpiha, hyödynnetään tilaa. Kalustetaan se penkein tai sohvin niin, että siitä tulee kodikas ja tiimi haluaa viettää siellä aikaa, olla yhdessä ja hengittää raitista ilmaa taukojen aikana. Järjestetään säännöllisesti kokouksia tällä vihreällä ulkoalueella. Jos kiinnostusta löytyy, siellä voidaan järjestää myös taukoliikuntaa.

Kun toimenpiteistä on sovittu, voidaanko määritellä myös tavoitteet, joihin pyritään? Tämä auttaa mittaamaan edistymistä ja muistuttamaan tiimiä tehdyistä sitoumuksista.

Lopuksi kannattaa muistaa, että nämä toimenpiteet ovat hyviä myös tiimin hyvinvoinnille! Harvardin terveyden ja globaalin ympäristön keskus on julkaissut tutkimuksia [ympäristön huomioivien rakennusten vaikutuksesta ihmisten kognitiivisiin toimintoihin](#). Tutkimukset osoittavat, että rakennukset vaikuttavat positiivisesti terveyteen ja kognitiiviseen toimintaan!



@Ciel mon Radis

ASKEL 3: YHTEISET SITOUKSET JA VISUAALISUUS

Kun olette sopineet yhteisistä tavoitteista, ne voidaan kirjata **Vihreäksi suunnitelmaksi**. Todennetaan, että ehdotukset on huomioitu ja koottu yhteen! On tärkeää, että tämä tehdään mahdollisimman konkreettiseksi tiimin asettamia tavoitteita hyödyntäen.

Tämän jälkeen on hyvä **tehdä visuaaliset viestintämateriaalit** muistuttamaan tavoitteista arjessa. Voit joko käyttää olemassa olevia julisteita tai luoda omia.



UNDP:N JA UNEP:N VISUAALIT

UNDP ja UNEP ovat tuottaneet joukon julisteita ja tarroja, jotka ovat vapaasti käytettävissä (ranskaksi ja englanniksi).



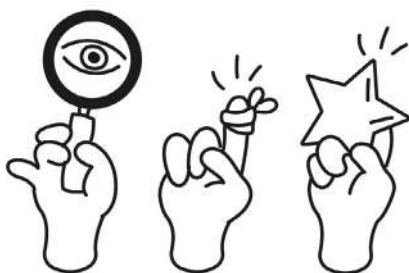
Lähde: UN Greening The Blue

ASKEL 4: SEURAA, MUISTUTA JA PALKITSE

Lopuksi on tärkeää seurata tiimin ja organisaation asettamien sitoumusten ja tavoitteiden toteutumista. Jos tavoitteet ovat konkreettisia (esim. muovin käyttö puolitetaan), muista **viestiä tuloksista ja kannustaa kaikkia jatkamaan!**

Jotkut työnantajat tarjoavat palkintoja hyvin edenneille **vihreille työntekijöille**. Kyseessä voi olla mutkikkaampi järjestelmä (esim. henkilö, joka on saanut eniten pisteitä ympäristöystävällisistä teoista, voi voittaa illallisen kahdelle luomuruokaa tarjoavassa ravintolassa) tai jokin suoraviivaisempi tapa, kuten kuukausittainen haaste (esim. henkilö, joka onnistuu olemaan käyttämättä muovia kokonaisen kuukauden voittaa pienen palkinnon). Jotkut organisaatiot hyödyntävät myös sovelluksia. Tämä voi toimia erinomaisena kannustimena joillakin työpaikoilla, mutta ideaa kannattaa testata aivoriihivaiheessa ennen toteutusta.

Ja tämän kaiken pitää tietenkin olla hauskaa! Tiimin jäsenten ei tule kokea tätä yhtenä uutena työtehtävänä TO DO -listallaan. On tärkeää tehdä tästä työntekijöille miellyttävää



HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA ALOITTEITA

VIHREÄ SUUNNITELMA EKOLOGISEN JALANJÄLJEN PIENENTÄMISEKSI

Agenzija Zghazagh, Malta

Järjestö on laatinut vihreän suunnitelman ekologisen jalanjäljen pienentämiseksi.

Ohessa muutamia toteutettuja toimia:

- Paperin ja muun materiaalin kulutuksen vähentämiseksi tietoa jaetaan verkossa, ja yhteydenpito palveluntarjoajiin ja nuoriin toteutetaan lähinnä sähköpostein, puheluin ja kasvokkain.
- Palveluntarjoajina käytämme julkista liikennettä aina, kun matkustamme tapahtumiin tai kokouksiin.
- Varmistamme, että suunniteltu markkinointimateriaali on ympäristöystävällistä ja että sillä on merkityksellinen tarkoitus. Käyttämällä ympäristöystävällisiä tuotteita edistämme ympäristötietoisuutta ja toimimme vastuullisesti ympäristöä kohtaan samalla kun herätämme positiivista vastakaikua kohderyhmässämme, joka elää jo ekologisesti. Esimerkkinä alumiinista valmistetut pillit (samalla kannustamme nuoria käyttämään kierrätyspulloja ja juomaan hanavettä pullotetun veden sijaan).
- Rakennuksemme on varustettu erilaisilla jäte- ja kierrätysastioilla.
- Vältämme muovipakkauksia ostaessamme materiaalia, jota käytetään ruoan jakamiseen tapahtumien yhteydessä. Käytämme biohajoavia orgaanisia tuotteita muovin sijaan.

ZERO WASTE JA TEHOKAS ENERGIANKÄYTTÖPOLITIikka

BDK Bodrum, nuorisokulttuuri- ja taidekeskus, Turkki

Tuemme jätteettömyyttä, kestäväen kehityksen tavoitteita ja tehokasta energiankäyttöä. Siksi olemme ottaneet käyttöön joukon perussääntöjä, joita toteutetaan keskuksessamme. Ohessa muutamia toimenpiteitä:

- Käytämme puhdistukseen etikkaa ja luonnonlisäaineita.
- Meillä ei ole henkilökohtaista roskakoria työpisteillä, vaan yksi yhteinen ulko-oven lähetyksillä.
- Kierrätämme muovin, paperin ja orgaanisen jätteen ja kuljetamme ne viikoittain kunnallisiin loppusijoitusyksiköihin.
- Emme käytä muovituotteita toimistossa.
- Luemme dokumentit enimmäkseen verkossa ja käytämme sähköistä allekirjoitusta, jotta emme tuhlaa paperia.
- Syömme vegaanista ruokaa kerran viikossa lihan kulutuksen vähentämiseksi.
- Valitsemme joka kuukausi yhden nuoren "vihreimmäksi jäseneksi".
- Suunnittelemme valojärjestelmämme LED-tekniikkaan perustuen ja käytämme myös aurinkopaneeleja.

PAPERIPOSTIN JA TULOSTEIDEN VÄHENTÄMINEN

CRIJ Auvergne-Rhône-Alpes, Ranska

Alueellinen nuorten tieto- ja neuvontakeskus (CRIJ) Auvergne-Rhône-Alpes toteuttaa edistyksellistä strategiaa paperijätteen vähentämiseksi ja poistamiseksi kokonaan.

“Tuotamme tiedotusmateriaalia nuorille ja nuorisolan toimijoille, jotka ovat nuorten mukana yksilö- tai ryhmähaastatteluissa. Nämä materiaalit lähetetään kaikille alueemme nuorisotiedotuksille paperimuodossa. Pyrimme kuitenkin vähentämään lähetettyjen paperikopioiden määrää. Lopullinen tavoite on päästä eroon kokonaisuudessaan paperipostituksista ja muuttaa ne digitaaliseen muotoon.”


**CULTURAL ADAPTATIONS -
INSPIRAATIOTA KULTTUURIALALTA**

Cultural Adaptations keskittyy kulttuurin rooliin yhteiskunnan sopeutuessa ilmastonmuutokseen ja sopeutumista koskeviin kysymyksiin, joita kulttuurijärjestöjen on pohdittava. Cultural Adaptations on Euroopan unionin Luova Eurooppa -ohjelman rahoittama kansainvälinen yhteistyöhanke, joka toteutettiin lokakuusta 2018 maaliskuuhun 2021 ja jota johti Creative Carbon Scotland. Neljä kulttuurijärjestöä tutki yhteistyössä, miten tällainen lähestymistapa voi toimia maissa, joiden ilmastohaasteet ovat samanlaiset, mutta sosiaalipoliittiset puitteet erilaiset.

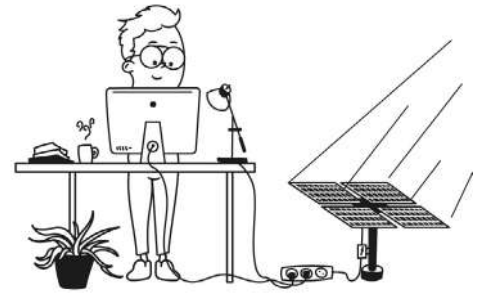
Hanke voi toimia inspiraationa nuorten tieto- ja neuvontapalveluille niiden arvioidessa omaa rooliaan yhteiskunnan tukemisessa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Yhteistyö ja keskustelu muiden maiden vertaisjärjestöjen kanssa osoittaa, kuinka eurooppalainen yhteistyö voi johtaa innostaviin vaihtoihin ja näkemyksiin ympäristön kestävydestä. Kuten kulttuurijärjestöillä, myös nuorisotiedon tarjoajilla on ekologinen vaikutus, ja siksi myös niiden on pohdittava mukautuksia, joita on syytä tehdä ympäristövaikutusten lieventämiseksi. Vastaava eurooppalainen projekti voisi kannustaa nuorten tieto- ja neuvontatyön toimijoita tukemaan yhteiskunnan yleistä sopeutumista ja löytämään omia strategioita ja toimenpiteitä.

www.creativecarbonscotland.com/project/cultural-adaptations/





2.2 SUKELLETAAN SYVEMMÄLLE – YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISET TOIMISTOTARVIKKEET JA -LAITTEET



VINKKEJÄ YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLEMPISIIN TOIMISTOTARVIKKEISIIN JA -LAITTEISIIN

Yhä useammat organisaatiot haluavat ottaa **ekologiset näkökohdat** huomioon **valitessaan tavaroita ja palveluja**.

Ekologisuus ja vihreät valinnat tarkoittaa tuotteiden ostamista ekologisesti/sosiaalisesti vastuullisilta tuottajilta sekä käyttämämme tuotteiden määrän vähentämistä tai tuotteiden käyttämistä mahdollisimman pitkään. Riippumatta siitä, ovatko julkiset hankinnat osa toimintaa vai ei, ohessa on muutamia vinkkejä kestävämpien toimistotarvikkeiden hankintaan.

Ensi alkuun ekologisten tuotteiden tai palveluiden ostaminen saattaa tuntua kalliimmalta. Jos se kuitenkin tehdään suunnitelmallisesti (katso edellinen osa), mahdolliset ylimääräiset kustannukset voidaan kompensoida tiimin toteuttamalla muilla säästöillä (esim. vähemmän tulostusta, energiansäästöjä). Siksi kustannus-hyötysuhde on pitkällä aikavälillä positiivinen, puhumattakaan hyödystä organisaation maineelle, henkilöstön motivaatiolle ja maapalolle!

VINKKEJÄ YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLEMPÄÄN PAPERINKULUTUKSEEN

- Säästä paperia tulostamalla harkiten! Laita toimistoon näkyvä kyltti muistuttamaan asiasta. Lisää sähköpostiallekirjoituksen alle muistutus, jossa kehoitetaan vastaanottajia tulostamaan viestit vain, jos se on välttämätöntä.
- Seuraa tulosteiden määrää muistuttaaksesi kaikkia sitoumuksista ja tavoitteista (katso osa 1).
- Jaa tulostuksen perussäännöt ja mukauta malleja: pienennä asiakirjojen marginaaleja, pienennä fonttikokoa (tarvitseeko fonttikoon todella olla 12?), oikolue ennen tulostamista (käytä PDF-tiedostoa), tulosta vain teksti eikä kuvia ja jos aikomuksena on vain oikolukea, suosi vedostilan tulostusta.
- Käytä yksipuolisesti tulostettu paperi uudelleen.
- Osta 100 % kierrätettyä kopiopaperia, joka on tuotettu ilman kirkkauden parantamiseksi lisättyä klooria (katso etiketit).
- Pyri käyttämään paperia, jonka kirkkaus on 85, koska sitä suurempi kirkkaus on voitu saada aikaan tarpeettomilla prosesseilla.
- Käytä lehtiöpaperin ja post-it-muistilappujen sijaan valkotauluja ja pyyhi ne puhtaaksi jälkikäteen (jos käytät post-it-lappuja, leikkaa ne pienempiin osiin tarpeittesi mukaan).

VINKKEJÄ YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLEMPIEN KIRJOITUSVÄLINEIDEN HANKINTAAN

- Osta kierrätetyistä tai uusiutuvista materiaaleista ja kestävästä metsätalouden keinoin valmistettuja kyniä.
- Suosi kyniä, jotka voi täyttää uudelleen.

VINKKEJÄ YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLEMPÄÄN TULOSTUKSEEN

- Käytä monitoimitulostinta tavallisten tulostimien sijaan kopiointiin, skannaamiseen ja/tai faksien lähettämiseen sekä tulostamiseen. Varmista, että hankkimasi tulostin pystyy tulostamaan paperin molemmille puolille ja että siinä on ekologinen tulostusominaisuus.
- Säästä paperia tulostamalla paperiarkin molemmille puolille ja tulosta kaksi sivua per arki aina kun mahdollista: varmista, että olet määrittänyt kaksipuolisen tulostuksen oletukseksi kaikkiin ohjelmiin.
- Käytä tulostimen ekotilaa, jos sellainen on tarjolla. Mustetta/väriainetta säästävät tilat sopivat luonnoksille ja muille painotuotteille, jotka eivät vaadi korkealaatuaista tulostusta.
- Täytä käytetyt muste- ja värikasetit uudelleen, jos mahdollista. Muutoin voit kierrättää ne.
- Käytä väriainemustetta, jossa ei ole käytetty elohopeaa, lyijyä, kadmiumia tai kromia (katso etiketit).

VINKKEJÄ YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLEMPÄÄN TIETOKONEIDEN KÄYTTÖÖN

- Sammuta tietokone, kun et käytä sitä.
- Tarkista tietokoneen asetuksista valmiustila ja aseta se lyhyellä ajastimella.
- Pidä tietokonelaitteet ajan tasalla; uudet tietokoneet ja näytöt ovat yleensä energiatehokkaampia kuin vanhemmat. Muista huomioida tuotteiden kestävyys hankkiessasi laitteita, älä mieli vain lyhytaikaisia säästöjä.
- Kun vaihdat tietokonelaitteita, lahjoita vanhat laitteet hyväntekeväisyyteen tai vastaavaan. Jos se ei ole mahdollista, vie elektroniikka kierrätykseen.

VINKKEJÄ YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLEMPIIN TOIMISTOTARVIKKEISIIN

- Etsi ja osta tuotteita, jotka on valmistettu kuluttajatuotteista saadusta kierrätysmateriaalista (materiaalit, jotka on kerätty aiemmista tuotteista ja tehty uusiksi tuotteiksi), kuten paperi- ja muovituotteet.
- Vähennä tai poista käytöstä tuotteita, joille ei ole ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja, kuten kuminauhat.

YMPÄRISTÖMERKIT JA -MERKINNÄT

On monia ympäristömerkkejä, joiden tarkoituksena on auttaa ostajia tunnistamaan kestävästi valmistettuja tuotteita ja palveluita. **Useita kriteereitä täyttävät merkit** ovat yleisimpiä. Kullekin tuote-/palveluryhmälle määritellään erilaiset kriteerit. Esimerkkejä tämän tyyppisistä merkinnöistä ovat EU-ympäristömerkki, pohjoismainen Joutsenmerkki ja saksalainen Blaue Engel.

Paperituotteille löytyy erilaisia merkkejä (luettelo ei ole täydellinen); suurimmat erot liittyvät kierrätetyn kuidun prosenttiosuuteen (50–100 %) ja käytettyihin tuotantoprosesseihin.



BLUE ANGEL

Kierrätyspaperi, jolle on myönnetty Blue Angel -ympäristömerkki, on tehty 100-prosenttisesti kierrätetystä paperista. Tuotantoprosessissa ei ole sallittua käyttää klooria, optisia kirkasteita ja halogenoituja valkaisuaineita.

<https://www.blauer-engel.de/en>



FSC 100%

Forest Stewardship Councilin FSC 100 % -merkki tarkoittaa, että tuote on valmistettu yksinomaan FSC-sertifioidusta metsämateriaalista.

www.fsc.org



EUROOPPALAINEN YMPÄRISTÖMERKKI

EU-ympäristömerkki takaa, että raaka-aine on hankittu vastuullisella tavalla ja että paperin tuotantoprosessissa, energiankulutuksessa, tuotantopäästöissä ja jätteiden käsittelyssä käytetyt kemikaalit täyttävät tiukimmat ympäristövaatimukset. Sertifioimaton materiaali (enintään 50 %) todennetaan varmennusjärjestelmällä, jolla varmistetaan, että se on laillisesti hankittu ja täyttää kaikki muut sertifioimattomaan materiaaliin sovellettavat sertifiointijärjestelmän vaatimukset.

<https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

POHJOISMAINEN JOUTSENMERKKI

Joutsenmerkki varmistaa, että paperilla on kaikkein vähäisimmät ympäristövaikutukset tuotannon, käytön ja jätteen suhteen. Tämä saavutetaan käyttämällä sertifioituja raaka-aineita, rajoittamalla ympäristölle haitallisten kemikaalien käyttöä, ilman ja veden vähäpäästöisyydellä sekä vähentämällä energiankulutusta.

<https://www.svanen.se/en/>



PEFC-SERTIFIOITU MERKKI

Tätä merkkiä voi käyttää tuotteissa, kun vähintään 70 % metsäperäisestä materiaalista on PEFC-sertifioitua tai kierrätettyä. Jäljellä olevan muun materiaalin tulee olla peräisin PEFC-valvotuista lähteistä.

www.pefc.org



FSC MIX

Forest Stewardship Council -metsänhoitoneuvoston FSC Mix -merkki kertoo, että sertifioitua puuta on täydennetty sertifioimattomilla materiaaleilla, joiden on kuitenkin noudatettava tietyt standardit.

www.fsc.org



APUR 100 %

Ranskan kierrätetyn paperin tuottajien ja käyttäjien liitto myöntää merkin tuotteille, jotka sisältävät vähintään 50 % kierrätettyä selluloosakuitua. Käytetyn kierrätyskuidun prosenttiosuus käy ilmi merkistä.

www.apur-papiersrecycles.com



Luettelo ympäristömerkeistä: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en

Huipputeknologiatuotteille löytyy eri merkkejä. Osa niistä on virallisia, kuten NF-sertifikaatti ja EU-ympäristömerkki, toiset ovat itsenäisiä merkkejä, joita hallinnoivat yksityiset yritykset ja ympäristöalan sidosryhmät (koska niitä on niin paljon, tarkista merkit niistä tuotteista, joita aiot ostaa).

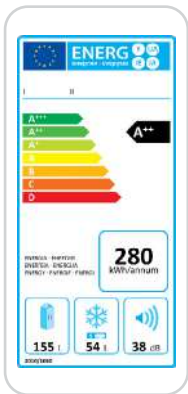
Ohessa muutamia merkkejä (luettelossa on poimintoja eri merkeistä):



EUROOPPALAINEN YMPÄRISTÖMERKKI

Kannettavissa tietokoneissa oleva EU-ympäristömerkki kertoo seuraavista kriteereistä: korkea energiatehokkuus, suunniteltu pidempi käyttöikä, vaarallisten aineiden rajoittaminen, helppo korjaus, päivitys ja kierrättäminen sekä tarkastetut työskentelyolosuhteet tehtaalla.

<https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>



EU:N ENERGIATEHOKKUUSMERKINTÄ

Lain mukaan EU:n energiatehokkuusmerkintä on oltava kaikissa uusissa kotitaloustuotteissa, jotka ovat myynnissä, joita vuokrataan tai tarjotaan osamaksulla. Laitteen energiatehokkuus luokitellaan energiatehokkuusluokkien A-G perusteella: A on energiatehokkain ja G vähiten energiatehokas.

https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/about_en



BLUE ANGEL

Blue Angel -ekomerkillä merkityt tietokoneet ja näppäimistöt täyttävät vaatimukset kierrätykselle jo tuotteiden suunnitteluvaiheessa sekä materiaalivalinnassa, mikä luo puitteet käytettyjen materiaalien tehokkaalle uusiokäytölle ja auttaa samalla säästämään luonnonvaroja.

<https://www.blauer-engel.de/en>



TCO-SERTIFIOITU

TCO-sertifioitu merkintä kattaa 11 tuoteryhmää, mukaan lukien tietokoneet, mobiililaitteet, näyttötuotteet ja palvelinkeskustuotteet. Vaatimustenmukaisuus varmistetaan

riippumattomasti sekä ennen sertifiointia että sen jälkeen. TCO-sertifioitu on ISO 14024 -sertifikaatin mukainen, mikä tarkoittaa, että kriteerit perustuvat tieteellisiin periaatteisiin ja että riippumaton osapuoli varmistaa, että tuote ja sen valmistus täyttävät kaikki vaaditut kriteerit.

<https://tcocertified.com/>

80 PLUS

80 PLUS on vapaaehtoinen sertifiointiohjelma, jonka tarkoituksena on edistää tehokasta energiankäyttöä tietokoneiden virtalähteissä. 80 PLUS -suorituskyky edellyttää, että tietokoneiden ja palvelimien virtalähteiden on oltava vähintään 80 % energiatehokkaita.

<https://www.clearesult.com/80plus/>



ENERGY STAR

ENERGY STAR on Yhdysvaltain ympäristönsuojeluviraston vapaaehtoisohjelma, joka auttaa yrityksiä ja yksityishenkilöitä säästämään rahaa ja suojelemaan ilmastoa toimimalla energiatehokkaasti. Tuotteet ovat itsenäisesti sertifioituja säästämään energiaa ominaisuuksista tai toiminnallisuudesta tinkimättä.

<https://www.energystar.gov/>



Ota rohkeasti yhteyttä alan erikoistuneisiin toimijoihin ja yleishyödyllisiin organisaatioihin, jotka tarjoavat tukea vihreämpiä toimistoja tavoitteleville organisaatioille. Esimerkiksi Suomen WWF tarjoaa tukea työpaikan hallintaan ympäristövastuullisella tavalla. Vihreässä toimistossa rakennetaan valmiiseen malliin perustuva ympäristöjärjestelmä, joka auttaa pienentämään työpaikan hiilijalanjälkeä ja käyttämään luonnonvaroja viisaasti.



YMPÄRISTÖÄ SÄÄSTÄVÄT JULKISET HANKINNAT

Ympäristöä säästävät julkiset hankinnat ovat tärkeä väline ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen käyttöön sekä kestäväan kulutukseen ja tuotantoon liittyvien ympäristöpoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa. Esimerkkeinä ympäristöä säästävistä hankinnoista ovat energiatehokkaat tietokoneet, kierrätetty paperi ja uusiutuvista energialähteistä tuotettu sähkö. Euroopan komissio on julkaissut käsikirjan sekä hyvien käytäntöjen kirjaston ja perustanut neuvontapalvelun tavoitteenaan levittää tietoa ympäristöä säästävistä julkisista hankinnoista. [Lue lisää Euroopan komission sivulta.](#)



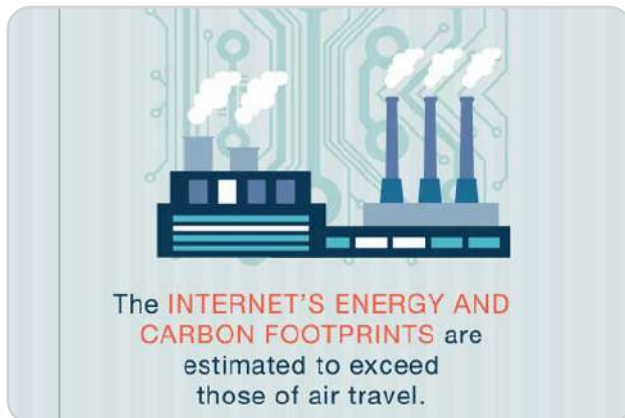
2.3 SUKELLETAAN SYVEMMÄLLE – PIENENNÄ DIGITAALISTA JALANJÄLKEÄSI



VINKKEJÄ DIGITAALISEN JALANJÄLJEN PIENENTÄMISEEN

Digitaalisuus vaikuttaa usein hyvältä ratkaisulta jätteen ja siten hiilijalanjälkemme pienentämiseksi. Mutta **uudet teknologiat ovat myös suuri saastumisen lähde**. Tieto- ja viestintäteknologia tuottaa noin 2 prosenttia maailman hiilidioksidipäästöistä, mikä on saman verran kuin globaali lentomatkailu! Ja tässä ei edes huomioida vanhojen tietokoneiden, palvelimien ja älypuhelimien aiheuttamaa jätettä.

Päästöjä kertyy laitteistojen (esim. tietokoneet, palvelimet, älypuhelimet) valmistuksesta ja toimituksesta sekä niiden käytöstä ja jäähdytyksestä. Suurin osa tästä liittyy suuriin, paljon energiaa kuluttaviin palvelinkeskuksiin tallennetuista tiedoista. Joka kerta kun käytämme hakukonetta, katsomme videota tai lähetämme sähköpostia, tuotamme hiilidioksidia. Kuinka voimme toimia näyttöpäätteillämme ympäristöystävällisemmin? ²⁹



Lähde: <https://www.custommade.com/blog/carbon-footprint-of-internet/>

VINKKEJÄ LAITTEIDEN KÄYTTÖÖN

Vuosittain valmistetaan miljoonia elektronisia laitteita, mikä kuluttaa maapallon resursseja huomattavasti. Älypuhelin esimerkkinä on paljonpuhuva. Huolimatta puhelimiimme käytetyistä harvinaisista metalleista, kuljetusetäisyyksistä ja työskentelyolosuhteista, jotka puhelimen eri elementtien yhdistämiseen on vaadittu, vaihdamme älypuhelimemme uuteen keskimäärin jo kahden vuoden kuluttua (vaikka niiden käyttöikä on noin neljä vuotta).

Arvioiden mukaan vain 12–15 prosenttia matkapuhelimista kierrätetään kunnolla Euroopassa.³⁰ Euroopan komission mukaan **IT-jätteen määrän odotetaan kasvavan EU:ssa jopa 12 miljoonaan tonniin vuodessa**.³¹ Koska maailma on yhä riippuvaisempi digitaalisista välineistä, meidän on mietittävä näiden tekniikoiden käyttöä kokonaan uudella tavalla ja edistettävä digivihreyttä.

Ohessa muutamia suosituksia laitteista syntyvien päästöjen vähentämiseksi:

- Valitse laadukkaita tuotteita, jotka kestävät mahdollisimman pitkään.
- Valitse ympäristöystävällinen valmistaja. Esimerkiksi [Fairphone](#) ja [Shiftphone](#) ovat ilmoittaneet varmistavansa ihmisarvoiset työskentelyolosuhteet ja tarjoavat kestäviä ja/tai korjattavia tuotteita, jotka eivät sisällä kyseenalaisia mineraaleja.
- Tarkista ympäristömerkillä varustetut tuotteet varmistaaksesi, että valmistusprosessissa ja käyttövaiheessa syntyy vähemmän saastetta. Katso esimerkit sivulta 40.
- Pidennä tietokoneiden tai älypuhelimien käyttöikää niin paljon kuin mahdollista (esim. päivitä toiminnallisuuksia erikoisliikkeissä sen sijaan, että vaihdat koko tietokoneen uuteen).
- Kierrätä käyttökänsä päähän tullut elektroniikka oikein. Tarkista asianmukaiset kierrätys- tai noutopalvelut.

VINKKEJÄ TALLENNUKSEEN

Ensin on hyvä ymmärtää se, että **tallennetut tiedostot eivät ole "pilvessä"**, vaan ne on tosiasiaa tallennettu palvelinkeskuksiin. Jotkut niistä sisältävät tuhansia verkossa olevia tietokoneita ja toimivat koko ajan, keskeytyksettä. Palvelinkeskukset tallentavat ja lähettävät jatkuvasti sähköposteja, videoita ja asiakirjoja. Ne vaativat valtavasti virtaa ja kunnolliset jäähdytysjärjestelmät.

Tässä muutamia suosituksia tiedon tallentamiseen liittyvän ympäristökuormituksen vähentämiseksi:

- Valitse ympäristöystävällinen pilvipalvelun tarjoaja ([tarkista Green Web -säätiön hakemisto](#)).

³⁰ EESC, Study (2019), [Identifying the impact of the circular economy on the Fast-Moving Consumer Goods Industry: opportunities and challenges for businesses, workers and consumers](#).

³¹ European Commission (2020), [Waste Electrical & Electronic Equipment \(WEEE\)](#).

²⁹ Custom Made (2015) [The Carbon Footprint of the Internet](#)

- Kun sinun on lähetettävä suuri tiedosto, valitse tiedostojen yhteiskäyttöpalvelu, joka käyttää verkkosivustolla olevaa latauslinkkiä, kuten [WeTransfer](#), Google Drive tai OneDrive. Tämä estää tiedoston tallentamisen useille palvelimille. Jos käytät linkkiä, se tallennetaan vain isäntäpalvelimelle.
- Käytä USB-muistitikkuja, jos haluat siirtää tiedoston työtovereille.
- Rajoita pilvipalveluun tallennettujen tiedostojen määrää. Voit esimerkiksi tallentaa vanhempia tiedostoja kiintolevylle sen sijaan että palvelinpalveluun olisi tallennettu tuhansia tiedostoja ja suodattava tallennettavan tiedon.
- Vältä saman tiedoston tallentaminen eri järjestelmiin tyhjentämällä viestit säännöllisesti (sama Instagramissa, WhatsAppissa, Facebookissa, Twitterissä tai Messengerissä jaettu lomakuva tallennetaan kanavalle, puhelimeesi ja pilveen!).
- Poista vanha MySpace-tili tai vuosia sitten lähetetyt YouTube-videot. Ne ovat edelleen palvelimilla ja kuormittavat ympäristöä turhaan.

VINKKEJÄ SÄHKÖPOSTILIIKENTEeseen



Tammikuussa 2020 maailmassa oli lähes 4,54 miljardia aktiivista Internetin käyttäjää. Se on 59 prosenttia maailman väestöstä.³² Maailmassa lähetetään hieman alle 300 miljardia sähköpostia (Statista.com) päivässä, mikä tarkoittaa keskimäärin 66 sähköpostia päivässä henkilöä kohden. Tästä näkökulmasta katsottuna 66 sähköpostin aiheuttama hiilijalanjälki on yhtä suuri kuin keskikokoisen auton ajama kilometrin ajomatka!³³

Sähköpostin lähettäminen edellyttää todellakin paljon energiaa: viesti kulkee Internet-palveluntarjoajan kautta edelleen palvelinpalveluun ja ohjataan sitten vastaanottajan palvelinpalveluun. Tavallisen sähköpostin lähettämisen arvioidaan lisäävän hiilidioksidia noin 4 g ilmaan. Ja kun puhutaan isosta sähköpostista liitteineen, määrä on jopa 50 g hiilidioksidia.³⁴ Lisäksi yhden vuoden ajan sähköpostitilille tallennettu sähköposti aiheuttaa 19 g hiilidioksidipäästön.

Suosituksia sähköpostin aiheuttaman ympäristökuormituksen vähentämiseksi:

- Suosi ympäristöystävällisiä sähköpostipalveluita, kuten [Posteo](#), [Mailbox.org](#), [Tuta](#) tai [Runbox](#).
- Peruuta uutiskirjeet, joita et koskaan lue. Voit käyttää [Cleanfoxia](#) sähköpostin siivoamiseen. Se tunnistaa kaikki uutiskirjeet automaattisesti ja auttaa suodattamaan ne.
- Rajoita sähköposteihisi kopioitujen vastaanottajien määrää: jokainen lisätty vastaanottaja lisää hiilidioksidikuormitusta 6 g.

³² Statista.com (2020) [Internet Usage Worldwide Statistics & Facts](#)

³³ Statista.com (2020) [Number of sent and received e-mails per day worldwide from 2017 to 2023](#)

³⁴ Berners Lee, M. (2010) "How Bad are Bananas?: The Carbon Footprint of Everything".

- Vältä turhien viestien lähettämistä; käytä sen sijaan esimerkiksi puhelinta tai käy juttelemassa toimistossa istuvalla työtoverillasi.
- Käytä sisäistä viestityökalua, kuten [Slack](#), [Trello](#) tai [GSuite Chat](#). Ne kuluttavat vähemmän energiaa kuin sähköpostit.
- Tarkista sähköpostit huolellisesti ennen lähettämistä, jotta sinun ei tarvitse lähettää hetken kuluttua uutta sähköpostia, koska unohdit alkuperäisestä jonkin kysymyksen, liitteen tai muuta.
- Käytä roskapostin torjuntatyökalua. Tyhjä roskapostin ja roskapostikansiot säännöllisesti.
- Käytä muutama hetki päivässä sähköpostien lukemiseen ja vastaamiseen. Se on hyväksi planeetalle, mutta samalla se lisää tehokkuuttasi, koska työssäsi on vähemmän keskeytyksiä.
- Optimoi sähköpostitse lähettämäsi tiedostot pakkaamalla ne tai pienentämällä asiakirjojen tarkkuutta.
- Jos käytät aikaa digitaaliseen asiakirjaan, on ekologisempaa tulostaa se kuin avata se useita kertoja.

VINKKEJÄ SELAIMEN KÄYTTÖÖN

Aina kun teet internethaun, pyyntösi kattaa tuhansia kaapelikilometrejä. Myös useiden välilehtien pitäminen auki samaan aikaan kuluttaa energiaa, koska jokainen avoinna oleva verkkosivu on jatkuvasti kytketty palvelimeen.

Google käsittelee päivittäin yhteensä 3,5 miljardia hakukyselyä. Ja kun tiedämme, että **yksinkertainen ja yksittäinen digihaku tuottaa noin 7 g hiilidioksidia**, puhutaan yhteensä 24,5 miljardista grammasta hiilidioksidia päivässä!³⁵

Ympäristökuormitusta on mahdollista rajoittaa **käyttämällä selainta järkevästi:**

- Käytä ympäristöystävällisiä hakukoneita, kuten [Lilo](#) tai [Ecosia](#). Nämä hakukoneet kompensoivat hiilidioksidipäästösi rahoittamalla ympäristöhankkeita.
- Lopeta tarpeettomat haut. Sen sijaan että kirjoitat hakukoneeseen esimerkiksi "säännuste" tai "Euroopan parlamentti" tullaksesi säännöllisesti käyttämiisi sivustoihin, tallenna ne suosikkeihin, jolloin tulet sivuille suoraan (tai käytä kirjanmerkkejä).
- Ole tarkka hauissasi käyttämällä tarkkoja avainsanoja; näin haku on tehokkaampaa.
- Kirjoita suoraan selaimen osoiteriville (hakukoneen sijaan), kun haluat käydä sivulla, jolla olet käynyt jo aiemmin.
- Älä unohda sulkea välilehtiä, joita et käytä, koska sivut ovat aina yhteydessä palvelimeen.
- Videoiden ja musiikin suoratoisto on iso päästölähde. On vähemmän saastuttavaa ladata ne elokuvat, ohjelmat ja soittolistat, joita käytät ja katselee toistuvasti kuin käyttää joka kerta suoratoistoa.
- Ja lopuksi: älä ole koko ajan verkossa. Sinun ei välttämättä tarvitse olla jatkuvasti läsnä sosiaalisessa mediassa.

³⁵ Custom Made (2015) [The Carbon Footprint of the Internet](#)

2.4 SUKELLETAAN SYVEMMÄLLE – KOKOUKSET JA TAPAHTUMAT

VINKKEJÄ VIHREÄMPIIN KOKOUKSIIN JA TAPAHTUMIIN

Kokoukset, konferenssit ja muut tapahtumat ovat tavallista toimintaa eurooppalaisissa organisaatioissa ja hankkeissa, koska ne ovat usein ajankäytöllisesti tehokkain tapa vaihtaa ideoita, osaamista ja tietoa, tunnistaa ratkaisuja ja päästä sopimukseen sekä tavata ja viestiä kasvatusten. Ne eivät kuitenkaan välttämättä ole ainoa vaihtoehto.

Tapahtumien ja kokousten ympäristöjalanjälki voi olla merkittävä, sillä ne kuluttavat energiaa, vettä ja muita luonnonvaroja, tuottavat jätettä, aiheuttavat ilmansaasteita, vaikuttavat epäsuorasti maaperän ja vesien pilaantumiseen sekä ilmastonmuutokseen kasvihuonekaasupäästöjen kautta. Kannattaakin tutkia tapoja rajoittaa ja kompensoida kasvatusten järjestettävien tapahtumien hiilijalanjälkeä.

ONKO FYYSINEN TAPAAMINEN TODELLA TARPEEN?

- Pidä kokous sen sijaan verkossa. Rajoittamalla henkilökohtaisten, fyysisten kokousten määrää on mahdollista vähentää tarpeetonta matkustamista.
- Tai yhdistä verkossa ja kasvokkain tapahtuvat tapaamiset tarjoamalla verkkokokouksen mahdollisuutta esimerkiksi niille, jotka tulevat kauempaa eivätkä voi matkustaa paikalle junalla.



VALITSE PAIKKA HUOLELLA

- Minimoi osallistujien matkat järjestämällä tapahtuma lähellä työpaikkaa ja/tai paikassa, joka on valtaosalle osallistujista mahdollisimman lähellä.
- Valitse paikka, johon pääsee helposti vähähiilisellä julkisella liikenteellä.

- Tarkista tapahtuman lähtö- ja päättymisaika niin, että ne sopivat julkisilla kulkuneuvoilla matkustavien aikatauluun.
- Tarjoa linja-autokyytejä automatkojen vähentämiseksi (paikkoihin, jotka sijaitsevat kaupungin laitamilla tai lentokentällä ja rautatieasemilla).
- Suosi yhteiskunnallisten yritysten tai ympäristönäkökohdat huomioivien, esimerkiksi energiansäästön, huomioivien yritysten ylläpitämiä tiloja. Jos tämä ei ole mahdollista, varmista, että luonnonvalo on tarpeeksi, jotta valojen ei tarvitse olla päällä koko päivän ajan (mikä on myös osallistujien hyvinvoinnille haitallista).

KANNUSTA YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISEEN LIKKUMISEEN

- Kannusta suosimaan vähäpäästöistä tekniikkaa käytävää liikennettä, ja jos matkustat lentokoneella, kompensoi lennot käyttämällä lentoyhtiön kompensointijärjestelmää tai osallistumalla hiilidioksidipäästöjen kompensointiohjelmaan, kuten Climatecare ja Carbon Footprint.
- Tiedota ja rohkaise osallistujia aktiivisesti kävelemään tai käyttämään vaihtoehtoisia kulkutapoja, kuten kimpakyytejä ja julkista liikennettä. Pienempien ryhmien ollessa kyseessä kannattaa harkita polkupyörien vuokraamista.
- Tarjoa tietoa siitä, miten osallistujat voivat käyttää julkista liikennettä esittelemällä osallistujille kattoja sekä bussi- ja metroiteitä. Ilmainen lippu joukkoliikennevälineeseen on myös loistava kannustin!
- Tarjoa kaikille yhtäläiset mahdollisuudet käyttää julkista liikennettä. Muista myös tarjota esteettömyyteen liittyvää tietoa.
- Jos lentokentältä matkustaa suuri joukko osallistujia suurin piirtein samanaikaisesti, on parempi järjestää heille bussikuljetus tai yhteistaksi kuin se, että jokainen tilaa oman taksin. Lisäksi se voi olla osa kokemusta, jos siihen sisällytetään vaikkapa tietoisu tulevastapahtumasta tai opastettu kaupunkikävely.

PAPERITON TOIMISTO

- Verkkorekisteröinti on parempi kuin pyytää ihmisiä täyttämään erillinen lomake ja palauttamaan se.
- Pyri "paperittomuuteen" tulostamalla asiakirjoja vain tarpeeseen.

- Nykyään on saatavilla sovelluksia, joita voidaan käyttää kokouksen esityslistan ja muun dokumentaation jakamiseen. Muista poistaa pilveen tallennetut tiedot, kun ne eivät enää ole tarpeen, sillä ne kuluttavat energiaa (ks. lisätietoa digitaalisen jalanjäljen pienentämisestä, luku 2.3)
- Hyödynnä mobiililaitteita tai piirtoheittimiä kokouksen esityslistan esittelyyn tulostamisen ja jakamisen sijaan.
- Kierrätä monisteita, nimikylttejä ja opasteita: kerää ne tapahtuman lopussa, jotta voit käyttää niitä uudelleen, etenkin kaulanauhaj ja nimikyltit.
- Tarjoile osallistujille oikea määrä ruokaa ja juomaa. Tilaa vähemmän kuin mitä osallistujamäärä antaa olettaa, sillä isommissa tapahtumissa jopa 20 prosenttia ilmoittautuneista ei saavu paikalle.
- Muistuta osallistujia heidän ekologisesta vastuustaan mitä tulee osallistumisen perumiseen. Eli jos he eivät aio osallistua vastaanotolle tai illalliselle, siitä on syytä informoida järjestäjiä.
- Tee kasvisruoasta perusvaihtoehto ja kysy erikseen haluaako joku lihaa, jonka hiilijalanjälki on paljon suurempi (erityisesti naudanlihan).
- Jos ruokalistalla on eri vaihtoehtoja, näytä kasvisvaihtoehdot ensin; näin yhä useampi on taipuvainen suosimaan kasvisvaihtoehtoja.
- Kysy osallistujilta heidän ruokavalioistaan osana rekisteröintiä, jotta vältetään tarpeeton ruokahävikki ja varmistetaan, että erityisruokavaliovaatimukset huomioidaan.
- Kysy catering-palveluntarjoajalta, mitä hävikkiruualle tapahtuu (lahjoitetaanko vai heitetäänkö ruoka menemään).
- Minimoi yksittäispakattujen ruoka- ja juomatuotteiden käyttö (esim. vältä pieniä yksittäispakattuja maitotetroja ja suosi litran pakkauksia). Käytä uudelleenkäytettäviä astioita, laseja ja ruokailuvälineitä (jätä muovipöytä pois!).
- Älä käytä pulloitettua vettä, vaan tarjoa vettä kannusta, joka voidaan koristella vaikkapa sitruunasivuin ja/tai mintunlehdin. Vesijohtovesi on täysin juomakelpoista useimmissa paikoissa Euroopassa!
- Varmista, että kierrätys on mahdollista ja jätessäillioita on tarjolla.

JÄTEHUOLTO

- Muista, että parasta jätettä on se, mitä ei tuoteta.
- Kun ostat tilaisuutta varten materiaaleja, valitse kierrätettäviä ja pysyviä materiaaleja, jotka ovat helposti uudelleenkäytettävissä ja kierrätettävissä.
- Tarkista tilaisuuden järjestäjän jätteiden kierrätyskäytännöt ja pyydä kierrätysastioita.
- Minimoi paperin käyttö ja maksimoi mahdollisen tiedotusmateriaalin uudelleenkäyttö (esim. leikkaa post-it-laput kahteen tai kolmeen osaan, jos lapuille kirjoitetaan vaikkapa vain yksi sana).
- Jos sinun todella tarvitsee tulostaa, määritä tarkka paperikopioiden määrä ennen asiakirjojen tulostamista välttääksesi turhat tulosteet (voit myös ottaa kaksipuolisia tulosteita tai pyytää osallistujia lukemaan samasta paperista).
- Ota ylimääräiset esitteet mukaan tilaisuuden jälkeen ja käytä niitä muissa tilaisuuksissa!
- Tarjoile vettä ja kahvia osallistujille juomalaseista ja pestävistä ja uudelleenkäytettävistä kupeista. Tarjoa mahdollisuutta kiinnittää kuppeihin vaikkapa teipin palanen, johon kirjoittaa nimensä, jolloin niitä voidaan käyttää uudelleen. Vältä muovimukeja ja -pulloja!

TARKISTA HOTELLIEN YMPÄRISTÖPOLITIIKKA

- Salitse hotelli, joka noudattaa energian- ja vedensäästöohjelmaa, kuten kierrätys ja jätteen minimointi -ohjelmaa.
- Jos et löydä sellaista hotelliä, pyydä hotelliä sitoutumaan energiansäästötoimenpiteisiin (esim. pyyhkeitä ei vaihdeta päivittäin tai saippuota heitetä menemään yhden yön jälkeen). Itse asiassa monilla hotelleilla on vedensäästöä kertovat tarrat kylpyhuoneissaan, mutta ne toimivat silti samoin kuin aina ennenkin.

SUOSI YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISIÄ ATERIAPALVELUITA

- Käytä pitopalveluita ja paikkoja, joissa käytetään paikallisia, luomu- ja reilun kaupan tuotteita. Varmista, että tuotteet hankitaan kestäväällä tavalla, ja tee se myös näkyväksi: Käytä tilaisuutta hyväksesi saadaksesi näkyvyyttä ympäristövastuullisena organisaationa!

VIESTINTÄ- JA MAINOSMATERIAALI

- Valitse ympäristöystävällisiä, kestäviä, kierrätettyjä ja kierrätettäviä tuotteita, joista osallistajat oikeasti nauttivat (esim. yksilölliset reilun kaupan suklaapatukat).
- Tee se itse -tuotteet voivat toimia mukavana yhteistoiminnallisena tapahtumana. Tai sitten osallistajat voivat tehdä itse matkamuistoja paikan päällä ympäristöystävällisistä materiaaleista.



- Vähennä kertakäyttöisten materiaalien käyttöä. Mieti mitä materiaaleille tapahtuu tilaisuuden jälkeen: käytätkö niitä enää uudelleen? Jos et, harkitse vaihtoehtoja.
- Käytä sovelluksia ja verkkotyökaluja fyysisten esitteiden sijaan (muista poistaa ne pilvestä, kun niitä ei enää tarvita).
- Suunnittele miten materiaalinkeräys tapahtuu tilaisuuden loppuksi ja kerro se myös osallistujille (esim. esillä voi olla laatikko, johon nimikyltit ja kaulanauhat jätetään tilaisuuden päätyttyä).
- Käytä aiempien tilaisuuksien konferenssimateriaalia uudelleen eri tarkoituksiin (esim. vanhat bannerit voidaan muuttaa laukuiksi).

Muista kertoa osallistujille tilaisuuden ympäristöystävällisistä valinnoista ennen ja jälkeen tapahtuman sekä sen aikana. Älä pelkää sitä, että "annat halvan vaikutelman", jos pyydät osallistujia käyttämään samaa kuppia useaan kertaan. Muista luoda hyvä tarina kaikkien näiden valintojen ympärille. Selittämällä ne myönteisen tarinan kautta osoitat toimivasi organisaationa vastuullisesti. Varmista, että osallistujat voivat olla osa tarinaa innostamalla heitä ja kannustamalla heitä osallistumaan (esim. pyytämällä heitä tuomaan oman vesipullonsa, sillä tilaisuus on muovista vapaa. Tai tuomalla paikalle vihreän laatikon tai järjestämällä kilpailun, jossa kerätään ideoita tulevien tilaisuuksien järjestämiseksi entistä ympäristöystävällisemmin).

EUROOPAN KOMISSION KESTÄVÄN TYÖPAIKAN SUUNTAUVIIVAT



Euroopan komissio on vastuussa politiikasta ja säännöksistä, joiden tarkoituksena on varmistaa, että jäsenvaltiot kehittävät kestävämpää taloutta vähentämällä niiden ympäristövaikutuksia. Tässä julkaisussa valtiot ovat pohtineet, kuinka niiden laitokset voisivat toimia ympäristöystävällisemmin. Ohjeissa keskitytään asettamaan standardi kokousten järjestämiselle komissiossa, mutta se

sisältää myös paljon vinkkejä, joita voidaan käyttää missä tahansa toimisto- tai tapahtumaympäristössä. Julkaisu sisältää muistilistan ja hahmottelee sitä, miten kaikessa voidaan toimia tietoisemmin aina logistiikan järjestämisestä, ateriapalvelujen varaamisesta sosiaalisten näkökohtien huomioon ottamiseen ja ympäristötietoisuuden levittämiseen tapahtuman aikana.



AKKREDITOINNIT YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISESTI JÄRJESTETTYIHIN TAPAHTUMIIN

Akkreditoinnit, kuten ISO 20121, todistavat, että organisaatio täyttää kestävä kehityksen tapahtumille asetetut järjestelmästandardit. Yksinkertaisesti sanottuna ISO 20121 kuvaa järjestelmän rakennuspalikat, jotka auttavat tapahtumia järjestäviä organisaatioita:

- Toimimaan taloudellisesti menestyksekkäästi
- Toimimaan sosiaalisesti vastuullisemmin
- Pienentämään toiminnan ympäristöjalanjälkeä

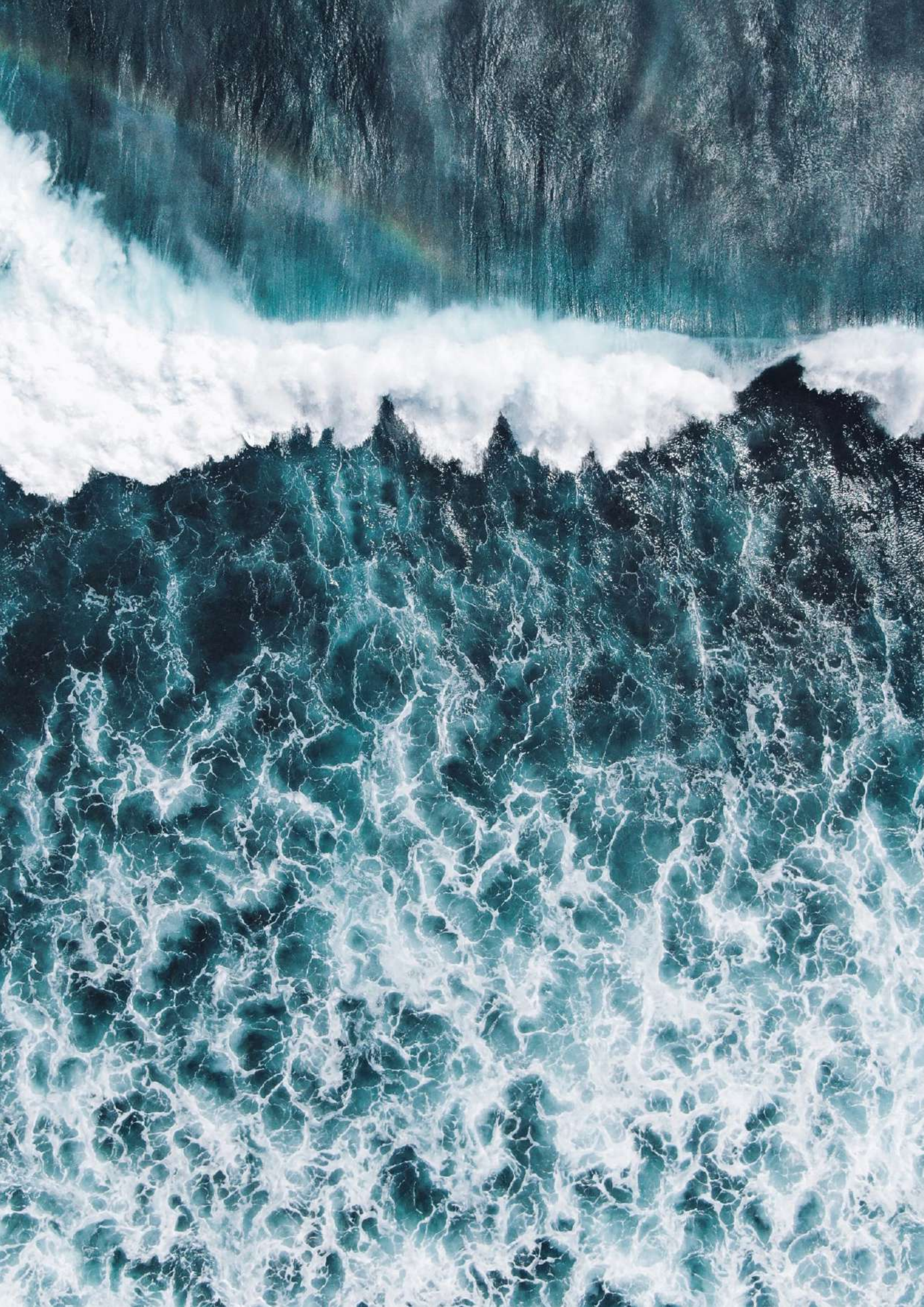
Kun on saanut akkreditoinnin, siitä voi tehdä osan brändiä tapahtumien järjestämisen yhteydessä: se on hyvä ympäristölle, ja kestävä kehityksen standardien sertifikaatti on myös erinomainen tapa vahvistaa organisaation kuvaa ulospäin. Tämän tyyppinen akkreditointi soveltuu kuitenkin paremmin laajamittaisiin tapahtumiin. Pienemmille organisaatioille on tarjolla valmennuspalveluja niiden oman ympäristön kestävyuden huomioivan suunnittelun parantamiseksi.

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA ALOITTEITA

One World Association - Service Civil International, Puola

Organisaatio on toteuttanut joukon periaatteita tapahtumiensa viherryttämiseksi:

- Se valitsee pääasiassa kasvisruokia;
- Se kannustaa osallistujia valitsemaan ympäristöystävällisen kulkutavan (esim. maitse kulkeva liikenne lentoliikenteen sijaan);
- Se keskustelelee ilmastonmuutoksesta ja ympäristöstä tapahtumien ja tilaisuuksien yhteydessä (esim. vapaaehtoishankkeet, työpajat).
- Se käyttää kierrätettyä paperia toimistotulostamiseen;
- Se käyttää paperia ja muita materiaaleja säästeliäästi;
- Energiansäästö (laitteet sammutetaan, kun niitä ei käytetä);
- Kierrättäminen;
- Paikallisten ja reilun kaupan tuotteiden hankkiminen aina kun mahdollista.



2.5 SUKELLETAAN SYVEMMÄLLE – JULKAISUT JA MARKKINOINTITUOTTEET

VINKKEJÄ YMPÄRISTÖÄ SÄÄSTÄVISTÄ JULKAISUISTA JA MARKKINOINTITUOTTEISTA

Monet organisaatiot, kuten nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, tuottavat omaa markkinointimateriaalia saadakseen kohderyhmien huomion ja vahvistaakseen tuotemerkkinsä tunnettua ja näkyvyyttä. Kyse voi olla t-paidoista, bannereista, muistikirjoista, kynistä tai laukuista, joissa on organisaation logo ja joita annetaan lahjaksi. Usein näitä tuotteita saatetaan valmistaa huonoissa työolosuhteissa maapallon toisella laidalla ja niissä käytetään haitallisia materiaaleja.

Tuotteiden tarkoituksena on muistuttaa nuoria organisaatiosta, jonka nimeä tai logoa he kantavat. Mutta käyttävätkö he todella näitä tuotteita? Ehkä eivät.

Hankkiudumme eroon useimmista mainostuotteista jo muutaman viikon kuluessa. Jopa niistä, joita pidimme aluksi mielenkiintoisina. Kun otetaan huomioon tuotteiden valmistukseen ja hävittämiseen liittyvät sosiaaliset ja ympäristökustannukset, käyttöikä on kovin lyhyt.

Näistä haasteista huolimatta tällaiset mainos- ja lahjatuotteet ovat edelleen nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden keskeinen markkinointiväline. Mitä asialle voisi tehdä? Ensinnäkin meillä on oltava selkeä strategia ja meidän on tehtävä sekä kestäviä että eettisiä valintoja. Asiaan liittyy eri ulottuvuuksia...

MIKSI ON SYYTÄ SIIRTYÄ EKOLOGISEMPIIN MARKKINOINTITUOTTEISIIN?

Koska lahjoittamamme markkinointituotteet välittävät viestin. Tuottaessamme kestäviä ja eettisiä tuotteita **asemoimme itsemme vastuulliseksi organisaatioksi.** Tämä on entistäkin tärkeämpää, kun haluamme osoittaa viestimme milleniaaleille, joita kutsutaan myös "vihreäksi sukupolveksi". Ympäristöystävällisten vaihtoehtojen kysyntä kasvaa. Käyttämällä kestäviksi katsottuja tuotteita meillä on mahdollisuus edistää ympäristöä säästävää tapaa toimia ja luoda positiivinen yhteys organisaatioihimme ja verkostoihimme.

Onko meillä todella varaa tähän? Kestävät tuotteet voivat tuntua kalliimmilta, mutta niihin sijoitetun pääoman tuotto on korkeampi. Kuvittele, että tuotetta (logolla varustettua!) käytetään pidempään ja siksi myös tuotemerkin näkyvyys on paljon parempi.

Muista korostaa **lahjatuotteen ekologisia ominaisuuksia** kertomalla sen tuotantoon liittyvä tarina (esim. paikallisesti valmistettu, kierrätysmuovista valmistettu). Se tuo tuotteelle lisäarvoa sen toiminnallisen käytön lisäksi.

Tuotetta pidetään kestäväenä, jos siihen pätee yksi tai useampi seuraavista ominaisuuksista:

- Valmistettu kierrätetyistä materiaaleista
- Valmistettu uusiutuvista luonnonvaroista (esim. bambu tai puuvilla)
- Ei sisällä muovia
- Suunniteltu uudelleenkäyttöön ja kertakäyttökulttuurin välttämiseksi
- Energiatehokas (älä tilaa tuotteita maapallon toiselta puolelta!)
- Biohajoava
- Kompostoitava/kierrätettävä
- Hiilidioksidipäästöjen kompensointi
- Pienemmät erät



AVAINTIETOA

Advertising Specialty Institute (ASI) tekemän tutkimuksen mukaan 58 % 18–24-vuotiaista aikuisista suhtautuu todennäköisemmin myönteisesti yritykseen, jonka mainostuotteet ovat kestäviä. Kannoilla seuraa tiiviisti 25–34-vuotiaiden ikäryhmä, joista 57 % suhtautuu myönteisesti kestäviin mainostuotteisiin.

VARMISTA, ETTÄ KOHDERYHMÄSI TODELLA PITÄVÄT TUOTTEISTASI

Jos haluat antaa mainoslahjatuotteita, varmista, että ne näyttävät hyvältä ja että ihmiset haluavat käyttää niitä! Jos jaat jotakin, josta ihmiset todella pitävät, on todennäköistä, että he käyttävät sitä useammin ja pidempään. Tuotteet, joissa on paljon logoja tai mainosviestejä, eivät tule olemaan todennäköisesti pitkäikäisiä.

Panosta tuotteiden suunnitteluun. Suosituttu esimerkki on ostoskassi; se voi kestää vuosia, ja parhaimmillaan kadulla kulkee iso joukko brändilähetteläitä. Mutta siinä tapauksessa käyttäjien on todella pidettävä kassin muotoilusta. T-paitaa, jossa on luova muotoilu eikä pelkkä logo ja tapahtuman päivämäärä, arvostetaan todennäköisemmin ja käytetään myös ahkerammin. Miksi et testaisi muutamia malleja menemällä kadulle ja kysymällä nuorilta, voisivatko he ajatella käyttävänsä ostoskassiasi tai t-paitaasi. Mukauta tuotesuunnittelua saadun palautteen perusteella ja tee todellinen hitti tuote.



Vaihtoehtoja on useita. Niitä voi rajata etsimällä mielekäs yhteys tuotteen ja organisaation välillä. Eurodeskin tapauksessa mainostuotteet liitetään yleensä matkustamiseen, eli ne voivat olla nimi- tai osoitelappuja tai muita nuorille oikeasti hyödyllisiä tuotteita. ERYICA on vähentänyt mainostuotteidensa määrää ja kokoa, jotta niiden tuottaminen vaatisi vähemmän materiaalia, ja on yhdistänyt ne omiin tavoitteisiinsa (esim. web-kameran suoja, joka sopii teemaan nuorten yksityisyyden suojaamisesta verkossa).



EURODESKIN TIME TO MOVE -KAMPANJA

Nuoria kutsutaan vuosittain suunnittelemaan Time to Move -kampanjaan oma kampanjajaelementtinsä. Voittajien malleja käytetään Eurodesk-verkoston tulevan vuoden mainosmateriaaleissa. Nuorten ollessa keskiössä varmistetaan, että luovat ideat toteutetaan nuorilta nuorille. Joka vuosi saadaan yli 300 suunnitelmaehdotusta, joista yleisö äänestää verkossa. Yleisö valitsee kolme voittajaa, joiden töihin voi törmätä tapahtumajulisteissa, verkkoviestinnässä, t-paidoissa ja oppimisen liikkuvuutta edistävissä tuotteissa.



VALITSE UDELLEENKÄYTETTÄVIÄ, KIERRÄTETTÄVIÄ TAI KOMPOSTOITAVIA TUOTTEITA

Tuotteet on **tarkoitettu käytettäviksi yhä uudestaan** ja uudestaan, ja niiden suunniteltu käyttöikä on pitkä. Ne voivat olla trendikkäitä tuotteita, kuten ostoskasseja, vesipulloja ja uudelleenkäytettäviä metallisia juomapillejä.

Uudelleenkäytettävät vesipullot ovat loistava esimerkki uudelleenkäytettävistä ja näkyvistä tuotteista. Ne voidaan valmistaa BPA-vapaasta ruostumattomasta teräksestä, joka kestää helposti yli 10 vuotta ja voidaan lopuksi kierrättää. Paitsi että tämä vähentää muovin määrää, se tarjoaa myös lyömättömän tuoton sijoitetulle pääomalle verrattuna muihin mainostuotteisiin. Pullo (ja siinä oleva logo!) näkyy urheiluseuroissa, oppilaitoksissa, kotona jne.

Etsi **tuotteita, jotka on valmistettu kierrätetyistä ja biohajoavista materiaaleista**, kuten bambukynät. Kierrätetystä pahvista tai bambusta valmistettu kynä ei ole vain ympäristön kannalta parempi, vaan se myös kiinnittää huomion paljon helpommin kuin perinteiset muovikynät. Muistikirjat ovat aina suosittuja lahjoja. Yhä useammat tuotteet valmistetaan orgaanisesta materiaalista (esim. Britannian Eurodeskin frisbee on tehty kierrätyskuidusta ja Euroopan nuorisoviikon kampanjatuotteet on tehty orgaanisista materiaaleista).

Tuotteen ei tarvitse olla fyysinen esine, se voi olla myös **virtuaali- tai kokemuksellinen lahja**. Itse asiassa ne voivat olla toivottavampia lahjoja useista syistä: ne ovat mieleenpainuvia ja niiden hiilijalanjälki on pienempi. Kyseessä voi olla lippu musiikkifestivaaleille, junalippu tai jokin kurssi. Esimerkiksi Chase Belgium tarjoaa vuosittain kilpailun voittajille ilmaisen koulutuksen YouTubeissa (ne on suunnattu nuorille vaikuttajille). Mikä kiinnostaa sinun käyttäjäsi?



TUNNETKO KOLMEN R:N PERIAATTEEN? REDUCE, REUSE, RECYCLE (VÄHENNÄ, KÄYTÄ UDELLEEN JA KIERRÄTÄ)

Tämä periaate koskee jätehuoltoa ja auttaa mukauttamaan kulutustottumuksia. Ohessa kolme keskeistä elementtiä:

1. Vähennä jätteen määrää (etenkin muovia!)
2. Kierrätä mitä voit ja anna tavaroille toinen elämä (osta myös käytettyjä tuotteita). →

- Kierrätä kaikki tuotteet, joita et voi käyttää uudelleen. Muovituotteissa tämä on monimutkaisempaa, koska tavallisesti ne voidaan kierrättää vain kerran tai kahdesti, eikä muovi oikeastaan koskaan häviä, se vain hajoaa pienemmiksi paloiksi.

Se tarkoittaa sitä, että meidän on harkittava muovin ja muiden tuotteiden käyttöä uudelleen. Jotkut pitävät kuuden R:n periaatetta kokonaisvaltaisempana ratkaisuna: rethink, refuse, reduce, reuse, recycle, replace (ajattele uudelleen, kieltäydy, vähennä, käytä uudelleen, kierrätä, vaihda). Tämä uusi ajattelutapa voi auttaa meitä jokaista vähentämään ympäristövaikutustamme.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=i4a7aeA8F60>

SUOSI EKOLOGISIA JA PAIKALLISIA TUOTTAJIA

Suosi tuotteita, joihin liittyy **ekologinen viesti**. Jotkut tuotteet sisältävät kestävyyteen liittyviä viestejä, kuten paikallisten tuottajien valmistamat tuotteet ja ne, jotka innostavat käyttäjää toimimaan ympäristöystävällisesti (esim. istuttamaan siemenen). Voit jopa laaseroida oman logosi hedelmiin. Se on ikimuistoinen ja täysin kompostoitava muisto! Muista myös viestiä tästä muille, jotta ele saa näkyvyyttä.

Suosi **paikallisia ja ympäristöystävällisiä toimittajia**. Yksi huomioitava ulottuvuus onkin kuljetus. Tuotetaanko esitteitä ja mainosmateriaalia maapallon toisella laidalla? Jotkut toimittajat tarjoavat korvaavia toimenpiteitä: he lupaavat esimerkiksi istuttaa puun tietyllä määrällä tilattuja tuotteita tasapainottaakseen tuotannon ekologisia vaikutuksia.

Ole myös **valinnoissasi johdonmukainen**. On vaikeaa edistää nuorten oikeuksia ja tilata samalla mainospaita, joka on tehty lapsityövoimalla alle dollarilla päivässä maapallon toisella puolella! Yksi tapa parantaa t-paidan sosiaalista tasetta on käyttää reilun kaupan sertifioimaa luomupuuvillaa. Kannattaa muistaa, että kuutta seitsemästä suurimmasta puuvillantuottajasta on syytetty lapsityövoiman käytöstä.³⁶ Think about it when comparing offers. Finally, make sure that your target group knows about your sustainable choices!

REILUN KAUPAN MERKINNÄT

Kestävyyssertifikaatit, -merkinnät ja erilaiset tarkistuslistat voivat helpottaa päätöksentekoa. Suosi ekopuuvillaisia reilun kaupan t-paitoja. Ohessa lista (ei tyhjentyvä) reilun kaupan merkeistä:

MAX HAVELAAR

Max Havelaarin reilun kaupan merkki esiintyy monenlaisissa tuotteissa (elintarvikkeet, tekstiilit, kosmetiikka jne.). Se todistaa, että merkillä varustetut tuotteet ovat sitoutuneet noudattamaan Fairtrade Labeling Organization Internationalin (FLO) määrittelemiä vaatimuksia.



Merkki takaa vähimmäisostohinnan, joka on eri aikoina vakaa ja edellyttää Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työoloihin liittyvien standardien noudattamista. Se sisältää myös ekologiset kriteerit, joissa säädellään esimerkiksi sitä, ettei geenimuunneltuja organismeja (GMO) käytetä, ja se kieltää yli 118 kemiallisen torjunta-aineen käytön.

<https://www.fairtrade.net/>

GUARANTEED FAIR TRADE WFTO

Tuotteet on valmistettu noudattaen reilun kaupan kymmentä periaatetta, joihin kuuluvat ihmisoikeudet ja työntekijöiden oikeudet sekä tämän mahdollistavat ostot- ja hallintaprosessit.

WFTO:n jäsenet noudattavat korkeimpia eettisiä vaatimuksia. Ne on todennettu täysin reilun kaupan sekä yhteiskunnallisiksi yrityksiksi. Ne on vertaisarvioitu ja auditoitu riippumattomasti yhdessä reilun kaupan toimittajien kanssa.

<https://wfto.com/>



BETTER COTTON INITIATIVE

Better Cotton Initiative (BCI) -aloite on yleishyödyllinen järjestö, jonka tavoitteena on tehdä globaalista puuvillantuotannosta parempaa sitä tuottaville ihmisille, tuotantoympäristölle sekä alan tulevaisuudelle.

Kun näet pakkauksessa BCI-logon, se ei tarkoita, että tuote on valmistettu fyysisesti jäljitettävästä paremmasta BCI-puuvillasta. Sen sijaan se tarkoittaa, että ostat puuvillatuotteen jälleenmyyjältä tai tuotemerkiltä, joka on sitoutunut hankkimaan Better Cotton -puuvillaa ja investoimaan BCI-viljelijöihin.

<https://bettercotton.org/>



36 Equiterre (2008), [Guide du vêtement responsable](#).

ECOCERT FAIR FOR LIFE



EcoCertin kaltaisen riippumattoman sertifiointielimen myöntämät merkinnät antavat oikeuden käyttää tuotteessa Fair For Life -logoa, kun 80 prosenttia raaka-aineista tulee reilusta kaupasta.

www.fairforlife.org

YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISET MERKIT

OEKO-TEX



OEKO-TEX® antaa kuluttajille ja yrityksille mahdollisuuden tehdä vastuullisia päätöksiä, jotka suojaavat maapalloa tuleville sukupolville. Testaus- ja sertifiointiprosessi takaa kuluttajille maksimaalisen turvallisuuden.

STANDARD 100 by OEKO-TEX® on yksi maailman tunnetuimmista tekstiilimerkinnöistä. Merkintä tarkoittaa, että tuote on testattu haitallisten aineiden varalta. Se edustaa asiakkaiden luottamusta ja korkeaa tuoteturvallisuutta.

<https://www.oeko-tex.com/>

GLOBAL ORGANIC TEXTILE STANDARD (GOTS)



Global Organic Textile Standard on maailman johtava orgaanisten kuitujen tekstiilien käsittelystandardi, mukaan lukien ekologiset ja sosiaaliset kriteerit. Sitä tukee myös koko tekstiilien toimitusketjun riippumaton sertifikaatti.

Standardi kattaa kaikkien vähintään 70 prosenttisesti sertifioiduista luonnonkuituista valmistettujen tekstiilien käsittelyn, valmistuksen, pakkaamisen, merkinnät, myynnin ja jakelun.

www.global-standard.org

REDUCE
REDUCE
REDUCE



LUKU 3

TOIMINTASUOSITUKSET



Voimme kaikki osallistua kestävän tulevaisuuden toteuttamiseen. On kuitenkin tärkeää varmistaa myös se, että päätöksentekijät ja sidosryhmät osaltaan tukevat vihreää siirtymää luomalla siihen suotuisat puitteet. Olemme hahmotelleet kolme suosituskokonaisuutta poliittisille päättäjille ja nuorten kanssa työskenteleville.

3.1

LAADUKASTA NUORTEN TIETO- JA NEUVONTATYÖTÄ KAIKILLE

1. NUORTEN TIETO- JA NEUVONTATYÖNTEKIJÖIDEN AMMATILLINEN KEHITYS

Nuorten tieto- ja neuvontatyö mainitaan ja huomioidaan monissa kansainvälisissä, eurooppalaisissa ja kansallisissa poliittisissa asiakirjoissa.³⁷ n monissa kansainvälisissä, eurooppalaisissa ja kansallisissa poliittisissa asiakirjoissa. Vaikka monet Euroopan maat tarjoavat nuorisotyöntekijöille virallista koulutusta, nuorisotiedon tai -tiedotuksen käsite tunnetaan vain harvoissa maissa. Sekä ERYICA että Eurodesk kehittävät ja järjestävät koulutusta tämän aukon täyttämiseksi,³⁸ mikä on ratkaisevan tärkeää nuorten tieto- ja neuvontatyön ammattimaisuuden vahvistamiseksi, erityisesti paikallisella ja kansallisella tasolla. Kun otetaan huomioon se, kuinka tärkeää on tarjota nuorille luotettavaa tietoa ja tukea heidän kykyään etsiä, tuottaa ja jakaa laadukasta tietoa, vetoamme päättäjiin seuraavissa asioissa:

- **Tarjotaan jatkuvan ammatillisen kehittymisen mahdollisuutta** nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijöille, jotta he voivat oppia uusia menetelmiä, taitoja ja tietoja, jotka tukevat kyseisten palvelujen mukauttamista nuorten kulloisiinkin tiedontarpeisiin.
- **Varmistetaan, että ympäristöteemat** ovat osa nuorten tieto- ja neuvontatyöntekijöiden jatkuvaa ammatillista kehitystä. Nuorisotyöntekijöiden koulutusohjelmiin sisällytetään ympäristökestävyyden teema ja tietoa siitä, miten nuoria voidaan tukea saamaan ympäristöä koskevaa laadukasta tietoa. Nuorten (tieto)työntekijöillä tulee olla tietoa ympäristön kestävyteen liittyvistä kysymyksistä, heillä on oltava hyvä media- ja informaatiolukutaito sekä edistettävä ympäristöystävällistä ajattelua ja ympäristötoimia nuorten keskuudessa..

³⁷ Euroopan komission (2018), [EU:n uusi nuorisostrategia: nuorten osallistaminen, yhdistäminen ja vaikutusmahdollisuudet](#). - [Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät nuorisotyöntekijöiden koulutuksesta \(2019\)](#). [UNESCO:n tiekartta - Kestävää kehitystä edistävä koulutus \(2014\)](#).

³⁸ ERYICA Koulutusjärjestelmä, and Eurodesk Osaamiskehys (2018).

2. INVESTOINTI NUORTEN TIETO- JA NEUVONTAPALVELUIHIN

Tuhannet nuoret ympäri Euroopan saavat päivittäin ammatillista tietoa, tukea ja ohjausta saadakseen enemmän mahdollisuuksia, jotta he voivat tehdä tietoisia valintoja paremman elämän saavuttamiseksi. Näiden valintojen on perustuttava puolueettomaan, oikeaan ja kattavaan tietoon. Ympäristönäkökulman sisällyttämistä nuorten valintoihin jo varhaisessa vaiheessa ei voi kyllin korostaa. Siksi onkin tärkeää ryhtyä seuraaviin toimiin:

- **Investoidaan laadukkaaseen tietoon nuorille** keinona saavuttaa YK:n ja Euroopan unionin asettamat ympäristötavoitteet. On tärkeää, että päätöksentekijät kaikilla tasoilla panostavat laadukkaaseen tietoon nuorille. Tähän sisältyy paitsi nuorten tieto- ja neuvontapalvelujen tarjonta ja laajentaminen, myös panostukset kestäviin rakenteisiin ja nuorten tieto- ja neuvontatyön tunnustaminen yhdeksi nuorisotyön ammatiksi.
- **Edistetään nuorten media- ja informaatiolukutaitoa** digiaikakaudella. Nuorten on oltava tietoisia välttämättömyydestä kyetä haastamaan vastaanotetun tiedon laatua ja luotettavuutta sekä erilaisten menetelmien tuntemisesta tiedon laadun arvioimiseksi ja tunnistamiseksi. Nuorten tieto- ja neuvontatyöhön sisällytetään näitä menetelmiä kehittämällä myös erilaisia tapoja välittää nuorille näitä avaintaitoja heidän media- ja informaatiolukutaitonsa vahvistamiseksi.
- **Valtavirtaistetaan ympäristön kestävyyskysymykset** nuorten tieto- ja neuvontatyön palveluihin ja käytäntöihin. Perustetaan nuorten tieto- ja neuvontakeskukseen esimerkiksi "oma nurkka" tai tila, jossa on tietoa aiheesta, tai kestävyys- ja ympäristökysymyksille oma osio palvelun verkkosivuille, etsitään kaupunkien vihreät keitaat (esim. ympäristötietoiset kahvilat ja ostosmahdollisuudet, kierrätystyöpajat, korjauspajat jne.) tai annetaan nuorille mahdollisuus tutustua luontoon heitä kiinnostavan tekemisen yhteydessä.
- **Tuetaan vihreiden standardien käyttöönottoa.** Ei riitä, että nuorten tieto- ja neuvontapalvelut kertovat nuorille ympäristökestävyydestä, vaan niiden tulisi myös itse omaksua vihreät standardit osaksi jokapäiväistä työtä ja organisaatiostrategiaa. Siksi organisaatioiden kannustaminen ja tukeminen standardien soveltamisessa ja ISO 14064-1:n kaltaisten sertifikaattien saamisessa on ehdottoman tärkeää.

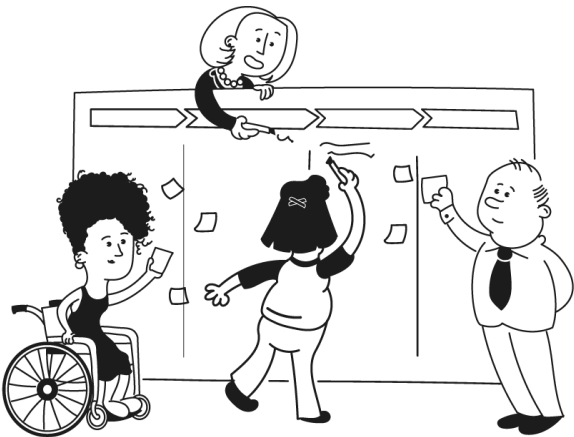


3.2

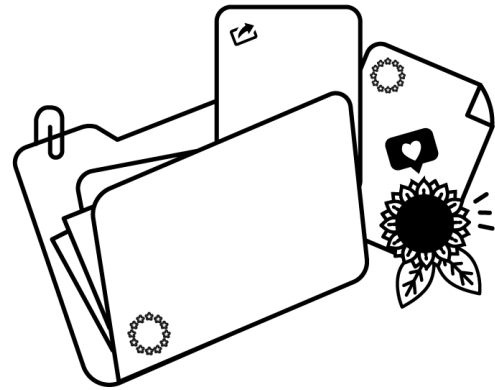
OSALLISTAVAT LÄHESTYMISTAVAT: NUORTEN ÄÄNI KUULUVIIN

Ilmastonmuutosta käsittelevän Eurobarometri-tutkimuksen mukaan nuoret suuremmissa määrin kuin vanhemmat ikäryhmät pitävät ilmastonmuutosta yhtenä vakavimmista maailmanlaajuisista uhkista.³⁹ Nuorten aktiivien perustamat liikkeet ympäri maailman vahvistavat, että nuoret ovat sitoutuneet olemaan osa kestävästä tulevaisuudesta toteuttamista. Nuoret ovat useimmiten ympäristötietoisempia kuin vanhemmat sukupolvet, ja heillä on ideoita, joita jakaa: muista siis ottaa heidät mukaan.

- **Varmista nuorten ääni kaikilla aloilla.** Nuorten osallistumista päätöksentekoon ei pitäisi rajoittaa vain nuorisopolitiikkaan, vaan se tulisi sisällyttää kaikkiin aloihin. Kannustamme päättäjiä ja sidosryhmiä kaikilla tasoilla ymmärtämään uudenlaiset osallistumisen muodot ja panostamaan nuorten sitoutumiseen omistajuuden ja vaikuttavan politiikan luomiseksi.
- **Toteuta ja arvioi toimintaa yhdessä nuorten kanssa.** Onnistuneiden ja nuoria puhuttelevien toimien tulee olla osana strategiaa, jotta voidaan myös toteuttaa ja arvioida kestävästä kehityksen toimenpiteitä. Kannustamme nuorten kanssa ja nuorten hyväksi työskenteleviä kuulemaan nuoria ja toteuttamaan yhdessä heidän kanssaan malleja kiinnostaville palveluille ja vaikuttavalle tiedon jakamiselle.



39 European Commission (2019), Eurobarometer on Climate Change.



3.3

VIHREÄMPIÄ NUORISO-OHJELMIA

Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut ja nuorisojärjestöt saavat rahoitusta ja/tai avustuksia paikallisella, kansallisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla useiden eri järjestelmien kautta. Suositaanko näissä järjestelmissä ja rahoitussäännöissä ympäristön kannalta kestäviä valintoja? Ei aina! Koska tilanne vaihtelee maittain, keskitymme tässä EU:n ja Euroopan neuvoston rahoitusjärjestelmiin. Useimmat suositukset soveltuvat kuitenkin kaikille tasoille.

1. VIHREÄT PERIAATTEET

Rahoitusohjelmien painopisteitä pohdittaessa on tärkeää huomioida vihreät arvot taloudellisia ja hallinnollisia sääntöjä sekä arviointiperusteita määriteltäessä.

- **Ympäristön kestävytyteen liittyvän tietoisuuden lisääminen** ja sen puolesta toimiminen on yksi rahoitusohjelmien temaattisista painopisteistä. Näitä rahoitusohjelmia ovat muun muassa Euroopan solidaarisuusjoukot, Erasmus+ ja DiscoverEU. Ympäristön kannalta kestävä liiketoimintaa aloittaville nuorille yrittäjille tulisi olla tarjolla erityisiä rahoitusjärjestelmiä (mikrorahoitusjärjestelmät). Tarjolla tulisi olla kattava tietolähde, jossa selitettäisiin, millaisia rahoitusmahdollisuuksia EU tarjoaa ympäristöasioista kiinnostuneille nuorille.
- **Rahoitussääntöjen tulee tukea vihreitä valintoja ja suosia määrän sijaan laatua.** Kun on kyse nuorten liikkuvuudesta - esimerkiksi harjoittelusta tai lukukauden mittaisesta opiskelusta ulkomailla - on tärkeää pohtia heidän päivittäisten kulujensa tueksi myönnetyn avustuksen tasoa. Onko Erasmus-opiskelijoiden kuukausittainen 170–520 euron suuruinen summa riittävä, jotta nuoret voivat tehdä kestäviä kuluttajavalintoja isäntämaassaan? Sama pätee

liikkumiseen myönnetyn avustuksen tasoon. Laadun (esim. avustuksen taso ja ehdot) ja määrän (esim. matkustavien nuorten lukumäärä) välillä olisi hyvä löytää tasapaino.

- **Vihreitä kannustimia arviointikriteereihin.** Ympäristöystävällisen ulottuvuuden sisällyttämiseksi hankkeisiin hakijoita voidaan kannustaa kertomaan, aikovatko he toteuttaa ympäristöystävällisiä toimenpiteitä hankkeissaan. Se voisi antaa heille lisäpisteitä. Tieteenkin nuorille tulee antaa tietoa ja tukea valmistautumisen helpottamiseksi (ks. kohta 4). Ulkoisilla arvioijilla on oltava kyky arvioida tällaisia toimenpiteitä.

2. RAHOITUSPERUSTEET

Nykyään yleisin rahoitussääntö on "suosikaa edullisinta liikkumismuotoa" - joka ei ole aina ekologisin (esim. juna tai lentokone).

Sääntö tulisi vaihtaa "**taloudellisimpaan ja ympäristöystävällisimpään liikkumismuotoon**" ja/tai ekologisen liikkumismuodon valitsemiseen tulisi tarjota kannustin. Kun lentokoneella matkustamista ei voida välttää, avustuksissa tulisi huomioida hiilidioksidipäästöohjelmien kustannus. Erasmus+ ja Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelmissa hyväksytään nykyään "kalliista matkoista aiheutuvat poikkeavat kustannukset". Tämän nojalla edunsaajat voivat hakea taloudellista tukea osallistujien kalliille matkakustannuksille viitaten "poikkeuksellisiin kustannuksiin" (enintään 80 % tukikelpoisista kokonaiskustannuksista), mukaan lukien tapaukset, joissa osallistujat valitsevat puhtaamman ja vähäpäästöisemmän matkustustavan, esimerkiksi junan, mikä kuitenkin nostaa matkakustannuksia. Tätä vaihtoehtoa olisi täydennettävä mahdollisuudella **laskea ylimääräiset matkapäivät** ekologista liikkumismuotoa valitessa. Esimerkiksi Erasmus+-ohjelmissa osallistujat voivat laskea matkapäiviksi vain yhden päivän ennen ja jälkeen oppimisjakson.

- **Tee ympäristöystävällisistä liikkumismuodoista oletuskuljetusmuoto** pitkille liikkumisjaksoille (lyhytaikaisesti katsotaan yleensä alle kaksi viikkoa), ellei perusteluja tai korvaavia toimenpiteitä voida tarjota.
- **Verkkokokoukset ja -koulutukset tulisi hyväksyä rahoituksen kohteiksi ja niihin tulisi kannustaa.** Hankkeiden ja toiminta-avustusten (esim. Erasmus+:n KA3) tai nuorisotyöntekijöiden koulutushankkeiden (esim. Erasmus+:n KA1 ja KA2) ollessa kyseessä avustus lasketaan liikkuvuuden määrän perusteella (hakijoiden on esitettävä läsnäololistojen allekirjoitukset ja pyydettyä matkaliput). Virtuaalikokouksia tai eLearning-koulutuksia ei aina tunnusteta eivätkä ne ole tukikelpoisia, vaikka myös eLearning-koulutuksiin liittyy kustannuksia.

3. HIILIJALANJÄLJEN SEURANTA JA KOMPENSOINTI

Keskeinen osa kestävästä strategialla on seurata rahoitusjärjestelmien vaikutuksia: mikä on ehdotettujen toimien hiilijalanjälki?

- **Suunnittele korvaustoimenpiteet:** jos rahoitustaho mittaa järjestelmien vaikutuksia, on myös mahdollista suunnitella korvaavia toimenpiteitä. Esimerkiksi Erasmus+:n tapauksessa, jos 10 000 opiskelijaa matkustaa tietyn matkan lentokoneella, miksi ei otettaisi käyttöön korvaavaksi toimenpiteeksi esimerkiksi puiden istuttamista? Jokaisella maalla voisi olla Erasmus+-metsä (ehdotus, joka tehtiin koulutuksen ja kulttuurin pääosaston järjestämässä sidosryhmien työpajassa, jossa käsiteltiin Erasmus+:n ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen tulevaisuutta).
- **Paperittomat ja käyttäjäystävälliset hakusovellukset:** niillä tulee olla etuoikeus vähentäessä ohjelmien hallinnollista hiilijalanjälkeä. Kun organisaatiot hakevat avustuksia ja raportoivat toiminnastaan, niiden on usein tulostettava asiakirjat ja lähetettävä ne postitse. Jos järjestät 50 osallistujan tapahtuman Erasmus+-ohjelman Key Action 1:n puitteissa, yksittäiset osallistujat voivat täyttää raporttinsa eTool-ohjelmalla sen sijaan, että he lähettävät paperisia asiakirjoja edestakaisin (tämä koskee Euroopan neuvostoon kuuluvan Euroopan nuorisosäätiön hallinnoimia avustuksia). Tämä vähentää merkittävästi tulostettujen ja edestakaisin lähetettyjen asiakirjojen määrää sekä aikaa, joka käyttäjillä kuluu verkkohakemusten, sopimusten ja raporttien täyttämiseen.

4. HAKIJOIDEN TIETOISUUDEN LISÄÄMINEN

Rahoitustahojen tulisi tiedottaa ja kannustaa hakijoita soveltamaan hankkeissaan vihreitä standardeja. Vinkkien tulisi sisältää tapoja kompensoida projektin hiilijalanjälki (esim. jos 10 osallistujaa lentää lentokoneella A:sta B:hen, hiilijalanjälkeä voi pienentää tarjoamalla kasvislounaita ja valitsemalla ekologisen hotellivaihtoehdon). Myös muita kannustimia, kuten ilmaisen julkisen liikenteen kaltaisten kannustimien tarjoaminen (näitä on jo olemassa Skotlannissa, Luxemburgissa ja Tallinnassa), voitaisiin tutkia tarkemmin.

- **Tarjota työkaluja** potentiaalisille hakijoille/edunsaajille eri ulottuvuuksiin hankkeiden suunnittelussa, kuten ekologisempiin matkustustapoihin ja kokous-/tapahtumajärjestelyihin.
- **Anna näkyvyyttä vihreille käytännöille** ja hyödynnä niitä inspiraationa muille organisaatioita ja aloille. On tärkeää viestiä eri järjestelmien kautta hyvistä tuloksista/rahoitetuista hankkeista ja jakaa ne hyvinä käytäntöinä eteenpäin.

LUKU 4

TYÖKALUPAKKI EPÄVIRALLISTEN KOULUTUSTEN VIHREISIIN TOIMENPITEISIIN



Kuten luvussa 1 mainitaan, nuorisotiedotustyöntekijä voi ympäristökestävyyden edistämiseksi suunnitella ja järjestää työpajoja, keskusteluja, infopäiviä, vierailuja, pop-up-kampanjoita ja muita **epävirallisia koulutustoimia** yhdessä nuorten kanssa. Tässä luvussa on vinkkejä ja suosituksia siitä, miten **koulutustoiminnasta voidaan tehdä ympäristöystävällisempää** ja miten epävirallista koulutusta voidaan hyödyntää keskusteluissa ja ympäristökysymysten käsittelyssä.

Koulutustoimenpiteissä on esitelty **joukko keskeisiä esimerkkejä**. Niiden tarkoituksena on innostaa hyödyntämään epävirallisen koulutuksen kokemuksia niin, että niiden avulla voidaan tukea nuorten tietoisuutta ekologisuudesta, vihreää media- ja informaatiolukutaitoa, vihreää kampanjointia ja edunvalvontaa tai vihreitä aseiteita ja käytäntöjä.

4.1 VINKKEJÄ YMPÄRISTÖYSTÄVÄL- LISEMPIEN KOULUTUSTEN TOTEUTTAMISEEN

Kun pyrimme epävirallisen koulutustoiminnan avulla tukemaan nuorten ympäristötietoisuutta, on tärkeää, että vain varsinainen toiminta ei ainoastaan liity aiheeseen, vaan että samalla varmistetaan, että omat valintamme ovat johdonmukaisia viestin kanssa, esim. materiaali ja logistiikka tukevat tätä viestiä.

On olemassa useita tapoja **ajatella logistiikkaa uudesta näkökulmasta vihreän toiminnan tukemiseksi**. Osa näistä tavoista on mainittu luvussa 2, esimerkiksi kuinka toimiston hiilijalanjälkeä voidaan pienentää. Niitä voidaan soveltaa myös näissä tilanteissa. Ohessa muutama ehdotus, joista on tukea suunnittelussa:

- **Pohdi koulutuksen sijainti. Voivatko järjestelyt tukea viestiäsi** (esim. koulutus järjestetään ulkoilualueella tai vaelluspolulla)?
- **Pohdi käytettäviä materiaaleja.** Ovatko ne ekologisia? Onko olemassa vaihtoehtoisia tapoja vähentää post-it-lappujen, lehtiötaulujen ja tussien käyttöä? Ehkä voisi harkita panostusta valkotauluihin tai uudelleenkäytettäviin fläppitauluihin ja post-it-lappuihin? Tai hyödyntää luovia tapoja käyttää luonnon antimia koulutustarkoituksiin.
- **Harkitse ennakkotiedon jakamista verkossa.** Mieti mitä on todella tarpeen tulostaa etukäteen. Tiedon voi heijastaa yhteisesti näytölle, koota tietoa yhteen paikkaan usean sijasta tai tarvittavat tiedot voi lähettää etukäteen.
- **Nimikylltien uusiokäyttö.** Etsi yrityksiä, jotka tulostavat siemenpaperille, ota käyttöön omat uudelleenkäytettävät nimikyllit tai kokeile nimipeliä: olemmehan selvinneet valtaosan elämästäme ilman nimikyllttejä ja silti onnistuneet opettelemaan koko joukon nimiä.





4.2

ESIMERKKEJÄ HARJOITUKSISTA EPÄVIRALLISEEN KOULUTUKSEEN

Tämän osion tarkoituksena on **havainnollistaa, kuinka olemassa olevaa materiaalia voidaan hyödyntää tai mukauttaa** vastaamaan ympäristökestävyyteen liittyviin kysymyksiin. Jokainen harjoitus on erillinen ja voidaan toteuttaa itsenäisesti. Kuhunkin harjoitukseen liittyvä käytännön tieto, kuten ryhmän koko, kesto jne., ei ole pakollinen, vaan pikemminkin ehdotus. Monet tekijät vaikuttavat siihen, miten harjoitus suoritetaan, ja kukin harjoitus tulisi mukauttaa aina kohderyhmän tarpeisiin ja käytettävissä oleviin resursseihin.

Ellei toisin mainita, esimerkkiharjoitukset eivät vaadi erityisosaamista. On suositeltavaa **tutustua materiaaliin ja aiheeseen etukäteen**, jotta ne voidaan parhaiten sitten mukauttaa kohderyhmän tarpeisiin.

Seuraavien harjoitusten tarkoituksena on **kannustaa osallistujia ajattelemaan kriittisesti ja toimimaan eri tavoin ympäristöystävällisesti**. Ne tarjoavat nuorille mahdollisuuden kokea, pohtia, analysoida ja kritisoida, mutta ennen kaikkea ilmaista itseään eri alueilla, jotka linkitetty luvussa 1. esitelyihin näkökulmiin.

1

VIHREÄ MEDIA- JA INFORMAATIOLUKUTAITO:

1. Otsikointi
2. Median analysointia kuudesta näkökulmasta
3. Totta vai tarua?
4. Feikkaa!
5. Viherpesu

2

AKTIIVINEN KANSALAI SUUS JA SITOUTUMINEN YMPÄRISTÖN KESTÄVYYTEEN:

6. Sosiaalinen media - uusi tapa lobata
7. Ympäristötietoisuutta lisäävä kampanjointi

2

YMPÄRISTÖN KES- TÄVYYDEN JA VIH- RYTTÄMISKÄYTÄNTÖJEN EDISTÄMINEN:

8. Vihreä ympäristöni
9. Mikä on minun hiili-
jalanjälkeni?
10. Vaatteet on mun
aatteet

4.2

1. OTSIKOINTI

TAVOITTEET

Mitä tällä tavoitellaan?

- Tunnistetaan erilaisia medioita.
- Ymmärretään, että eri medioilla voi olla erilaiset näkemykset/mielipiteet taustasta riippuen.
- Tiedon ja tulkinnan välisen eron ymmärtäminen.
- Oivalletaan, että faktoja voidaan tulkita eri tavoin.

KOHDERYHMÄ

12-vuotiaista ylöspäin

RYHMÄKOKO

Väh. 10 osallistujaa

AINEISTO

- Faktasivu (harjoituksen tueksi 1) – yksi kappale/ pari.
- Mediatyypit (harjoituksen tueksi 2) – yksi mediatyyppi (kortti) paria kohden (usealla parilla voi olla sama, jos ryhmä on iso).
- Kyniä ja paperia.

AIKA

60 minuuttia

OHJAAJALTA VAADITTAVAT TAITOT/TIEDOT

Perustietämys media- ja informaatiolukutaidosta.

VALMISTAUTUMINEN

- Hyödynnä harjoituksen tukimateriaali 2. laatimalla kortit, joihin on kirjoitettu eri mediatyyppejä (yksi mediatyyppi korttia kohti).
- Levitä eri mediatyypit sisältävät kortit niin, että teksti ei näy.
- Jaa osallistujat pareihin.s.

HARJOITUS

- Kukin pari valitsee ensin satunnaisen mediakortin. Parille annetaan myös faktasivu, joka on lyhyt ja objektiivinen kuvaus väkivaltaisesta tapahtumasta.
- Yksi osallistujista lukee kuvauksen ääneen.
- Sitten kukin pari ottaa kynän ja paperia ja laatii otsikon, jota voitaisiin käyttää faktapohjaisessa artikkelissa kyseisestä tapahtumasta ja jota levitetään kortissa olevan median välityksellä.
- Parien otsikkoehdotukset esitellään koko ryhmälle.
- Kysy osallistujilta, mikä otsikoista on lähinnä (tai vastaavasti kauimpana) siitä, mitä he henkilökohtaisesti ja saatuun faktaan perustuen kertoisivat itse tapahtuneesta.

ARVIOINTI

Esitä osallistujille seuraavat kysymykset:

- Esittämänne artikkeliotsikkosi ovat erilaisia: olisivatko myös artikkelit sisällöltään erilaisia? Mikä niissä olisi erilaista? Mitä faktoja korostettaisiin ja mitä tulkintoja niistä voitaisiin tehdä?
- Voiko tiedotusväline, otsikko ja tiedonvälityksen tapa vaikuttaa mielipiteeseen ja näkemykseen tapahtumasta?
- Ovatko kaikki tiedotusvälineet raportoinnissaan puolueettomia? Pitäisikö kaikkien tiedotusvälineiden olla puolueettomia? Onko sinulla esimerkkejä tapahtumista, joita on käsitelty eri tavoin eri tiedotusvälineissä ja lähteissä? (Esimerkiksi: poliisi ilmoittaa mielenosoituksen jälkeen osallistujien lukumäärän alhaisemmaksi kuin järjestäjätaho).
- Kuinka voimme vahvistaa omaa sietokykyämme kaikelle tiedolle ja erilaisten tiedotusvälineiden vaikutukselle?

VINKKEJÄ!

On hyvä tietää, että tiedon esittämistapa voi vaikuttaa meihin ja saada meidät suhtautumaan annettuun tietoon itsestään selvästi totena. Kun tiedon takana on jokin tarkoitusperä (esim. ihmisten vakuuttaminen), on todennäköistä, että muuta tietoa pyritään piilottamaan tai, mikä pahempaa, jopa muuttamaan. Usein, kun jotakin näytetään ja se näyttää "liian hyvältä ollakseen totta", suositellaan kriittistä lähestymistapaa. Mainoksiin, mediasisältöihin jne. on hyvä suhtautua terveeseen kriittisesti.

VARIOT

- Hyödynnä toisia, osallistujia kiinnostavia teemoja ja tarjoa heille muitakin taustafaktoja.
- Osallistajat miettivät tai yrittävät löytää kuvan, joka sopisi heidän otsikkoihinsa. Kuvien kanssa työskennellessä, yhdistä tarkasteluun myös kuvien vaikutus kokonaisuuteen.
- Kukin pari ottaa kaksi mediakorttia ja pohtii mediatyypeilleen kaksi vaihtoehtoista otsikkoa (esim. erilaiset poliittiset kannat).
- Voisi olla myös mielenkiintoista yhdistää harjoitus ääriyhmiä propagandaan, jossa tietoa käytetään vaikuttamisen välineenä. Usein esitetty kuva, otsikot ja selitystavat voivat olla hyvin vakuuttavia, mutta eivät kuitenkaan totuudenmukaisia.
- Kannattaa panostaa pieniin valkotauluihin, joita käytetään paperin sijaan. Niiden avulla voidaan vähentää käytettävän paperin määrää.

LÄHDE

Ote: *Liaisons- A toolkit for preventing violent extremism (2018)- Eurooppalainen nuorten tieto- ja neuvontatyön kattojärjestö (ERYICA); s. 190-193.*

Harjoituksia sovellettiin EYID 2020 -nuorisotiedotuspäivään siten, että ne sopivat ympäristökestävyyden teemoihin.

HARJOITUKSEN TUEKSI 1: FAKTOJA

Brasilian Amazonin metsäpalot 2019:

- Kasvihuonekaasupäästöt Amazonin sademetsien metsäkadon seurauksena.
- Amazonissa tapahtuu metsäpaloja heinä-lokakuun välisenä kuivana kautena.
- Ne voivat johtua luonnollisista syistä, kuten salamaniskuista, mutta viime vuosina niiden uskotaan johtuneen myös siitä, että sademetsää on hakattu viljelysmaaksi.
- Nykyhallitus kieltäytyy ottamasta vastaan kansainvälistä apua.
- Kun maailman väestö kasvaa, lihatuotteiden kysyntä kasvaa, mikä nopeuttaa metsien hävittämistä viljelysmaan tieltä.

HARJOITUKSEN TUEKSI 2: MEDIATYYPPEJÄ

Objektiivinen, laadukas sanomalehti: Esittelee faktoja, ei tulkintoja niistä.

Kansallinen iltapäivälehti: Puolustaa Brasilian itsemääräämisoikeutta.

Tiedelehti, jossa keskitytään metsäkadon vaikutuksiin: Jakaa tietoa tieteellisistä tuloksista, jotka vaikuttavat maatalouden taustalla.

Facebook-sivut: Kiistelyä ilmaston lämpenemisen vaikutuksista tulipaloihin.

Paikallislehti: Haastattelee paikallisia viljelijöitä, joille oma tulolähde on tärkeä.

Vegaanivaikuttajan blogi: Haluaa kertoa lihansyönnin vaikutuksista planeetalle.

4.2

2. MEDIAN ANALYSOINTIA KUUDESTA NÄKÖKULMASTA

VALMISTAUTUMINEN

- Esitellään tehtävä esittelemällä media-aineisto ja sen sisältö.
- Annetaan kullekin osallistujalle oma kappale harjoituksen tukimateriaali 1. 'Medialukutaidon kuusi ulottuvuutta'.
- Pyydetään osallistujia jakautumaan pienempiin ryhmiin (varsinkin jos työskentelet ison ryhmän kanssa). Jaa heille paperia ja kynä.

HARJOITUS

- Pyydä ryhmien osallistujia tutustumaan aineistoon hyödyntäen harjoituksen tukimateriaali 1. apuna. Pyydä heitä laatimaan oma analyysinsä.
- Kokoa sitten kaikki ryhmät yhteen. Pyydä kutakin ryhmää nimeämään joukostaan esittelijä, joka kertoo ryhmän tekemästä analyysistä. Muut ryhmän jäsenet voivat halutessaan täydentää.
- Laadi taululle yhteenveto ryhmän ajatuksista käyttämällä harjoituksen tukimateriaalia runkona. Yksittäiset teemat käyvät järkeen vasta kun ne yhdistetään muihin teemoihin. Emme voi tutkia esimerkiksi yleisöä, jos emme ymmärrä, mitä tekniikoita yleisön saavuttamiseksi käytetään.

ARVIOINTI

- Miten osallistujat kokivat harjoituksen?
- Mitä he oppivat prosessin aikana?
- Kokivatko he, että siitä on heille jotakin hyötyä?

VINKKEJÄ!

Tätä tehtävää voidaan mukauttaa eri ikäryhmille sopivaksi muuttamalla valittua mediaa ja pitämällä aihe kohderyhmälle mielenkiintoisena ja merkityksellisenä.

LÄHDE

Ote: Liaisons - A toolkit for preventing violent extremism (2018)- Eurooppalainen nuorten tieto- ja neuvontatyön kattojärjestö (ERYICA); s. 194–195.

TAVOITTEET

Mitä tällä tavoitellaan?

- Tarjotaan menetelmä, jonka avulla voidaan analysoida eri media-aineistoja.
- Opetetaan osallistujille sitä, kuinka kysyä mediatuotantoon liittyvistä motivaatioista, haasteista ja valinnoista.
- Kannustetaan osallistujia kehittämään ja käyttämään kriittistä ajattelua.

KOHDERYHMÄ

15-vuotiaista ylöspäin

RYHMÄKOKO

Kaikki sopii

AINEISTOT

- Yksi media-aineisto (ote videolta, televisio-ohjelma, aikakauslehti, mainoskampanja, verkkofoorumi jne.) tai useampi, jos haluaa vertailla eri aineistoja ja tarkastella niiden yhtäläisyyksiä ja eroja.
- Harjoituksen tueksi 1: "Medialukutaidon kuusi ulottuvuutta", kopio jokaiselle osallistujalle.
- Kyniä ja paperia.
- Fläppitaulu isoilla paperiarkeilla ja tussit.

AIKA

60 minuuttia

OHJAAJALTA VAADITTAVAT TAIDOT/TIEDOT

Perustietämys media- ja informaatiolukutaidosta.

HARJOITUKSEN TUEKSI 1: MEDIALUKUTAIDON KUUSI ULOTTUVUUTTA

Kriittistä media-analyysiä tehtäessä voidaan tarkastella kuutta toisiinsa liittyvää näkökulmaa:

- **Tuottajat:** On tärkeää ymmärtää mediatuotannon maailmaa, mukaan lukien kaikki audiovisuaalisen tuotannon muodot, myös perinteisemmät. Kuka loi juuri tämän median? Onko se täysin itsenäinen vai osa suurempaa konsernia? Jos on, niin mitä tiedämme konsernista? Ovatko tämän tiedon tuottaneet ja välittäneet ihmiset filosofisesti tai poliittisesti puolueellisia? Miten he pystyvät ylläpitämään mediatuotantoa ja -jakelua taloudellisella ja teknisellä tasolla?
- **Kieli:** Mikä tahansa viesti, joka koostuu tekstistä, äänestä tai kuvasta, on monitahoista. Nämä viestit koostuvat useista elementeistä, joiden on tarkoitus tuottaa tietty merkitys (muotoilu, visuaalisuus, ääni, sommittelu, käytetty kieli...). On tärkeää osata analysoida ja ymmärtää käytettyä kieltä, jotta tieto pystytään purkamaan ja analysoimaan sekä hahmottamaan siihen kätkeytyvät hienovaraiset ei-sanalliset viestit.
- **Teknologia:** Teknologia viittaa visuaalisiin mahdollisuuksiin ja äänilaitteisiin, joita käytetään viestin välittämiseen. Tähän kuuluvat median kuluttamiseen käytettävät jokapäiväiset laitteet sekä uusien ja edistyneempien tekniikoiden huomioiminen.
- **Esitystapa:** Esitystapa viittaa sekä tapaan, jolla media-aineisto käsittelee siinä esitettyä aihetta (tapahtuma, henkilö, esine, tilanne), että vaikutukseen, joka sillä on siihen, miten yleisö kokee aiheen. Kyse on siitä, että ymmärretään, että medialla on valta vaikuttaa siihen, miten jokin asia esitetään.
- **Yleisö:** Yleisöä ajateltaessa on huomioitava lähestymistapa, jolla lukija, pelaaja, kuulija, katsoja tai netinkäyttäjät ymmärtää ja kokee mediasisältöä. Se riippuu muun muassa vastaanottajan omasta koulutuksesta, kulttuurikokemuksesta, kiinnostuksesta ja iästä.
- **Sisällön luokittelu:** Mediasisällön ymmärtämiseksi on tärkeää pystyä luokittelemaan se sen edustaman sisällön (politiikka, urheilu, uutiset ...) ja tyylin (dokumentti, fiktiio, sarjakuva ...) mukaan. Nämä jaottelut eivät todellakaan ole selväpiirteisiä ja kukin jaottelu sisältää itsessään lukemattomia erilaisia lähestymistapoja. Tavoitteena on kannustaa ihmisiä jaottelemaan niitä mediasisältöjä, joiden kanssa he ovat tekemisissä ja niiden synnyttämät mielleyhtymät eri asioihin. Onko Wikipediassa esitelty tieto tieteellistä? Onko tieto laadittu mainostarkoitukseen vai onko sen tarkoituksena dramatisoida jotakin tapahtumaa? Jos jokin tieto näkyy toistuvasti televisiossa, onko se uutinen, johon liittyy joukko uusia käänteitä vai onko se jokin sarja? Onko tieto uutinen vai keksitty juttu?

4.2

3. TOTTA VAI TARUA?

VALMISTAUTUMINEN

- Kysy ryhmältä etukäteen, onko se lukenut tai kuullut ilmastonmuutosta koskevista huhuista tai huijauksista, joita on lähetetty sähköpostiin tai joita löytyy Internetissä. Jos se ei ole törmännyt tällaisiin, kerro esimerkkejä tunnetuista ilmastonmuutokseen liittyvistä huijauksista, jotka media on paljastanut.

HARJOITUS

- Pyydä osallistujia jakautumaan pieniin 2–4 osallistujan ryhmiin.
- Anna kaikille osallistujille kopio sähköpostitse vastaanotetusta huijauksesta. Pyydä heitä keräämään mahdollisimman paljon tietoa tästä huijauksesta (etenkin hakukoneiden kautta).
- Osallistujien tulee selvittää haussa seuraavia kohtia:
 - × Mistä sähköposti/huhu on todennäköisesti peräisin.
 - × Levitys (miten huhu levisi joko Internetin kautta, mutta myös perinteisen median kautta, joka on saattanut myös levittää ja vahvistaa sitä).
 - × Huhun syyt ja seuraukset.
 - × Kuinka tiedot osoitettiin vääriksi.

ARVIOINTI

- Lopuksi osallistujat kokoontuvat yhteen ja kertovat muille havainnoistaan. Keskustelun aikana ryhmän tulee luokitella huhut eri kategorioihin, kuten valeutiset, harhaanjohtava tieto, huijaukset, vanhentunut tieto, todenperäinen tieto, haittaohjelmat, huumori, politiikka jne.
- Pyydä ryhmää tarkentamaan huhun määritelmää siitä, miten se ilmenee verkossa.
- Keskustele lopuksi osallistujien kanssa siitä, miten he voivat osaltaan olla mukana joko huhujen levittämisessä tai niistä irtisanoutumisessa. Esimerkiksi ilmoittamalla vääristä tiedoista ilmiäntosivustoille tai varoittamalla muita mahdollisia vastaanottajia viestistä.

TAVOITTEET

Internetiä, sähköpostia ja sosiaalisia verkostoja säännöllisesti käyttävät nuoret saavat todennäköisesti myös erilaisia huijausviestejä tai vastaavia (väärää vetoomuksia, viruksia, linkkejä jne.). Nuoret ovat saattaneet vastata niihin, sillä heillä ei ehkä ole välineitä tarvittavaan kriittiseen ajatteluun. Mitä tällä tavoitellaan?

- Autetaan osallistujia tunnistamaan Internetissä vastaantuleva väärä tieto.
- Rakennetaan tarvittavat taidot Internetissä kiertävän tiedon kyseenalaistamiseksi.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 15-vuotiaat

RYHMÄKOKO

2–4 osallistujaa, tarjolla olevien tietokoneiden/mobiililaitteiden määrästä riippuen

AINEISTO

- Tietokoneet, joissa hyvä nettiyhteys, tai mobiililaitteet.
- Osallistujille lähetetään sähköpostia tai viestejä, jotka sisältävät väärää tietoa ilmastonmuutoksesta. Esimerkkejä löytyy sivustoilta, joissa paljastetaan tällaisia väärää tietoja.
- Fläppitaulu ja tussit.

AIKA

60 minuuttia

VINKKEJÄ!

Harjoituksen onnistumisen kannalta on hyvä valita laajaa huomiota saaneita väreutisia tai huhuja, jotta niistä löytyy helposti materiaalia verkosta.

LÄHDE

Ote: Liaisons - A toolkit for preventing violent extremism (2018)- Eurooppalainen nuorten tieto- ja neuvontatyön kattojärjestö (ERYICA); s. 197-199.

Harjoitusta sovellettiin EYID 2020 -nuorisotiedotuspäivään siten, että ne sopivat ympäristökestävyyden teemoihin.

4.2

4. FEIKKAA!

HARJOITUS

Ohessa on kooste kuudesta photoshopatusta kuvasta ja kuvien todellisista alkuperäisversioista. Tämän vuorovaikutuksellisen harjoituksen tarkoituksena on näyttää osallistujille joukko esimerkkejä siitä, kuinka väärennetyjä kuvia on mahdollista tuottaa hyvinkin hienovaraisesti erilaisten muokkaustyökalujen, kuten photoshopin, avulla.

- Kerää osallistajat näytön/projektorin ympärille.
- Heijasta ensimmäiset kuvat (muokatut) ja pyydä osallistujia kertomaan, mitä kuvista he pitävät aitoina.
- Kun he ovat nähneet muokatut kuvat, näytä heille sen jälkeen yksi kerrallaan alkuperäiset kuvat, vastakohtana väärille kuville.

ARVIOINTI

- Lasketaan yhdessä oikeiden arvausten määrä.
- Miten usein osallistajat näkevät tällaisia kuvia sosiaalisessa mediassa?
- Kuinka voimme tarkistaa kuvien luotettavuuden?
- Keskustellaan kriittisen ajattelun ja tietolähteiden todentamisen tärkeydestä.

VINKKI!

Etsi uusimpia esimerkkejä omassa maassasi levinneistä muunnelluista kuvista ja liitä ne mukaan harjoitukseen.

VARIOI

Pyydä nuoria etsimään kuvia, jotka ovat kiinnittäneet heidän huomionsa, ja arvioi sitten yhdessä ovatko kuvat aitoja vai onko niitä muunneltu.

LÄHDE

Kuvaotteet: [Bored Panda - 30 Fake Viral Photos People Believed Were Real](#)

Harjoitusta suunniteltiin EYID 2020 -nuorisotiedotuspäivään kriittisen ajattelun sekä media- ja informaatiolukutaidon edistämiseksi.

TAVOITTEET

Mitä tällä tavoitellaan?

- Kannustetaan osallistujia suhtautumaan kriittisesti heidän säännöllisesti käyttämiinsä tietolähteisiin ja medioihin ja kyseenalaistamaan niiden aitous.
- Näytä miten helposti valokuvia voidaan muokata ja käsitellä, mikä vaikuttaa myös siihen, miten eri uutiset ja tiedot koetaan.
- Anna esimerkkejä siitä, miten kaikki se, mitä näemme verkossa tai aikakauslehdissä, ei välttämättä ole totta.
- Auta rakentamaan osallistujien kykyä havaita valeuutisia tarjoilevat mediat ja disinformaatio.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 12-vuotiaat

RYHMÄKOKO

2–20 osallistujaa

MATERIAALIT

- Kuvia, harjoituksen tukimateriaali 1.
- Tietokone.
 - Projektori, näyttö tai vastaava.

AIKA

45–60 minuuttia

HARJOITUKSEN TUEKSI 1: KUVAVÄÄRENNÖKSET



HARJOITUKSEN TUEKSI 2: AITO VS. FEIKKI

1. #10YEARCHALLENGE AGAINST DEFORESTATION

Hashtag #10yearchallenge levisi jokin vuosi sitten viraaliksi. Ihmiset jakoivat sen avulla elämässään tapahtuneita muutoksia vuosien varrella. Jotkut päättivät käyttää hashtagia varoittaakseen ihmisiä niistä hirvittävästä vaikutuksista, joita ihmisen toiminnalla on maapallolle. Yksi 2000-luvun suurimmista ympäristöongelmista on metsien hävittäminen, ja juuri siitä meitä yritettiin varoittaa. Valitettavasti kuva, jota viestin levittämiseen käytettiin, oli väärennös - kuva sademetsästä ennen ja jälkeen hakkuiden oli käsitelty ja kyseessä oli itse asiassa yksi ja sama kuva.

2. JÄÄTYNYT VENETSIA

Venetsia on ehdottomasti yksi maailman kauneimmista paikoista, joten ei liene mitään syytä photoshopata kuvaa Venäjällä sijaitsevasta Baikal-järvestä ja sijoittaa sitä jo itsessään mykistävän kauniiseen Venetsiaan.

3. KUVA AVARUUSSUKKULASTA

Upea valokuva avaruussukkulasta onnistui taas huijaamaan monia, ja siitä tuli nopeasti suosittu kuva, jota jaettiin verkossa. Monia häiritsi tarve puuttua kuvaan ja photoshopata sitä, koska alkuperäinen kuva oli jo itsessään niin hieno.

4. TÄHDENMUOTOINEN SAARI

Tällaiset kuvat herättävät varmasti halun matkustaa. Kuvittele itsesi siemaimmassa herkullista cocktailia samalla kun rentoudut tähdenmuotoisella saarella keskellä valtamerta. Valitettavasti tällaista saarta ei ole olemassa, mutta sen sijaan voit matkustaa kuunmuotoiselle Molokini-saarelle, joka sijaitsee Mauin ja Kahoolaweinin saarien välissä Havaijilla.

5. KUU, JOKA SOPII TÄYDELLISESTI PILVENPIIRTÄJÄN KYLKEEN

Usein todella suosituissa kuvissa esiintyy nimenomaan kuu. Näyttääkin siltä, että jos haluaa suosittun valokuvan, kannattaa lisätä vain kuu johonkin hyvin uskottomaan paikkaan. Näin nimittäin tapahtui tässä Mo Aounin ottamassa valokuvassa.

6. TÄYDELLINEN MANTELIPILVI

Mantelipilvi on pyöreä, lautasmainen pilvi. Se on jo itsessään varsin hauskannäköinen, joten sitä ei ole tarpeen lähteä muokkaamaan paremmaksi. Valitettavasti muokatun version tekijä ei ajatellut näin. No, koko Internet taisi olla hänen kanssaan samoilla linjoilla, sillä muutetusta valokuvasta tuli monille tietokoneen työpöytäkuva.

4.2

5. VIHERPESU

TAVOITTEET

Tässä harjoituksessa osallistajat analysoivat mainoksia tunnistaaakseen viherpesuun liittyvät väärät viestit. He käyttävät luovuutta tehdessään omia ympäristötietoisuutta lisääviä mainoksiaan, joissa käsitellään ympäristöuhkia. He myös oppivat lisää keskeisistä käsitteistä kuten: viherpesu, kuluttaminen, ympäristöuhat, kestävä kehitys tai suhdetoiminta. Kaiken kaikkiaan tämä auttaa osallistujia:

- Tunnistamaan eri alojen aiheuttamia ympäristöuhkia.
- Ymmärtämään suhdetoiminnan (PR) roolin ja miten sitä voidaan käyttää ympäristöuhkien "viherpesuun".
- Kehittämään kriittistä ajattelua.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 15-vuotiaat

RYHMÄKOKO

4–30 osallistujaa

MATERIAALIT

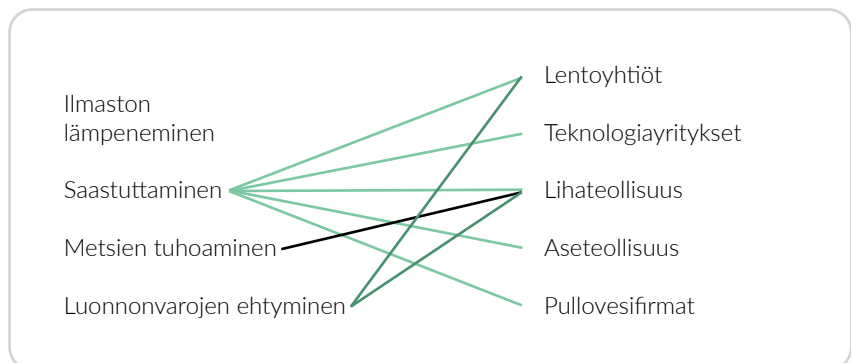
- Esimerkkejä viherpesusta osoitteesta <https://www.greenwashingindex.com/> tai muualta. Voitte käyttää myös sanomalehtien tai aikakauslehtien mainoksia: etsikää sellaisia, joissa keuhataan hyviä ympäristötekoja.
- Kopiot kysymyksistä.
- Kyniä ja paperia.

VALMISTAUTUMINEN

Tulosta muutama esimerkki yllä olevalta verkkosivustolta tai heijasta ne näytölle.

HARJOITUS

- Pyydä osallistujia pohtimaan kaikkein vakavimpia ympäristöuhkia. Tee lista ehdotuksista fläppipaperin toiselle puolikkaalle.
- Aivoriihi: Pyydä osallistujia nyt miettimään tuotteita tai yrityksiä, jotka myötävaikuttavat näihin uhkiin. Kirjoita ne paperin toiselle puolikkaalle ja yritä yhdistää uhka ja siihen vaikuttava yritys.
- Huomaatte luultavasti, että monet yritykset yhdistyvät useampaan kuin yhteen uhkaan.



- Kysy osallistujilta noin 10 minuutin kuluttua tai kun olette täyttäneet fläppipaperin, miten he ovat tietoisia näiden yritysten aiheuttamasta ympäristövahingosta. Ovatko yritykset kertoneet siitä itse?
- Jaa osallistajat 4–5 hengen ryhmiin ja anna kullekin ryhmälle kaksi esimerkkiä viherpesuun liittyvistä mainoksista sekä kopio liitteessä esitetyistä kysymyksistä. Pyydä heitä analysoimaan mainoksia kysymysten avulla. Anna heille noin 10 minuuttia aikaa suorittaa tehtävä.
- Kun ryhmät ovat vastanneet kysymyksiin, pyydä osallistujia nopeasti nostamaan känsä, mikäli he kokivat kysymyksessä 4 esitetyllä tavalla, että mainoksen viesti oli "totta". Pyydä ryhmiltä sen jälkeen lyhyesti vastaukset joihinkin muihinkin kysymyksiin.
- Selitä viherpesun ajatus (katso määritelmä harjoituksen tukimateriaali 1.). Voit myös selittää vastamainoksen määritelmän.
- Jaa ryhmille paperia. Pyydä heitä valitsemaan näytetyistä tuotteista ja luomaan oma mainos tuotteen tarjoajan välittämän viestin "korjaamiseksi". Haluatte kuluttajien tietävän, mitä he todella ostavat hankkiessaan tämän tuotteen! Mainos voi olla juliste tai lyhyt video/nauhoite televisioon tai radioon (enintään 1 minuutti). Varaa tehtävän suorittamiseen noin 20–30 minuuttia.
- Kokoa ryhmät uudelleen yhteen ja pyydä kutakin ryhmää esittelemään mainoksensa.

ARVIOINTI

Aloita antamalla lyhyesti palautetta mainoksista.

- Mitä piditte toisten ryhmien mainoksista?
- Oliko heidän sanomansa tarkempi kuin yrityksen oma?
- Miksi viherpesu on ongelmallista?
- Oletko törmännyt viherpesuun aiemmin? Anna esimerkkejä.
- Miten viherpesuun voidaan puuttua? Kenen pitäisi puuttua siihen? Mitä sinä voit tehdä?

VINKKEJÄ!

Harjoituksen 2. kohdan aivoriihi voidaan tehdä myös pienryhmissä, ja ehdotukset voidaan sitten jakaa muiden ryhmien kanssa. Tämä vie hiukan enemmän aikaa.

Kun ryhmät ovat työskennelleet kysymysten parissa, älä käytä liikaa aikaa vastauksista keskusteluun. Näiden kysymysten tarkoituksena on, että osallistujat alkavat analysoida mainoksia, jotta he voivat luoda omansa myöhemmin.

Voit tarkistaa, onko maassasi organisaatioita, jotka ovat harjoittaneet yritysbrändejä kohtaan vastamainontaa – tai onko olemassa kansainvälisiä tuotemerkkejä, joihin on kohdistettu vastamainontaa ja jotka osallistujat tunnistavat. Esimerkkejä löytyy sivustoilta www.adbusters.org ja thesietch.org/mysietch/keith/subvertising-gallery.

EHDOTUKSIA SEURANTAA VARTEN

“Rajallinen planeetta” -aktiviteetissa tarkastellaan piilotettuja oletuksia, jotka ohjaavat valtavirran ajattelua kuluttamisesta ja kasvun tarpeesta. Sen avulla voidaan tarkastella ja kyseenalaistaa mainoslauseiden taustalla olevia oletuksia. Myös “Jättemanifestiä” voidaan hyödyntää. Siinä tarkastellaan massakulutuksen vaikutuksia.

Selvitä, onko maassasi elin, joka säätelee mainontaa ja jolle on mahdollista esittää viherpesuun liittyviä valituksia – esim. yleisön harhaanjohtamisesta. Käytä harjoituksessa laadittua listaa tai laajenna sitä, jotta osaat tunnistaa pahimmat viherpesuun syyllistyneet toimijat. Tue osallistujia tekemään valituksia – joko sääntelyelimelle tai suoraan kyseisille yrityksille.

Osallistujat voivat myös käyttää vastamainonnassa käytettyjä kuvia kampanjoissa yrityksiä vastaan. Niistä voi tehdä julisteita, bannereita tai meemejä sosiaaliseen mediaan. Tämä lisää tietoisuutta ongelmasta, jonka yritys on halunnut viherpesun avulla piilottaa!

LÄHDE

T-KIT 13, *Sustainability and youth work* - Euroopan unionin ja Euroopan neuvoston kumppanuus nuorisosalalla (2018); s.48–51

AIKA

90–120 minuuttia

OHJAAJALTA VAADITTAVAT TAIDOT/TIEDOT

Tutustu viherpesun käsitteeseen etukäteen.

HARJOITUKSEN TUEKSI 1: VIHERPESU JA VASTAMAINONTA

MÄÄRITELMÄT

Viherpesusta on kyse silloin, kun yritys tai organisaatio käyttää enemmän aikaa ja rahaa siihen, että se mainonnan ja markkinoinnin avulla väittää olevansa ”vihreä” sen sijaan, että se tosiasiallisesti liiketoimintakäytäntöjensä avulla pyrkisi minimoimaan haitallisen ekologisen vaikutuksen. Se on totuuden kaunistelua ja ”viherryttämistä”.

Dianna Ross, D. William Deck, Jr, *Student Guide to Greenwashing*: <https://www.westga.edu/~bquest/2011/greenwashing11.pdf>

Viherpesu: ilmiö, jossa sosiaalisesti ja ekologisesti haitallisesti toimivat yritykset yrittävät säilyttää ja laajentaa markkina-asemaansa antamalla ymmärtää, että ne toimivat kestäväällä tavalla ja taistelevat köyhyyden poistamiseksi maailmasta.

CorpWatch: <http://www.corpwatch.org/>

Viherpesu: kun yritys, hallitus tai muu ryhmä edistää vihreitä ympäristöaloitteita tai -kuvia, mutta toimiikin itse asiassa ympäristölle vahingollisella tavalla tai vastoin ilmoitettujen aloitteiden tavoitteita. Tähän voi sisältyä myös asiakkaiden johtaminen harhaan tuotteen ympäristöeduista vääristävän mainonnan ja perusteettomien väitteiden keinoin.

Greenpeace, *Greenwash: what it is and how not to fall for it*: www.investopedia.com/terms/g/greenwashing.asp

Vastamainonta: yhdistelmä englannin kielen sanoista ‘subvert’ (kumota, kaataa) ja ‘advertise’ (mainostaa). Se viittaa käytäntöön, jossa yritysten mainoksista tai poliittisista mainoksista tehdään parodian keinoin pilaa (Wikipedia). Vastamainonnassa mainostajien käyttämä kuvasto muunnetaan niin, että se kääntyy heitä itseään vastaan. Jos brändi voidaan luoda kuvien avulla, se voidaan myös tuhota samoin keinoin. Vastamainos on satiirinen versio olemassa olevasta mainoksesta tai sen ”töhritty” versio. Se on 180 asteen käänös, jonka tarkoituksena on saada meidät unohtamaan kuluttaminen ja pohtimaan sen sijaan sosiaalisia tai poliittisiä kysymyksiä.

Inés Leal-Rico, Natalia Papí-Gálvez, Cande Sánchez-Olmos, *Communication Today, What Is Subvertising? A Proposal of Delimitation and Definition*: https://www.researchgate.net/publication/371177787_What_Is_Subvertising_A_Proposal_of_Delimitation_and_Definition

HARJOITUKSEN TUEKSI 2: TUOTTEIDEN ARVIOINTI

	TUOTE 1	TUOTE 2
1. Mitä tuotetta tässä mainoksessa myydään?		
2. Mihin tarkoitukseen tuote on ja miksi ihmiset ostavat sen?		
3. Millaisen viestin yritys pyrkii mainoksellaan välittämään kuluttajille?		
4. Onko viesti tuotteesta tosi ja oikea? Selitä tarkemmin.		
5. Miksi arvelet yrityksen pyrkivän tuomaan esiin tätä viestiä?		
6. Tee lista tuotteen valmistamisen ja myynnin aiheuttamista merkittävimmistä ympäristövaikutuksista?		

4.2

6. SOSIAALINEN MEDIA – UUSI TAPA LOBATA

TAVOITTEET

Tämän harjoituksen tarkoituksena on:

- Oppia lobbaamaan sosiaalisen median alustoilla.
- Oppia tuntemaan merkittävimmät institutionaaliset ilmastonmuutokseen liittyvät sidosryhmät paikallisesti ja kansallisesti.
- Oppia kirjoittamaan lyhyitä mutta vaikuttavia tekstejä jonkin asian puolesta.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 15-vuotiaat

RYHMÄKOKO

1–10 osallistujaa

Jos osallistujia on enemmän, voidaan muodostaa pienempiä ryhmiä.

MATERIAALI

- Tietokone/älypuhelin, jossa nettiyhteys.
- Muutamia esimerkkejä lobbauksesta (esim. Greta Thunbergin sosiaalisen median profiilit).
- Kyniä ja paperia.

AIKA

90 minuuttia

OHJAAJALTA VAADITTAVAT TAIDOT/TIEDOT

Ohjaajan tulee tuntee oman kuntansa, maansa tai Euroopan ja kansainvälisen tason poliitikkojen ja instituutioiden keskeisimpiä sosiaalisen median profiileita.

HARJOITUS

- Pyydä osallistujia valitsemaan ilmastohätätilaan liittyvä aihe, josta he haluavat puhua. Rohkaise heitä valitsemaan aihe, joka vaikuttaa suoraan heihin ja heidän elämäntapaansa. Aiheesta itseotettujen kuvien lisääminen on kannustettavaa.
- Osallistujien tehtävänä on selvittää ja keskittyä faktoihin, lukuihin ja tietoihin ja löytää ainakin 2–3 uutista/tutkimusta/selvitystä, jotka tukevat heidän omia ajatuksiaan.
- Osallistujien tehtävänä on kartoittaa lobbausympäristönsä ja tunnistaa mahdolliset liittolaiset ja vastustajat. Osallistujien tulisi selvittää, kuka voisi tukea heidän ajatustaan ja kuka voisi olla sitä vastaan sosiaalisessa mediassa. Poliitikot, vaikuttajat, tutkijat, taiteilijat ja myös ystävät voivat olla hyviä liittolaisia!
- Tämän jälkeen osallistujat laativat lobbaussuunnitelma. Se tulisi sisältää parhaita toimintatapoja asian esittämiseksi. Tulisiko heidän harjoittaa sisäistä lobbausta (joka on suunnattu poliittisille puolueille ja hallitukselle) vai ulkoista lobbausta (joka on suunnattu suurelle yleisölle ja tiedotusvälineille)? Pitäisikö heidän lobata molempia alueita vai vain toista?
- Kun lobbaussuunnitelma on valmis, on aika valita parhaat liittolaiset ja kannustaa heitä liittymään mukaan tukemaan asiaa. Mitä laajempi liittymä on, sitä suurempi mahdollisuus on herättää poliittisten päättäjien huomio. Osallistujien kannattaa olla ennakkoluulottomia; mukaan ei kannata pyytää ainoastaan yleishyödyllisiä organisaatioita, vaan myös mahdollisesti yrityksiä.
- Seuraava askel on suunnitella viestintästrategia. Millaista foorumia käytetään? Millainen teksti tulisi olla sävyiltään? Miten pitkä sen tulisi olla? Paras tapa harjoitella viestin välittämistä on yrittää sovittaa teksti 280 merkkiin (kuten Twitterissä).
- Pyydä osallistujia miettimään millaisia visuaalisia välineitä he voisivat käyttää. Canvan kaltaiset palvelut tarjoavat valmiita malleja, Unsplash.com tarjoaa ilmaisia kuvituskuvia. Pyydä osallistujia suunnittelemaan oma postauksensa ja miettimään, milloin ja kuinka usein he viestivät.
- Kun viestintästrategia on valmis, on aika julkaista se!
- Arvioinnissa on tärkeää tarkistaa julkaisujen saama näkyvyys: kuinka moni ihminen reagoi postauksiin, jakoi niitä ja oli muutoin vuorovaikutuksessa? Ovatko ns. liittolaiset jakaneet niitä? Reagoiko kohdehenkilö/-instituutio niihin? Miten paljon näillä oli vaikutusta?

ARVIOINTI

- Miten osallistujat kokivat harjoituksen?
- Mitä he oppivat prosessin aikana?
- Kokivatko he, että siitä on heille hyötyä?

VINKKEJÄ!

Sosiaalisen median julkaisuissa on tärkeää muistaa linkittää julkaisuihin kaikki asiaankuuluvat profiilit, mutta samalla viestin tulee olla suunnattu suoraan vain yhdelle tai kahdelle kohteelle (viestin pääkohde).

Etsi vinkkejä viestintästrategian rakenteista, jotta voit tarjota osallistujille esimerkkejä ja taustatietoja. [Eurodeskin sosiaalisen median opas](#) tarjoaa vinkkejä tehokkaaseen viestintään sosiaalisessa mediassa.



LÄHDE:

Inspiraationa käytetty: [Lobbying for Change: Find your voice to create a better society](#) - Alberto Alemanno (The Good Lobby, 2017). Harjoitus on tehty EYID 2020 -nuorisotiedotuspäivän ohjelmaan rakentamaan valmiuksia edunvalvontaan ja lobbaukseen sosiaalisessa mediassa.

4.2

7. YMPÄRISTÖTIETOISUUTTA LISÄÄVÄ KAMPANJOINTI

TAVOITTEET

- Lisätään tietoisuutta ympäristötoimista, jotka voidaan toteuttaa osallistujien jokapäiväisessä elämässä.
- Innostetaan osallistujia jakamaan valintoja ja miettimään vaihtoehtoja tehdyille valinnoille.
- Tehdään osallistujille tutuksi, miten kampanja rakennetaan.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 12-vuotiaat

RYHMÄKOKO

Enintään 30 osallistujaa

MATERIAALI

- Tietokone/älypuhelin, jossa nettiyhteys.
- Muistikirjat tai paperia ideariihen toteuttamiseen (voidaan toteuttaa myös tietokoneen avulla).

AIKA

90 minuuttia

OHJAAJALTA VAADITTAVAT TAITOT/TIEDOT

Tutustu kuinka toteutetaan vaikuttavaa viestintää, joka tukee sinun taustatietojasi aiheesta. [Eurodeskin sosiaalisen median oppaassa](#) on useita esimerkkejä.

HARJOITUS

- Aloita jakamalla osallistujat 3–4 hengen ryhmiin. Pyydä heitä pohtimaan ekologista vaikutustaan ja keksimään kolme heille yhteistä asiaa. Kun he ovat valmiit, kokoa ryhmä yhteen jakamaan havaintonsa.
- Pyydä osallistujia valitsemaan ryhmissään yksi tehtävä kampanjan rakentamiseksi. Sen ei tarvitse olla kaikille yhteinen, vaan he voivat valita minkä tahansa niistä, joista kuulivat ryhmien yhteiskeskustelussa (esim. pyöräily autoilun sijaan, fiksi tapa syödä, kierrättää tai ostaa tavarat käytettyinä).
- Pyydä ryhmiä pohtimaan seuraavia asioita:
 - × viestiä, jonka he haluavat välittää, tätä varten he voivat tutkia netissä olevia julkaisuja, liikkeitä tai lähteitä, jotka tukevat heidän ajatteluaan.
 - × kohderyhmää, jonka he haluavat tavoittaa, ja mitä argumentteja he käyttävät vakuuttaakseen kohderyhmänsä.
 - × Kampanjan nimi ja iskulause - iskevä ja tarttuva nimi ja iskulause tekevät kampanjasta mieleenpainuvan.
- Kun viesti on kirkas, pyydä heitä luomaan tuote, esimerkiksi logo, juliste tai mainosmateriaalia (tässä tapauksessa luonnos) ja anna heidän luovuudelleen vapaat kädet!
- Pyydä ryhmiä esittelemään valmis kampanja toisilleen.

ARVIOINTI

- Uskoivatko osallistujat, että kampanjat olivat vakuuttavia ja sellaisia, mitä he haluaisivat nähdä enemmänkin?
- Oppivatko he jotakin uutta kampanjan tekemisen aikana?

VINKKEJÄ!

Tämä harjoitus on loistava tilaisuus yhdistää tietoa ja nuorten projekti. Se on hyvä pohjustus aiheeseen, ja tarjoaa osallistujille mahdollisuuden olla luovia ja miettiä miten ympäristötietoisuutta voidaan levittää ja kannustaa muutokseen.

Varmista, että kampanjoiden suunnitteluun ja toteuttamiseen on riittävästi aikaa myös jälkikäteen.

Tehtävä voidaan toteuttaa missä tahansa, ulkona tai sisällä.

4.2

8. VIHREÄ YMPÄRISTÖNI

HARJOITUS

- Jaa osallistujat vähintään kahden hengen ryhmiin. Pyydä heitä pohtimaan, miten ekologiset vaikutukset voidaan tunnistaa jokapäiväisessä elämässä: ovatko ne läsnä heidän tekemissään toimissa tai päätöksissä? Ovatko ne läsnä heidän lähiympäristönsä rakenteissa? Anna heille keskustelupohja ja pyydä heitä miettimään, miten vaikutukset näkyvät eri elämänalueilla:

- × Koulu/työ
- × Liikkuvuus (matkustus, työmatkailu jne.)
- × Paikallisympäristö (kaupunki, kylä, alueet)
- × Perhe ja ystävyysuhteet

Tätä varten voit heijastaa näkyviin nämä neljä aluetta tai visualisoida ne fläppitaululle tai antaa heidän kirjoittaa ne muistiin. Kyseessä voi olla keskustelua tai visuaalinen harjoitus.

- Lopuksi ajatuksista keskustellaan yhdessä ryhmänä. Löytyikö pohdinnoista yhtäläisyyksiä tai eroja? Sallikaa kriittisetkin pohdinnat ja erimielisyydet. Tämä on yksi tapa tunnistaa osallistujien erilaisia valintoja.
- Kysy ryhmältä, haluaisiko se tehdä tai nähdä ekologisiin vaikutuksiin liittyviä muutoksia näillä elämänalueilla. Käytä tilaisuutta hyväksesi ja kerro heille tavoista toteuttaa aloitteita ja hankkeita ja mistä he voivat löytää tukea ideoidensa toteuttamiseen. (Harjoitus 6 - Sosiaalinen media - uusi tapa lobata).

ARVIOINTI

- Miten osallistujat kokivat aktiviteetin?
- Mitä he oppivat prosessin aikana?
- Kokivatko he, että siitä on heille hyötyä?

VINKKEJÄ!

Tämä keskustelu voidaan käydä missä tahansa. Jos mahdollista, vie osallistujat ulos luontoon ja käy keskustelu kävelyn tai patikoinnin lomassa. Se on loistava johdatus aiheeseen tai koulutukseen, joka sukeltaa vielä syvemmälle aiheeseen.

LÄHDE

Tämän innoittajana toimi Eurodeskin Euroclasses Module 2 on Participation (2018, s. 7–8). Sitä on mukautettu vastaamaan ekologisten vaikutusten ja ympäristötietoisuuden teemaan.

TAVOITTEET

Mitä tavoitellaan?

- Tutustutetaan osallistujat ekologisiin vaikutuksiin tunnistamalla lähiympäristössä olevia toimia, joilla voidaan vaikuttaa ympäristöön.
- Käynnistetään keskustelua ja lisätään tietoisuutta.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 12-vuotiaat

RYHMÄKOKO

Väh. 2 osallistujaa

MATERIAALI

Fläppipaperia (voidaan toteuttaa myös ilman).

AIKA

60 minuuttia

OHJAAJALTA VAADITTAVAT TAI DOT/TIEDOT

Ohjaajan on oltava tietoinen ekologisista vaikutuksista ja siitä, mitkä valinnat päivittäisessä elämässämme vaikuttavat ympäristöön, esim. ympäristöystävällinen liikkuminen, ruoka ja kierrätys. On hyvä, että ohjaaja on tietoinen myös paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla meneillään olevista aloitteista tai toimivista organisaatioista.

4.2

9. MIKÄ ON MINUN HIILIJALANJÄLKENI?

TAVOITTEET

Tärkeä osa hiilijalanjäljen selvittämisessä on aloittaa tekoja, joilla sitä voidaan pienentää! Toimiessamme yhdessä muiden kanssa positiivinen vaikutuksemme on moninkertainen ja hiilijalanjälkemme pienenee entisestään.

Tämän harjoituksen tarkoituksena on:

- Saada nuoret ajattelemaan toimintaansa, elämäntyyliään ja päivittäisiä valintojaan ja niiden vaikutusta ympäristöön.
- Vahvistaa ympäristötietoisuutta, jota nuoret tarvitsevat muuttaakseen päivittäistä toimintaansa.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 12-vuotiaat

RYHMÄKOKO

Väh. 2 osallistujaa

MATERIAALI

- Harjoituksen tukimateriaali 1: Hiilijalanjälki.
- Harjoituksen tukimateriaali 2: 10 toiminta-aluetta
- Kyniä ja tusseja.

AIKA

90 minuuttia

OHJAAJALTA VAADITTAVAT TAITOT/TIEDOT

Ohjaajan on hyvä tutustua etukäteen hiilijalanjäljen käsitteeseen.

HARJOITUS

- Anna jokaiselle osallistujalle hiilijalanjälkilomake (harjoituksen tukimateriaali 1) ja kynä.
- Keskustele osallistujien kanssa siitä, mitä "hiilijalanjäljellä" tarkoitetaan.
- Pyydä heitä miettimään kymmentä osa-aluetta: asuminen, vesi, virkistys, lämmitys, sähkö, liikenne, ruoka, jätteet, matkailu ja kulutus.
- Pyydä heitä käymään läpi jokainen mainittu osa-alue (harjoituksen tukimateriaali 2) ja värittämään jalanjäljen sillä värillä, joka vastaa heidän toimintaansa.
- Tehtävän lopuksi keskustellaan hiilijalanjäljen vaikutuksista oheisten kysymysten avulla.

ARVIOINTI

- Miten voimme vähentää kotitalouksien toiminnan vaikutusta ilmastonmuutokseen?
- Miten yksilön käyttäytyminen vaikuttaa resurssien jakaantumiseen globaalisti?
- Miten paljon energiaa todella voidaan säästää sammuttamalla valot?
- Miten kukin meistä voi toimia myönteisesti ympäristön hyväksi?

VINKKEJÄ!

Ajatus hiilijalanjäljestä kehitettiin määrittämään sitä, miten ihmisen toimet, kuten liikenne ja se mitä syömmme, vaikuttavat ympäristöön. Hiilijalanjäljen tavoitteena on edistää tietoisuutta siitä, kuinka paljon jokainen meistä vaikuttaa ilmastonmuutokseen ja miten henkilökohtaisilla valinnoilla on vaikutusta planeetan tulevaisuuteen.

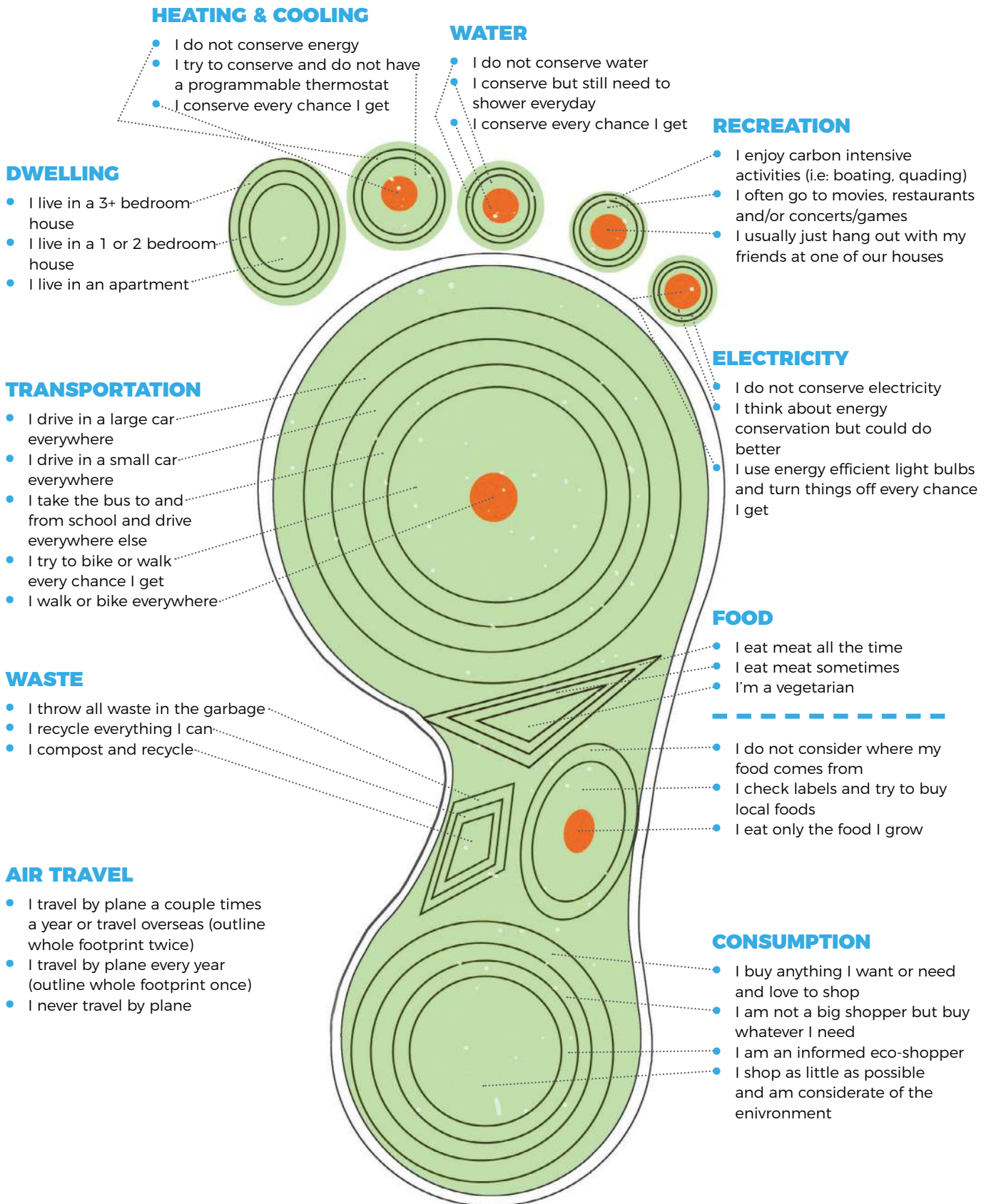
HYÖDYNNÄ

Verkosta löytyy ilmaisia työkaluja jokaisen yksilöllisen hiilijalanjäljen mittaamiseen. [Eco Footprint](#), [Carbon Footprint](#) ja [Water Footprint](#) -laskinten avulla voi selvittää omien toimien vaikutuksen ympäristöön. Voit pyytää osallistujia mittaamaan oman hiilijalanjälkensä jollakin näistä työkaluista

LÄHDE

[My Planet My Pledge: Environment and Climate Change Activity Resource](#) - Youth Work Ireland (2020); pp. 9-11

HARJOITUKSEN TUEKSI 1: HIILIJALANJÄLKI



HARJOITUKSEN TUEKSI 2: 10 TOIMINTA-ALUETTA

My Carbon Footprint

- **MY HOUSE:** Larger houses and buildings need more energy to heat, cool, and light up.
- **HEATING AND COOLING:** Using a programmable thermostat is a great way of reducing the amount of energy needed to heat and cool our homes, schools, and workplaces. Air conditioning and heaters do not need to run at full capacity if no one is in the space.
- **WATER:** We use water to cook, clean, and bathe and pumping water to homes requires the use of energy in most homes. Water must also be treated before we use it and after, which creates more demand for pollutants. Conserving water is a great step in reducing a carbon footprint.
- **RECREATION:** Spending time in nature, instead of indoors, is fun and good for our health. Choosing recreational activities that require less waste and less fuel is a great way to reduce a carbon footprint!
- **ELECTRICITY:** Greenhouse gases are required to get electricity to homes. Turning off lights, electronics, and kitchen appliances when not in use are simple ways that can make a big difference in reducing a carbon footprint!
- **TRANSPORTATION:** Larger vehicles burn more fuel than smaller or more fuel-efficient ones. Walking and biking have no carbon footprint, because no pollution is created!
- **WASTE:** Most household wastes (like packaging, food scraps, and batteries) don't have to go to a landfill site. Instead, we can compost and recycle many items. Taking the time to properly dispose of waste is an important step in reducing a carbon footprint!
- **FOOD:** Producing, processing, transporting, and disposing of food creates a lot of greenhouse gases! Animal products, like meat and dairy, are the most resource-intensive food on the table. Meat and dairy take 4-8 times more energy to produce than the food gives us. In contrast, breads, oils, potatoes, nuts and flour, contain more energy than it takes to produce them. If you're a meat eater, try cutting out one meat meal each week.
- **CONSUMPTION:** Our everyday consumption contributes to a large amount of our Green House Gas emissions, through manufacturing, packaging, transportation, consumption, recycling and disposal. The best solution is to "keep it simple" – buy less and more durable goods, re-usable products with less packaging.
- **AIR TRAVEL:** Travelling by air is the most fossil fuel intensive means of getting from place to place. Reducing the number of trips taken by planes is also a great way of reducing a carbon footprint.

IF NOT US

WHO?

#CLIMATESTRIKE

IF NOT NOW

WHEN?

4.2

10. VAATTEET ON MUN AATTEET

TAVOITTEET

Kuluttaminen on kasvanut nopeasti kuluneiden 50 vuoden aikana, mikä on aiheuttanut huomattavaa rasisitusta ympäristölle.

Tämän harjoituksen tavoitteena on:

- Lisätä tietoisuutta siitä, mistä vaatteemme ovat peräisin ja kuinka kaukana ne on valmistettu.
- Käynnistää keskustelua ja lisätä tietoisuutta.

KOHDERYHMÄ

Vähintään 12-vuotiaat

RYHMÄKOKO

Väh. 2 osallistujaa

MATERIAALI

- Harjoituksen tukimateriaali1: Vaatteet on mun aatteet (tarkistuslista).
- Harjoituksen tukimateriaali 2: Vaatteet on mun aatteet - maaetäisyydet (taulukko).
- Kyniä.

AIKA

90 minuuttia

TOIMINTA

- Anna jokaiselle nuorelle "Vaatteet on mun aatteet" -tarkistuslista.
- Pyydä heitä tarkistamaan yllään olevat vaatteensa ja merkitsemään listalle se maa, missä kukin vaate on tehty.
- Pyydä heitä sitten tarkistamaan maataulukosta, miten kaukaa kukin vaate on tullut, ja lisätä pisteet listalle oikeisiin kohtiin (esim. jos hame on valmistettu Kambodžassa, se on kulkenut noin 10 331 km pituisen matkan, mikä tarkoittaa 12 pistettä).
- Voit joko jakaa taulukot paperilla osallistujille tai kertoa pisteet
- kunkin maan osalta ja pyytää heitä kirjaamaan ne itselleen muistiin.
- Alennus – jos vaatekappale on yli 5 vuotta vanha, se on käytetty tai hankittu second hand -liikkeestä, kyseisen vaateen saamat pisteet voidaan jakaa kahdella.
- Pyydä osallistujia tämän jälkeen laskemaan yhteen kaikki pisteet. Henkilö(t), joilla on alhaisimmat pisteet, ovat kaikkein ympäristöystävällisimpiä.

ARVIOINTI

- Miksi niin monet vaatteistamme valmistetaan kaukana ulkomailla?
- Tiedämmekö oikeastaan mitään ihmisten työoloista näissä maissa?
- Miksi esimerkiksi Irlannissa tai Suomessa ei ole kovinkaan paljon vaatetuotantoa?
- Voisitko harkita uudelleen vaatteiden hankkimista second hand -liikkeistä tämän tehtävän suorittamisen jälkeen?
- Oletko koskaan harkinnut sitä, että tekisit vaatteesi itse?

LÄHDE

[My Planet My Pledge: Environment and Climate Change Activity Resource](#) - Youth Work Ireland (2020); pp. 13-15

HARJOITUKSEN TUEKSI 1: VAATTEET ON MUN AATTEET (TARKISTUSLISTA)

Etäisyystaulukkoa" selvittääksesi kuinka kaukaa vaatteesi ovat matkustaneet. Jos vaatekappaleesi on vanhempi kuin 5 vuotta tai käytetty, saat vähennystä (jaa pisteet silloin kahdella).

YLÄOSA

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

NEULE

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

TAKKI

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

T-PAITA

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

HOUSUT

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

KENGÄT

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

MEKKO

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

PAITA

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

HAME

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

HUPPARI

Valmistettu

Pisteet

Vähennys

TULOS

KOKONAISPISTEET:



HARJOITUKSEN TUEKSI 2: VAATTEET ON MUN AATTEET (TAULUKKO)

Taulukko laskee eri maiden etäisyyden Irlantiin. Jos haluat, voit mukauttaa tätä kaaviota niin, että siinä lasketaan kyseisten maiden etäisyys omaan maahasi.

https://www.youthworkireland.ie/images/uploads/general/You_Are_What_You_Wear_Distance_Chart_PDF.pdf

VALMISTETTU	KM MATKUSTETTU	PISTEET
Australia	15 556	20
Bangladesh	8429	9
Kambodža	10 331	12
Kanada	5792	6
Kiina	8144	9
Kuuba	6788	7
Etiopia	9682	10
Hongkong	9932	10
Intia	7966	8
Indonesia	12 112	15
Italia	2618	3
Japani	8977	9
Korea	9545	10
Malesia	10 912	12
Meksiko	8233	9
Filippiinit	11 240	12
Sri Lanka	9200	10
Taiwan	10 138	12
Thaimaa	9785	10
Yhdistynyt kuningaskunta	500	1
Yhdysvallat	5024	6
Vietnam	10 386	12

ASK NOT WHAT
YOUR PLANET CAN

DO FOR YOU



ASK WHAT YOU CAN

DO FOR YOUR PLANET

VIHREÄ SANASTO



3 R:N PERIAATTEET

3R on lyhenne sanoista reduce, reuse ja recycle (vähennä, käytä uudelleen ja kierrätä). Tämä periaate koskee jätehuoltoa ja auttaa mukauttamaan kulutustottumuksia.

- Vähennä tuotetun jätteen määrää.
- Käytä uudelleen aina kun mahdollista ja anna tuotteelle uusi elämä.
- Kierrätä kaikki tuotteet, joita et voi käyttää uudelleen.

HIILIJALANJÄLKI

Jostakin (kuten ihmisen toiminnasta tai tuotteen valmistuksesta ja kuljetuksesta) syntyneiden kasvihuonekaasujen ja erityisesti hiilidioksidin määrä tietyllä ajanjaksolla.

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/carbon%20footprint>

HIILIDIOKSIDIPÄÄSTÖJEN KOMPENSOINTI

Hiilidioksidipäästöjen kompensointi on tapa kumota aiheutettu ilmastohaitta vähentämällä tai sitomalla omia päästöjä vastaava määrä jossain toisaalla. Jokapäiväinen toimintamme kotona ja työpaikalla kuluttaa energiaa ja tuottaa hiilidioksidipäästöjä. Tällaista toimintaa on esimerkiksi autoilu, lentäminen ja rakennusten lämmitys. Hiilidioksidipäästöjen kompensointia käytetään näiden päästöjen tasapainottamiseen maksamalla päästöistä muualla maailmassa.

<https://www.carbonfootprint.com/carbonoffset.html>

KIERTOTALOUS

Kiertotalous on tuotannon ja kulutuksen malli, johon sisältyy olemassa olevien materiaalien ja tuotteiden jakaminen, vuokraaminen, uudelleenkäyttö, korjaaminen, kunnostaminen ja kierrätys niin kauan kuin mahdollista. Tällä tavoin voidaan pidentää tuotteiden elinkaarta.

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits>

ILMASTONMUUTOS

Ilmastonmuutos viittaa tilastollisesti merkittävään vaihteluun joko ilmaston keskimääräisessä lämpötilan nousussa tai sen vaihtelussa, joka jatkuu pitkään (yleensä vuosikymmeniä tai pidempään). Ilmastonmuutos voi johtua luonnollisista sisäisistä prosesseista tai ulkoisista tekijöistä, kuten jatkuvista muutoksista ilmakehässä tai maankäytössä.

YK:n ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen (UNFCCC) artiklan 1 mukaan ilmastonmuutos tarkoittaa "sellaista muutosta ilmastossa, joka aiheutuu maapallon ilmakehän koostumusta suoraan tai välillisesti muuttavasta ihmisen toiminnasta ja joka ylittää ilmaston luonnollisen vaihtelun vertailukelpoisten ajanjaksojen kuluessa". Näin ollen UNFCCC tekee eron ihmisen toiminnasta johtuvan ja ilmakehän koostumusta muuttavan "ilmastonmuutoksen" ja luonnollisista syistä johtuvan "ilmastovaihtelun" välille.

<https://unfccc.int/>
<https://www.epa.ie/resources/faqs/climate-change/climate-change/>

ILMASTOHÄTÄTILA

Vakavat ja polttavat ilmasto-ongelmat, jotka aiheutuvat varmuudella tai todennäköisesti säämuutoksista, erityisesti ihmisen toiminnan aiheuttamasta maapallon lämpenemisestä, joka lisää ilmakehän hiilidioksiditasoa.

<https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/climate-emergency>

ILMASTO-OIKEUDENMUKAISUUS

Tämä termi yhdistää ilmastokysymykset ihmisoikeuksiin ja kehitykseen ja nostaa ilmaston lämpenemisen eettiseksi ja poliittiseksi kysymykseksi sen sijaan, että se olisi pelkästään ympäristöllinen tai fyysinen ongelma.

https://www.youthworkireland.ie/images/uploads/general/My_Planet_My_Pledge_Activity_Pack_Online.pdf

ILMASTOPAKOLAINEN

Tämä termi kuvaa henkilöä, joka on joutunut jättämään kotinsa ilmastonmuutoksen seurauksena.

https://www.youthworkireland.ie/images/uploads/general/My_Planet_My_Pledge_Activity_Pack_Online.pdf

ILMASTOLAKKO

Kun ihmiset jättävät menemästä kouluun tai töihin osallistuakseen marsseihin, joissa vaaditaan toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

https://www.youthworkireland.ie/images/uploads/general/My_Planet_My_Pledge_Activity_Pack_Online.pdf

PALVELINKESKUS

Palvelinkeskus on fyysinen palvelutila, jota organisaatiot käyttävät kriittisten sovellusten ja tietojen säilyttämiseen. Palvelinkeskuksen suunnittelu perustuu laskenta- ja tallennusresurssien verkostoon, joka mahdollistaa jaettujen sovellusten ja tietojen toimittamisen. Palvelinkeskus käsittää reitittimet, kytkimet, palomuurit, varastointijärjestelmät, palvelimet ja sovellusten toimitusohjaimet. Palvelinkeskuksen komponentit edellyttävät merkittävää infrastruktuuria tukemaan keskuksen laitteistoja ja ohjelmistoja. Näitä ovat virta alijärjestelmiin, UPS-järjestelmät (keskeytymättömät teholähteet) ilmanvaihto, jäähdytysjärjestelmät, palonsammutus, varageneraattorit ja kytkennät ulkoisiin verkkoihin.

<https://www.cisco.com/c/en/us/solutions/data-center-virtualization/what-is-a-data-center.html>

DIGITAALINEN JALANJÄLKI

Digitaalinen jalanjälki on tietopolku, jonka käyttäjä luo käyttäessään Internetiä. Se sisältää tiedon kaikista niistä verkkosivustoista, joissa vierailaan, sähköposteista, joita lähetetään sekä online-palveluihin ilmoitetut tiedot. "Passiivinen digitaalinen jalanjälki" on puolestaan tietopolku, joka jää verkkoon tahattomasti. Esimerkiksi kun vieraillet tietyllä verkkosivustolla, verkkopalvelin voi kirjata IP-osoitteesi, joka tunnistaa Internet-palveluntarjoajan ja

likimääräisen sijainnin. Henkilökohtaisempi osa passiivista digitaalista jalanjälkeä on hakuhistoria, jonka jotkut hakukoneet tallentavat käyttäjän ollessa kirjautuneena sisään.

”Aktiivinen digitaalinen jalanjälki” sisältää tietoja, jotka käyttäjä lähettää tarkoituksella verkossa, esim. sähköpostin lähettäminen vaikuttaa aktiiviseen digitaaliseen jalanjälkeen, koska oletuksena on, että toinen henkilö näkee ja/tai tallentaa tiedot.

https://techterms.com/definition/digital_footprint

DIGIVIHREYS

Tässä on kyse päivittäisen digitaalisen elämäntavan synnyttämän ekologisen jalanjäljen pienentämisestä. Se voi ilmetä niin, että hankitaan vähemmän tehokkaita koneita, vaihdetaan ne harvemmin uusiin eikä toimita energiantensiivisesti, kun se on mahdollista.

<https://www.newscientist.com/article/2195771-digital-sobriety-can-halt-tech-fuelled-global-warming-says-report/>

EARTH HOUR

Earth Hour on Maailman luonnonsäätiö WWF:n järjestämä maailmanlaajuinen liike. Tapahtuma järjestetään vuosittain, ja sen tavoitteena on kannustaa ihmisiä, yhteisöjä ja yrityksiä sammuttamaan ei-välttämättömät sähkövalot yhdeksi tunniksi yhtenä päivänä vuodessa, eräänlaisena symbolisena eleenä planeetan hyväksi.

<https://www.earthhour.org/>

YMPÄRISTÖ-/ILMASTOAHDISTUS

Melko uusi psykologinen häiriö, josta kärsii kasvava joukko ihmisiä, jotka kokevat ympäristökriisin takia huolta ja ahdistusta. Jotkut kokevat suurta ilmastonmuutoksen aiheuttamaa stressiä, joka ilmenee paniikkikohtauksina, pakkomielleisenä ajatteluna, ruokahaluttomuutena ja unettomuutena.

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-me-in-we/201801/coming-terms-ecoanxiety>

EKOLOGINEN JALANJÄLKI

Ihmisen toiminnan vaikutus mitattuna biologisesti tuottavana maana ja vetenä, joka vaaditaan kulutustavaroiden tuottamiseksi ja syntyvien jätteiden käsittelemiseksi. Yksinkertaisemmin ilmaistuna se on siis se ympäristöala, joka tarvitaan tietyn elämäntavan edellyttämien tavaroiden ja palveluiden tuottamiseen.

https://www.panda.org/knowledge_hub/teacher_resources/webfieldtrips/ecological_balance/eco_footprint/

EKOLOGIA

Tieteenala, joka koskee organismien ja niiden ympäristöjen välistä suhdetta.

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/ecology>

ENERGIATEHOKKUUS

Energiatehokas laite tai rakennus käyttää suhteellisen vähän energiaa tarvittavan virran tuottamiseen.

<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/energy-efficient>

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Arvio ehdotetun hankkeen tai toiminnan, kuten uuden tien tai jätevedenpuhdistamon, odotettavissa olevista ympäristövaikutuksista, mukaan lukien se, miten vakaviin ympäristövaikutuksiin puututaan.

https://www.eea.europa.eu/help/glossary#c4=10&c0=all&b_start=0

YMPÄRISTÖMERKIT JA -MERKINNÄT

Ympäristömerkit ja -merkinnät on kansainvälisesti tunnustettu tapa kertoa tuotteiden ympäristöominaisuuksista vastauksena kuluttajakysyntään aiheesta. Eri merkinnöissä käytetään erilaisia arviointimenetelmiä, mutta yhteisenä tavoitteena on esittää todennettavissa olevaa ja tarkkaa tietoa sekä nostaa esiin tuotteita ja palveluita, joilla on mahdollisesti vähemmän ympäristövaikutuksia, auttamalla ostajia tekemään tietoisempia valintoja. Ympäristömerkinnät ovat vapaaehtoisia, ja ne on kehitetty ISO 14020 (ISO (2000) -standardisarjan mukaisesti ja kuuluvat kolmeen luokkaan: tyyppi I, tyyppi II ja tyyppi III yhdessä standardisarjojen kanssa, jossa asetetaan ympäristömerkkien kehittämisen pääperiaatteet (Allison ja Carter, 2000).

<https://www.sciencedirect.com/topics/engineering/environmental-label>

YMPÄRISTÖLUKUTAITO

Ympäristölukutaidolla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja tulkita ympäristöjärjestelmien suhteellista tilaa ja ryhtyä asianmukaisiin toimiin järjestelmien ylläpitämiseksi, palauttamiseksi tai parantamiseksi. Ympäristölukutaitoisilla ihmisillä on perusymmärrys ympäristöstä ja kestävyuden käsitteistä, jotka muodostavat nykyään ympäristöosaamisen ydinelementit.

Roth, C.E. (1992) Environmental Literacy: Its Roots, Evolution and Directions in the 1990s. ERIC Clearing house for Science, Mathematics, and Environmental Education, Columbus. s. 5.

YMPÄRISTÖN KESTÄVYYS

Ympäristön kestävyys tarkoittaa resurssien käyttöä ja vuorovaikutusta luonnon kanssa tavalla, joka ei vaaranna tulevien sukupolvien kykyä tyydyttää omat tarpeensa.

Christiansen, K. (2011) Sustainability in Collection Development: Seeing the Forest and the Trees. Against the Grain, 22(6), s. 1–16.

ELEKTRONIIKKAROMU

Käytöstä poistetut elektroniikkatuotteet, kuten tietokoneet, televisiot ja matkapuhelimet.

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/e-waste>

REILUN KAUPAN MERKKI

Merkki, joka todistaa, että tuote on reilun kaupan periaatteiden mukainen. Reilu kauppa tarkoittaa parempia hintoja, kunnollisia työoloja, paikallista kestävyyttä ja oikeudenmukaisia kaupan ehtoja kehitysmaiden viljelijöille ja työntekijöille. Sen myöntävät reilun kaupan järjestöt.

<https://www.fairtrade.org.uk/What-is-Fairtrade>

LENTOHÄPEÄ

Lentohäpeässä on kyse lentämisen aiheuttamisesta häpeästä, koska sillä on kielteisiä ekologisia vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöihin.

VIHERRYTTÄMINEN

Viherryttäminen tarkoittaa sellaisen tiedon ja käytäntöjen tavoittelemista, jotka voivat johtaa ympäristöystävällisempiin ja ekologisesti vastuullisempiin päätöksiin ja elämäntapoihin, mikä voi auttaa suojelemaan ympäristöä. Kestävyys on laajempi käsite, ja vihreys on osa kestävyyttä.

<https://www.thrall.org/special/goinggreen.html>

ILMASTON LÄMPENEMINEN

Ilmaston lämpeneminen on ilmiö, jonka mukaan ilman keskilämpötila lähellä maanpintaa on noussut kuluneiden yhden tai kahden vuosisadan ajan. Ilmastotutkijat ovat keränneet 1900-luvun puolivälistä lähtien yksityiskohtaisia havaintoja erilaisista sääilmiöistä (kuten lämpötiloista, sademääristä ja myrskyistä) ja niihin liittyvistä ilmastovaikutuksista (kuten valtamerten virtauksista ja ilmakehän kemiallisesta koostumuksesta). Nämä tiedot osoittavat, että maapallon ilmasto on muuttunut melkein kaikilla ajateltavissa olevilla aika-asteikoilla geologisen ajanlaskun alusta lähtien ja että ihmisen toiminnan vaikutus ainakin teollisen vallankumouksen alusta lähtien liittyy olennaisesti ilmastomuutokseen.

<https://www.britannica.com/science/global-warming>

VIHREÄ MUOTOILU

Vihreä muotoilu on tuotesuunnittelufilosofia, joka käsittelee ympäristön ominaisuuksia suunnittelun tavoitteina eikä rajoitteina. Sen tarkoituksena on sisällyttää nämä ominaisuudet toimintaan vaarantamatta esineen toimintakykyä, laatua, toiminnallisuutta ja käyttöikä.

<http://www.businessdictionary.com/definition/green-design.html>

VIHREÄ SUKUPOLVI

Vuosina 1981–1991 (muiden lähteiden mukaan vuonna 1996) syntynyt ja milleniaaleiksi kutsuttu sukupolvi on sosiaalisesti ja ympäristöllisesti tietoisia asiakkaita. He tukevat kiertotaloutta ja ovat halukkaampia maksamaan kestävästä tuotteista. Koska he muodostavat nykyään suurimman osan työvoimasta, heidän kuluttajakäyttäytymisensä ja ostovoimansa ansiosta yritykset ovat yhä halukkaampia tarjoamaan tuotteita ja palveluita, jotka vastaavat heidän mieltymyksiään.

KASVIHUONEILMIÖ

Kasvihuoneilmiossa on kyse planeetan pinnan ja alemman ilmakehän lämpenemisestä, joka johtuu aurinkosäteilyn muuttumisesta lämmöksi prosessissa, johon liittyy lyhytaaltosäteilyn siirtyminen ilmakehässä, sen imeytyminen planeetan pintaan ja uudelleensäteily infrapunana, joka on absorboitunut ja säteilee osittain takaisin maanpinnalle ilmakehän kaasujen avulla.

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/greenhouse%20effect>

VIHREÄ TIETOJÄRJESTELMÄ

Vihreä tietojärjestelmä on järjestelmä, joka on suunniteltu minimoimaan kasvihuonekaasupäästöt koko elinkaaren ajan sisällön luomisesta jakeluun, käyttöön ja hävittämiseen.

Chowdhury, G. (2012) Building Environmentally Sustainable Information Services: A Green IS Research Agenda. Journal of the American Society for Information Science and Technology 63(4), 633–647, s. 635.

VIHREÄ MEDIA- JA INFORMAATIOLUKUTAITO

Vihreä media- ja informaatiolukutaito parantaa kriittisen ajattelun taitoja, joita tarvitaan kaikkein luotettavimpien, uusimpien ja tärkeimpien ympäristötietojen tunnistamiseen, valitsemiseen, käyttämiseen ja levittämiseen. Se sisältää taitoja, jotka sisältyvät jo media- ja informaatiolukutaitoon, mutta joiden tarkoituksena on nimenomaan tukea kansalaisten kykyä käsitellä sitä valtavaa tietomäärää, joka liittyy ympäristökysymyksiin ja ilmastomuutokseen.

YMPÄRISTÖÄ SÄÄSTÄVÄT JULKISET HANKINNAT

Ympäristöä säästävät julkiset hankinnat on prosessi, jossa viranomaiset pyrkivät hankkimaan tavaroita, palveluja ja töitä, joiden ekologinen vaikutus on koko elinkaaren ajan pienempi kuin muiden vastaavien ja vastaavaa tarkoitusta varten tuotettavien tavaroiden, palveluiden ja töiden.

https://ec.europa.eu/environment/gpp/what_en.htm

VIHERPESU

Viherpesu on prosessi, jonka avulla välitetään väärä käsitys tai annetaan harhaanjohtavaa tietoa yrityksen tuotteiden ympäristöystävällisyydestä. Viherpesu nähdään usein perusteettomana väitteenä, jolla saadaan kuluttajat uskomaan, että yrityksen tuotteet ovat ympäristöystävällisiä.

<https://www.investopedia.com/terms/g/greenwashing.asp>

INCREDIBLE EDIBLE -HANKE

Incredible Edible on kaupunkipuutarhanhoitohanke, jonka tarkoituksena on tuoda ihmiset yhteen paikallisen ruoan ympärille kehitettyjen toimien avulla ja muuttaa ihmisten ympäristökäyttäytymistä.

<https://www.incredibleedible.org.uk/>

MEDIA- JA INFORMAATIOLUKUTAITO

Medialukutaito tarkoittaa käytännön taitoja, tietoja ja asenteita, joilla on mahdollista ymmärtää median roolia ja tehtäviä demokraattisissa yhteiskunnissa, arvioida mediasisältöä kriittisesti, käyttää mediaa itseilmaisun, kulttuurien välisen vuoropuhelun ja demokraattisen osallistumisen välineenä. Tällöin ihmisillä on todennäköisesti paremmat valmiudet tunnistaa median ja muiden tiedonvälittäjien merkitys sekä levitettävien viestien tai tietojen heikkoudet tai vahvuudet.

UNESCO (2012) Media and information literacy. Policy and Strategy Guidelines. <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002256/225606e.pdf>

LUONNONMUKAISESTI TUOTETTU RUOKA

Ruoka, jota kasvatetaan ilman kemiallisia lannoitteita tai torjunta-aineita ja myydään kuluttajille ilman säilöntäaineita tai synteettisiä elintarvikkeiden tehostajia.

<https://medical-dictionary.thefreedictionary.com/organic+food>

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

Kaikki YK:n jäsenvaltiot hyväksyivät vuonna 2015 yhteensä 17 kestävä kehityksen tavoitetta, jotka tunnetaan myös globaaleina tavoitteina, yleisenä vetoomuksena toimia köyhyyden poistamiseksi, planeetan suojelemiseksi ja sen varmistamiseksi, että kaikki ihmiset saavat nauttia rauhasta ja vauraudesta vuoteen 2030 mennessä.

<https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

VASTAMAINONTA

Vastamainonnassa mainostajien käyttämä kuvasto muunnetaan niin, että se kääntyy heitä itseään vastaan. Jos brändi voidaan luoda kuvien avulla, se voidaan myös tuhota samoin keinoin. Vastamainos on satiirinen versio olemassa olevasta mainoksesta tai sen "töhritty" versio. Se on 180 asteen käänös, jonka tarkoituksena on saada meidät unohtamaan kuluttaminen ja pohtimaan sen sijaan sosiaalisia tai poliittisia kysymyksiä.

KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävä kehitys on kehitystä, joka täyttää nykyajan tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien kykyä tyydyttää omat tarpeensa.

<https://www.iisd.org/topic/sustainable-development>

VESIJALANJÄLKI

Vesijalanjälki mittaa tavaran ja palvelun tuottamiseen käytetyn vesimäärän. Se voidaan mitata tietyille prosesseille, kuten riisin kasvattamiselle, tuotteelle, farkuille, autoon käytetylle polttoaineelle tai kokonaiselle monikansalliselle yritykselle. Vesijalanjälki voi myös kertoa, kuinka paljon vettä jokin tietty maa kuluttaa, tai globaalilla tasolla, miten paljon vettä kulutetaan tietyllä vesistöalueella tai pohjavesikerroksessa.

Vesijalanjälki mittaa ihmiskunnan puhtaan veden kulutusta kulutetun ja/tai saastuneen veden määrässä laskettuna.

<https://waterfootprint.org/en/water-footprint/what-is-water-footprint/>

ZERO WASTE

Kaikkien luonnonvarojen suojeleminen tuotteiden, pakkausten ja materiaalien vastuullisella tuotannolla, kulutuksella, uudelleenkäytöllä ja hyödyntämisellä polttamatta niitä tai päästämättä niitä maahan, veteen tai ilmaan niin, että se uhkaa ympäristöä tai ihmisten terveyttä.

<http://zwia.org/zero-waste-definition/>



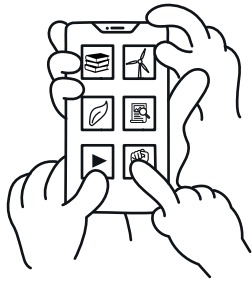
Always
Room
to
Grow



LIITE
JULISTEET



VAHVISTETAAN VIHREÄÄ MEDIA- JA INFORMAATIOLUKUTAIDON



- 1 Lisätään tietoisuutta ympäristön kestävyteen liittyvien tietojen tarkistamisen ja tietolähteiden huomioimisen tärkeydestä.
- 2 Tarjotaan nuorille tarvittavat kyvyt, työkalut ja resurssit oppia tarkistamaan tietolähteet, havaitsemaan disinformaatio ja levittämään tietoa ilmastonmuutoksesta vastuullisesti.
- 3 Kannustetaan nuoria hankkimaan tietoa aiheeseen liittyvistä uusimmista uutisista, faktoista ja tutkimuksista ja siitä, mitä tilanteelle on mahdollista tehdä.

VAHVISTETAAN NUORIA VIHREINÄ KANSALAISINA

- 4 Annetaan nuorille mahdollisuus tarkkailla ilmastonmuutoksen seurauksia välittömässä lähiympäristössään ja ymmärtää ympäristön kestävyden merkitys.
- 5 Tuetaan nuoria löytämään keinoja pienentää omaa ekologista jalanjälkeään sekä kannustetaan heitä toimintaan ja viestin levittämiseen.
- 6 Järjestetään koulutusta ja tiedotustilaisuuksia ja -tapahtumia yhdessä nuorten kanssa ympäristön kestävyden edistämiseksi.



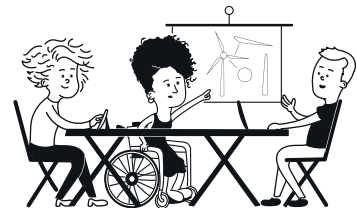
TUETAAN NUORTEN TIETO- JA NEUVONTATYÖNTEKIJÖIDEN ELINIKÄISTÄ OPPIMISTA



- 7 Hankitaan tietoa nuorten osallisuuden uusista muodoista, nuorisoliikkeistä ja ilmastotoimia koskevista kampanjoista eri tasoilla.
- 8 Ympäristön kestävyteen liittyvien politiikkojen ja viimeisimpien kehityskulkujen seuraaminen kokonaiskuvan ymmärtämiseksi.
- 9 Nuorten tulevaisuuden tiedon tarpeiden ennustaminen ilmastohätätilaan linkittyvien yhteiskunnallisten ja taloudellisten muutosten vuoksi oikea-aikaisten vastausten ennakoimiseksi.

TOTEUTETAAN ORGANISAATION VIHREÄ STRATEGIA

- 10 Mitataan organisaation hiilijalanjälki ja kehitetään konkreettisia toimia sen vähentämiseksi osana vihreää strategiaa
- 11 Otetaan käyttöön vihreitä ja ympäristöystävällisiä käytäntöjä jokapäiväisessä toiminnassa ja työtilojen hallinnassa ja toimitaan näin roolimallina, joka näyttää esimerkkiä nuorille vähentämällä omia ekologisia vaikutuksia.
- 12 Tehdään yhteistyötä asianomaisten viranomaisten, koulujen, kansalaisyhteiskunnan ja keskeisten sidosryhmien kanssa ympäristönsuojelun alalla.



VIHREÄ TOIMISTO



KAIKKI MUKAAN!

2 JÄTTEEN MÄÄRÄN VÄHENTÄMINEN JA KIERRÄTYS

Lajittele jäte, kierrätä ja rohkaise kollegoita käyttämään oikeita mukeja, lasseja, aterimia ja lautasia muovisten ja kertakäyttöisten sijaan. Älä juoksuta vettä turhaan. Huuhtelee vessa ekologisesti.

1 KEITTIÖ/YHTEISTILAT

Hanki toimistoon kasveja puhdistamaan ilmaa, hankkiudu eroon pulloitetun veden ja tarpeettomien pakkausten kuluttamisesta tai rohkaise kollegoita syömään paikallisesti tuotettua ruokaa ja vähemmän lihaa.

3 ENERGIATEHOKKUUS

Suosi luonnonvaloa aina kun mahdollista. Sammuta valot ja elektroniset laitteet, kun niitä ei käytetä. Vähennä lämmitystä ja ilmastointia ja sulje ikkunat niiden ollessa päällä. Käytä hissien sijaan portaita aina kun mahdollista.

1

3

8

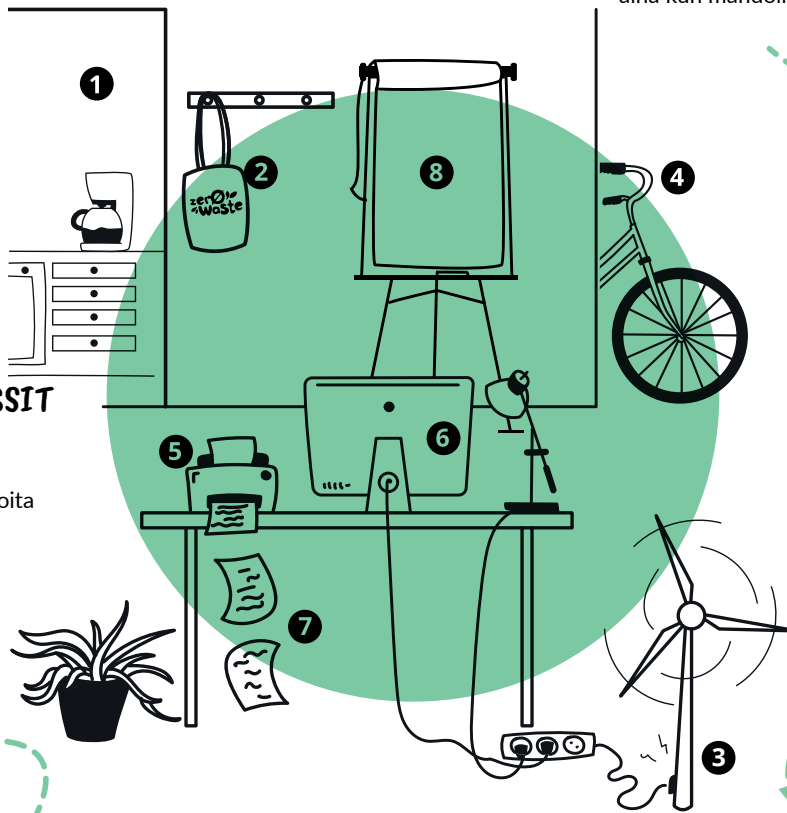
4

8 HENKILÖSTÖRESURSSIT JA KOULUTUS

Kerro yhdessä tehdyn työn tuloksista ja rohkaise kollegoita jatkamaan hyvää työtä.

4 LIIKENNE

Kannusta ihmisiä käyttämään ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja, kuten pyörää, julkista liikennettä (juna) tai kimpakyytejä. Kävele aina kun voit.



7

5

7 HANKINTAPOLITIIKKA

Suosi yrityksiä, jotka käyttävät ympäristöystävällisiä tai ympäristömerkittyjä tuotteita tai vihreitä palveluja, kuten siivous, laitteet, tulostus- tai toimistotarvikkeet.

5 PAPERI/TULOSTUS

Tulosta vain tarvittaessa, ota kaksipuolisia ja mustavalkoisia tulosteita. Käytä kierrätettyä paperia ja käytä yksipuolisia tulosteita esimerkiksi muistiinpanojen tekemiseen. Säästä mustetta ja kierrätä värikasetteja.

6

6 DIGITAALISUUS & IT-LAITTEET

Vähennä digitaalista saastetta olemalla tietoinen lähetettyjen ja vastaanotettujen sähköpostien määrästä. Peruuta turhat uutiskirjeet ja ei-toivotut sähköpostit ja puhdista sähköposti säännöllisesti.

VIHREÄMPIÄ TIETO- JA NEUVONTAPALVELUITA

1 KOKOUS- JA TAPAHTUMAPAIKKA



- Vähennä tarpeetonta matkustamista, yhdistä kokoukset ja tapahtumat ja järjestä ne tarvittaessa verkossa.
- Jos tapaavat kasvotusten, valitse paikka huolella. Järjestä tapahtuma lähellä työpaikkaa ja/tai paikassa, joka on valtaosalle osallistujista mahdollisimman lähellä.
- Valitse paikka, johon pääsee helposti ja joka noudattaa ympäristöstävällisiä arvoja.

2 VALITSE KULJETUS VIISAASTI

- Kannusta vähäpäästöistä tekniikkaa käyttävän liikenteen, kuten junien ja linja-autojen, käyttöön. Lentomatkustuksen voi kompensoida hiilidioksidipäästöohjelmien avulla.
- Informoi ja rohkeasti osallistujia kävelemään, käyttämään joukkoliikennettä tai vaihtoehtoisia liikennetapoja, kuten pyöriä tai kimpakyytejä.



3 PAPERITTOMUUS

- Tulosta asiakirjoja vain silloin, kun se on välttämätöntä. Projektorien tai näyttötaulujen avulla voi kerätä tiedon yhteen ja näyttää sen kaikille.
- Kokouksen esityslistan ja muu tapahtuman dokumentaatio voidaan jakaa esimerkiksi sovelluksen kautta.
- Pilveen tallennetut tiedot on hyvä poistaa, kun niitä ei enää tarvita.



4 VIHREÄT TARJOILUT

- Käytä pitopalveluita ja paikkoja, joissa käytetään paikallisia, luomu- ja reilun kaupan tuotteita.
- Tee kasvisruuista yleinen tapa tai vähennä liharuokien määrää.
- Kiinnitä huomiota ruokahävikkiin - älä tilaa enempää ruokaa kuin jaksat syödä.
- Älä käytä pulloitettua vettä, vaan tarjoa vettä kannusta, joka voidaan koristella vaikkapa sitruunasasiivuin ja/tai mintunlehdin.



5 MUISTA, ETTÄ PARASTA JÄTETTÄ ON SE, MITÄ EI TUOTETA

- Vältä muovia aina kun se on mahdollista. Valitse helposti kierrätettäviä ja uudelleenkäytettäviä materiaaleja.
- Käytä samaa kuppia uudelleen kiinnittämällä kuppiin teipillä käyttäjän nimi. Pyydä myös muita tekemään samoin.
- Kerro kaikille kierrätyskäytännöistä ja näytä, missä ja miten jätteet lajitellaan.



6 VIHREÄÄ VIESTINTÄ- JA MARKKINOINTIMATERIAALIA

- Käytä ympäristöstävällisiä, kestäviä, kierrätettyjä, uudelleenkäytettäviä ja kierrätettäviä viestintä- ja markkinointimateriaaleja, joista on niiden käyttäjille hyötyä ja iloa.
- Ota nuoret mukaan suunnitteluun ja kysy, mikä heitä kiinnostaa.
- Kierrätä nimikyltit ja kaulanauhat, opasteet ja esittelymateriaali; muista kerätä ne tapahtuman lopuksi, jotta niitä voi käyttää seuraavallakin kerralla.

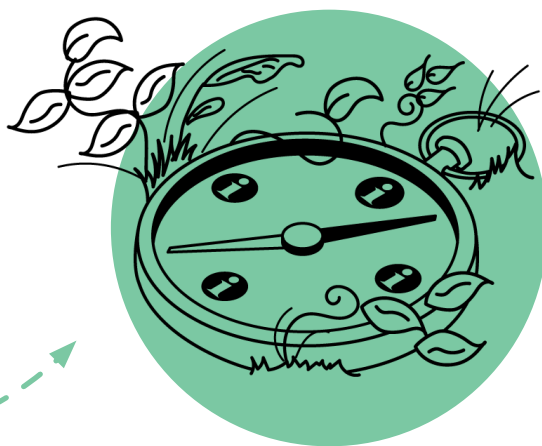




Eurodeskin osuus hankkeesta on rahoitettu Euroopan komission tuella.
Tämä julkaisu heijastaa sen tekijän näkemyksiä, eikä Euroopan komissiota voida pitää vastuussa julkaisussa olevien tietojen mahdollisesta käytöstä.



Nuorten tieto- ja neuvontatyön tarkoituksena ei ole ainoastaan vastata nuorten tiedon tarpeisiin, kiinnostuksen kohteisiin ja pyyntöihin, vaan myös ennakoida näitä tarpeita ja kehittää sen myötä ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä. Tämän oppaan tavoitteena on tutkia nuorten tieto- ja neuvontatyön roolia tilanteessa, jossa maailmassa on julistettu ilmastohätätila, sekä antaa konkreettisia vinkkejä ja esimerkkejä hyvistä käytännöistä ympäristöystävällisempien nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Opas sisältää esimerkkejä nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden työntekijöille siitä, miten nuorille voi kertoa ympäristökestävyydestä ja saada heidät siihen mukaan. Tavoitteena on myös lisätä palveluntarjoajien ja päättäjien tietoisuutta vihreämmän nuorisotiedotusstrategian ja nuoriso-ohjelmien merkityksestä. Julkaisuun sisältyy myös politiikkasuosituksia, koulutus-esimerkkejä ja vihreä sanalista.



ISBN 978-2-919810-81-9



9 782919 810819

eurodesk



european youth information
and counselling agency